

<u>පටුන</u>		පිටුව
1.	විගණන පනත යටතේ පවතින අධිභාර බලතල	I - IX
2.	රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාව විසින් 1985 වර්ෂයේ ඉදිරිපත් කරන ලද පළමුවන පාර්ලිමේන්තුවේ රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාවේ 12 වන වාර්තාව	1-22
3.	භාණ්ඩාගාර චක්‍රලේඛ ලිපි අංක මුදල් 320	23-26
4.	නෙදර්ලන්ත රාජ්‍ය විගණන අධිකරණය මගින් 2002 අගෝස්තු මාසයේදී ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනා මාලාව	27-48
5.	2003 දෙසැම්බර් 30 දින විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සකසන ලද විගණන පනත් කෙටුම්පත	49-63
6.	2005 සංශෝධිත විගණන කෙටුම්පතෙහි අධිභාර සම්බන්ධ පරිච්ඡේදය	64-67
7.	විවිධ රාජ්‍යයන්වල අධිභාර සම්බන්ධව විගණකාධිපතිව ඇති නීතිමය ප්‍රතිපාදනවල උද්ධෘතයන්	68-80
8.	මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 226(1) උප වගන්තිය	81
9.	නගර සභා ආඥාපනතේ (255 අධිකාරය) 182(1) උපවගන්තිය	82-83
10.	1987 අංක 15 දරන ප්‍රාදේශීය සභා පනතේ 172(3) උප වගන්තිය	84
11.	1978 අංක 16 දරන විශ්ව විද්‍යාල පනතේ 107(6) උපවගන්තිය	85-89
12.	2000 අංක 46 දරන ගොවිජන සංවර්ධන සභා පනතේ 59(2) උපවගන්තිය	90-91
13.	අවසාන සංශෝධිත විගණන කෙටුම්පතෙහි අධිභාර සම්බන්ධ පරිච්ඡේදය	92-96

විගණන පනත යටතේ පවතින අධිභාර බලතල

විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යභාරය හා කර්තව්‍යයට අදාළ මූලික රාමුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 153 හා 154 ව්‍යවස්ථාවලින් දක්වා ඇත. එය වඩාත් අර්ථාන්විත ලෙස භාවිතා කිරීමටත්, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විගණනය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී නිශ්චිත නෛතික විධිවිධාන සැලසීමටත්, ශ්‍රී ලංකාව ද සාමාජිකත්වය දරන උත්තරීතර විගණන ආයතනයන්ගේ ජාත්‍යන්තර සංවිධානය විසින් නියම කර ඇති උත්තරීතර විගණන ආයතනවල පැවතිය යුතු මූලික ගුණාංගවලට අනුකූල වන ලෙස විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යය හා කර්තව්‍යය බලාත්මක කිරීමටත් විගණන පනතක අවශ්‍යතාවය දීර්ඝ කාලයක සිටම පැවතුණි. විශේෂයෙන්ම 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය යටතේ 153(ආ)(2) අනුව ව්‍යවස්ථාවෙහි දැක්වෙන පරිදි "පාර්ලිමේන්තුව විසින්, (1) වන අනු ව්‍යවස්ථාවට යටත්ව කොමිෂන් සභාවේ රැස්වීම් සඳහා ද, ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය විගණන සේවාවක් ස්ථාපිත කිරීම සඳහා ද, ඒ සඳහා සම්බන්ධිත වූ සහ ආනුෂංගික වූ වෙනත් කාරණා සඳහා විධිවිධාන සැලැස්විය යුත්තේය." වශයෙන් දක්වා තිබීම නිසා විගණන පනතක් සම්මත කරන තුරු 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය යටතේ රාජ්‍ය විගණනය සඳහා ලබා දෙන ලද අතිරේක ශක්තිය පූර්ණ වශයෙන් අක්‍රියව පවතිනු ඇත.

විගණන පනතක අවශ්‍යතාවය පළමුවරට පාර්ලිමේන්තුව විසින් හඳුනාගන්නා ලද බවට සාධක ඇත්තේ, ගරු ඩබ්ලිව්.පී.බී. දිසානායක මහතාගේ සභාපතිත්වයෙන් යුතුව රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාව විසින් 1985 වර්ෂයේ ඉදිරිපත් කරන ලද පළමුවන පාර්ලිමේන්තුවේ රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාවේ 12 වන වාර්තාවෙනි. (පිටු අංක 24)

මීට අමතරව, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය විගණනය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජයේ ආරාධනාව අනුව, ලෝක බැංකුවේ මැදිහත්වීම සහ මූල්‍යකරණය මත නෙදර්ලන්ත රාජ්‍ය විගණන අධිකරණය මගින් 2002 අගෝස්තු මාසයේදී ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනා මාලාවෙන් රාජ්‍ය විගණනය පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තු පනතක අවශ්‍යතාවය ඉතා දැඩි ලෙස අවධාරණය කරන ලදී. (පිටු අංක 46)

ඉන් අනතුරුව, විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව තුළත්, ඉන් පිටත බොහෝ රාජ්‍ය ආයතන සමගත්, රජය සමගත් සාකච්ඡා ගණනාවක් පවත්වා විගණන පනත් කෙටුම්පතක් 2003 දෙසැම්බර් 30 දින විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලදී. (පිටු අංක 49) එම කෙටුම්පත නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව සහ නීති කෙටුම්පත් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සුදුසු පරිදි සංශෝධනය කොට, අමාත්‍ය මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී. එනමුත්, එය පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම යම් යම් හේතූන් මත ප්‍රමාද විය.

විගණන පනත් කෙටුම්පත මූලික වශයෙන් පහත සඳහන් ශීර්ෂ ආචරණය වන ලෙස කෙටුම්පත් කර ඇත.

- විගණකාධිපතිවරයාගේ බලතල, කාර්යයන් හා වාර්තා කිරීම සම්බන්ධ විධිවිධාන නිශ්චය කිරීම.
- විගණකාධිපතිවරයාගේ හා ඔහුගේ කාර්ය මණ්ඩලය සම්බන්ධයෙන් පරිපාලනමය ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම.
- විගණකාධිපතිවරයාගේ මූල්‍ය ස්වාධීනත්වය තහවුරු කිරීම.
- විගණකාධිපතිවරයාගේ විගණන සොයාගැනීම් සඳහා අධිභාර පැනවීම ද ඇතුළුව කටයුතු ක්‍රියාත්මක කිරීම.

මෙම විගණන පනත් කෙටුම්පත පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කිරීම ප්‍රමාද වීමට බලපා ඇති ප්‍රධානම හේතුව ලෙස පෙනී යන්නේ, කෙටුම්පතේ දැක්වෙන අධිභාර පිළිබඳ විවිධ පාර්ශවයන් විසින් කරනු ලබන විකෘති අර්ථකථනයන් සහ ඇති කර තිබෙන අස්ථාන බිය බව පෙනේ. ඒ නිසා ඒ සම්බන්ධයෙන් පහත දැක්වෙන පැහැදිලි කිරීම් කරනු ලැබේ.

1. අධිභාර පිළිබඳව පවත්නා නිර්වචනය

අධිභාර යනු කුමක්ද යන්න පිළිබඳව ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහයේ මු.රෙ. 119 (3) හි පහත පරිදි පැහැදිලි කිරීමක් දැක්වේ.

"අධිභාරයක් වශයෙන් මුදල් ගෙවන ලෙස රාජ්‍ය සේවකයෙකුට නියම කරනු ලැබීම ඔහුට පතවනු ලබන දණ්ඩනයක් නොවන බව පැහැදිලිවම වටහා ගත යුතුය. අධිභාරයක් යනු ඔහුට වැඩිපුර ගෙවන ලද මුදලක් ආපසු අය කර ගැනීමකි. නැතහොත් රජයට සිදු කරන ලද ඔහු විසින් වගකිව යුතු කිසියම් පාඩුවක් පූරණය කරවා ගැනීමකි."

2. අධිභාර සම්බන්ධයෙන් පවත්නා විධිවිධාන

උත්තරීතර විගණන ආයතනයන්ට අදාළ ජාත්‍යන්තර පරිචයන් අනුව, විගණනයෙන් කරනු ලබන සොයාගැනීම් පිළිබඳව පසු පියවර ගැනීම සිදු කළ යුතුය. එහි එක් පියවරක් වශයෙන් අධිභාර පැනවීම භාවිතා කරනු ලබයි.

2.1 ජාත්‍යන්තර රාජ්‍ය විගණන විධිවිධාන

ජාත්‍යන්තරව සංවර්ධනයැයි සැලකෙන බොහෝ රාජ්‍යවලද සංවර්ධනය වෙමින් පවතියයි සලකනු ලබන බොහෝ රාජ්‍යවලද අධිභාර ක්‍රියාවලිය එම රාජ්‍යවල රාජ්‍ය විගණනය යටතේ ක්‍රියාත්මක වෙමින් පවතී. එබඳු අවස්ථාවලට උදාහරණ ලෙස පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයට අයත් සංවර්ධනයැයි සැලකෙන රාජ්‍යයක ද සංවර්ධනය වෙමින් පවතියැයි සැලකෙන රාජ්‍යයක ද අධිභාර සම්බන්ධව විගණාධිපතිට ඇති නීතිමය ප්‍රතිපාදනවල උද්ධෘතයන් මේ සමඟ ඇත. (පිටු අංක 68-80)

ඇතැම් දියුණුයැයි සැලකෙන රාජ්‍යයන් අධිභාර ක්‍රියාවලිය රාජ්‍ය විගණනය යටතේ පැවති යාන්ත්‍රණයෙන් මුදා හැර, වෙනත් යාන්ත්‍රණයන් ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. ඊට උදාහරණ ලෙස එක්සත් රාජධානිය, කැනඩාව, ඕස්ට්‍රේලියාව වැනි රාජ්‍යයන් දැක්විය හැක. අප රටේද රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය යම් සාධාරණ මට්ටමකට වර්ධනය වූ දිනෙක මෙම යෝජිත අධිභාර ක්‍රියාවලිය සංශෝධනය කිරීමට සලකා බැලීම සුදුසුය.

2.2 දේශීයව පවත්නා විධිවිධාන

මේ යටතේ ප්‍රධාන වශයෙන් මහා නගර සභා ආඥා පනතේ (252 අධිකාරය) 226(1) උප වගන්තිය (පිටු අංක 81), නගර සභා ආඥාපනතේ (255 අධිකාරය) 182(1) උපවගන්තිය (පිටු අංක 82-83), 1987 අංක 15 දරන ප්‍රාදේශීය සභා පනතේ 172(3) උප වගන්තිය (පිටු අංක 84), 1978 අංක 16 දරන විශ්ව විද්‍යාල පනතේ 107(6) උපවගන්තිය (පිටු අංක 85-89) හා 2000 අංක 46 දරන ගොවිජන සංවර්ධන සභා පනතේ 59(2) උපවගන්තිය (පිටු අංක 90-91) යන වගන්තිවලද අධිභාර සම්බන්ධයෙන් විගණකාධිපතිවරයාට පවරා ඇති බලතල දැනටත් ක්‍රියාත්මකව පවතින බව දැක්විය හැකිය.

එනමුත් මෙම විධිවිධාන යටතේ පනවනු ලබන අධිභාර සංශෝධනය කිරීමට, පළාත් පාලන විෂයභාර පළාත් සභා ඇමතිවරුන්ට, එම ලේකම්වරුන්ට, විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාවේ සභාපතිට, ගොවිජන සේවා විෂයභාර අමාත්‍යාංශයේ ලේකම්ට දී ඇති බලතල හේතුවෙන් එලදායි අයුරින් ක්‍රියාත්මක නොවේ.

පෙර කී මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහයේ මු.රෙ. 119 යටතේ අදාල පාර්ශ්වයන්ගෙන් අධිභාර කිරීම සඳහා රජයේ උසස් නිලධාරීන්ට බලය පවරා ඇත. අධිභාර පැනවීම පිළිබඳ විශේෂ බලය

පැවරීම ප්‍රධාන ගණන් දීමේ නිලධාරීන්ට භාණ්ඩාගාර චක්‍රලේඛ 320 අනුව ද මු.රෙ. 127(7) හා 128(1)(ජ) අනුව ද කරනු ලැබ ඇත.

කෙසේවුවද, පසුගිය දශක ගණනාව තුළදීම මු.රෙ. 119 යටතේ අධිභාර කිරීම් සම්පූර්ණයෙන්ම පාහේ අක්‍රීයව පවතී.

ශ්‍රී ලංකාවේ අධිභාර පැනවීමේ අවශ්‍යතාවය තහවුරු කිරීම්

අධිභාර පැනවීමේ අවශ්‍යතාවය පහත සඳහන් ලේඛණවලින් අවධාරණය කර ඇත.

- 1985 වර්ෂයේ ඉදිරිපත් කරන ලද පළමුවන පාර්ලිමේන්තුවේ රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරක සභාවේ 12 වන වාර්තාව - (පිටු අංක 25-26)
- නෙදර්ලන්ත රාජ්‍ය විගණන අධිකරණය මගින් 2002 අගෝස්තු මාසයේදී ඉදිරිපත් කරන ලද යෝජනා මාලාව - (37 පිටුව - ඡේද 3.2.1)
- 2003 දෙසැම්බර් 30 දින විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිකුත් කරන ලද විගණන පනත් කෙටුම්පත - (පිටු අංක 49-63)
- 2005 සංශෝධිත විගණන කෙටුම්පතෙහි අධිභාර සම්බන්ධ පරිච්ඡේදය (පිටු අංක 64-67)

3. යෝජිත විගණන පනතේ ඒ සම්බන්ධයෙන් ඇති විධිවිධාන

අධිභාර පිළිබඳව අවසාන වශයෙන් සංශෝධිත විධිවිධාන සම්බන්ධයෙන් වැඩිදුරටත් පැහැදිලි කිරීම් පහත සඳහන් වේ. අවසාන සංශෝධිත විගණන කෙටුම්පතෙහි අධිභාර සම්බන්ධ පරිච්ඡේදය පිටු අංක 92-96 මගින් දැක්වේ.

3.1 යෝජිත විගණන පනතේ 4 වන පරිච්ඡේදයේ 21 වගන්තිය මගින් අදාළ රාජ්‍ය ආයතනය වෙත ගෙවන ලෙසට හා අවසාන වශයෙන් ඒකාබද්ධ අරමුදලට/පළාත් සභා අරමුදලට බැර කෙරෙන ලෙසට විගණකාධිපතිවරයා විසින් අධිභාර පැනවීම සම්බන්ධයෙන් වන නීතිමය විධිවිධාන දක්වා ඇත.

3.2 ඒ අනුව, විගණිත ආයතනයක යම් ගනුදෙනුවක් යම් ලිඛිත නීතියකට පටහැනිව සිදුවී ඇති විටක දී සහ වංචාවක්, නොසැලකිල්ලක්, අයථා පරිහරණයක් හෝ දූෂණයක් හේතුවෙන් යම් ඌණතාවයක් හෝ පාඩුවක් සිදුවී ඇති බවට විගණකාධිපතිවරයාට විශ්වාස කිරීමට

ප්‍රමාණවත් කරුණු ඇති විටක එම ගණ්‍යදෙනුවට අදාල වටිනාකම සම්බන්ධයෙන් අධිභාර සහතිකයක් නිකුත් කිරීමේ විධිවිධාන දැක්වේ.

මෙම විධිවිධාන අනුව, අධිභාරයක් පනවනු ලබන්නේ, පහත දැක්වෙන කොන්දේසි තුනම සම්පූර්ණ වුවහොත් පමණි.

- යම් ලිඛිත නීතියකට පටහැනිව ගණ්‍යදෙනුවක් සිදුවී තිබීම.
- එම ගණ්‍යදෙනුව හේතුවෙන් වංචාවක්, නොසැලකිල්ලක්, අයථා පරිහරණයක් හෝ දූෂණයක් මගින් අදාල විගණිත ආයතනයට උණතාවයක් හෝ පාඩුවක් සිදුවී තිබීම.
- ඉහත සඳහන් කරුණු සිදුවී ඇති බවට විගණකාධිපතිවරයාට විශ්වාස කිරීමට ප්‍රමාණවත් සාධාරණ හේතු තිබීම.

3.3 එම අධිභාර පැනවීමේ ක්‍රමවේදය පහත දැක්වේ.

3.3.1 විගණිත ආයතනයක යම් ගණ්‍යදෙනුවක් යම් ලිඛිත නීතියකට පටහැනිව සිදුවී ඇති විටකදී සහ වංචාවක්, නොසැලකිල්ලක්, අයථා පරිහරණයක් හෝ දූෂණයක් හේතුවෙන් යම් උණතාවයක් හෝ පාඩුවක් සිදුවී ඇති බවට විගණකාධිපතිවරයාට විශ්වාස කිරීමට ප්‍රමාණවත් කරුණු ඇති විටක විගණන පරීක්ෂණයකදී කරනු ලබන හඳුනා ගැනීම් සම්බන්ධයෙන් අධිභාර නිවේදනයක් විගණකාධිපති විසින් අදාල පුද්ගලයා හෝ පුද්ගලයන් වෙත නිකුත් කිරීම. මෙය ඉතා දිගු ක්‍රියාවලියකි. සාමාන්‍ය විගණන පරීක්ෂණ ක්‍රියාවලියකින් පසු, විගණන සොයාගැනීම් ඇතුළත් විගණන විමසුමක් නිකුත් කරනු ලබන අතර, එයට ආයතනයෙන් පිළිතුරු ලබාගැනීම්, ඒවා පරීක්ෂා කිරීම්, නැවත විගණකාධිපති කෙටුම්පත් වාර්තාවට ඇතුළත් කිරීමෙන් පසු ආයතනයේ නිරීක්ෂණ ලබාගැනීම් සහ එම නිරීක්ෂණ සලකා බැලීම ආදී වශයෙන් සම්බන්ධිත පාර්ශවයට සාධාරණ ඇහුන්කන්දීමක් සහිතව සිදුවන දීර්ඝ ක්‍රියාවලියකි.

3.3.2 අධිභාර නිවේදනයේ (අධිභාර සහතිකය නොවේ) යෝජිත අධිභාර පැනවීමට හේතුව සඳහන් වන අතර, ඒ සම්බන්ධයෙන් අදාල පුද්ගලයාට ලිඛිතව කරුණු දැක්වීම සඳහා සති දෙකක කාලයක් ලබා දෙනු ලබයි.

3.3.3 එම කරුණු දැක්වීම පිළිබඳව, විගණකාධිපතිවරයා විසින් තම තීරණය ගැනීමට ප්‍රථම සලකා බලයි.

3.3.4 එලෙස සති දෙකක් තුළ කරුණු දක්වා නොමැති අවස්ථාවකදී අධිභාර පැනවීම සම්බන්ධයෙන් සහ එහි වටිනාකම සම්බන්ධයෙන් විගණකාධිපතිවරයා තීරණයකට එළඹීම.

3.3.5 විගණකාධිපතිවරයා විසින් අධිභාර සහතිකයක් ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී මගින් අදාළ පුද්ගලයන්ට නිකුත් කිරීම තුළින් තම තීරණය දැනුම්දීම. එම සහතිකයෙහි,

- අධිභාර පැනවීමට හේතුව
- අධිභාර වටිනාකම
- අධිභාර අයකර ගැනීමේ ක්‍රියාමාර්ග
- අධිභාර වටිනාකම කුමන දිනකට පෙර ගෙවිය යුතුද යන වග හා
- ගෙවීමට අදාළ විස්තර

සඳහන් කරනු ලබයි.

3.3.6 ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරියකු විසින් මසක් ඇතුළත අධිභාර සහතිකයේ සඳහන් මුදල, අදාළ පුද්ගලයන්ගෙන් අයකර ගත යුතු අතර, එය ඒකාබද්ධ අරමුදලට/පළාත් අරමුදලට බැර කළ යුතුය.

3.3.7 ස්වභාවික යුක්තියේ මූලධර්මයට (Rule of Natural Justice) අනුකූලව, මෙම තීරණයට විරුද්ධව අතෘප්තියට පත්වන පුද්ගලයන්ට මෙම පනත යටතේම විශේෂයෙන් පිහිටුවීමට යෝජිත අධිභාර අභියාචනා කමිටුව වෙත මසක් ඇතුළත අභියාචනයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය. මෙම අභියාචනා කමිටුව පහත සඳහන් අයුරු තිදෙනෙකුට නොඅඩු සාමාජිකයන්ගෙන් සමන්විතවේ.

- විගණන සේවා කොමිෂන් සභාවේ සාමාජික, විශ්‍රාමලත් ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ හෝ අභියාචනාධිකරණයේ විනිශ්චයකාරවරයා සභාපති වන අතර,
- අනෙකුත් සාමාජිකයන් විගණනය, නීතිය, රාජ්‍ය මූල්‍ය කළමනාකරණය යන ක්ෂේත්‍රයන්ගේ පළපුරුද්දක් ඇති පුද්ගලයන් වේ.

3.3.8 මෙහිදී ස්වභාවික යුක්තියේ මූලධර්ම (Rule of Natural Justice) රැකීම උදෙසා, විගණකාධිපතිවරයා හෝ ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය විගණන සේවයේ කිසිදු සාමාජිකයෙකු මෙම කමිටුවේ සාමාජිකයෙකු වීමෙන් වලක්වා ඇත.

3.3.9 අධිභාර අභියාචනා කමිටුවේ තීරණයෙන් ද අතෘප්තියට පත්වන පුද්ගලයෙකුට අධිකරණ ක්‍රියාවලියට යාමට තවදුරටත් අවශ්‍ය සියලුම ඉඩකඩ සලසා ඇත.

මේ අනුව මෙම අධිභාර ක්‍රියාවලිය තුළ, අධිභාරයට ලක්වන පාර්ශවයන්ට සාධාරණ ඇහුම්කන්දීමක් සිදුකරන බවට තහවුරු කර ඇත.

04. යෝජිත විධිවිධාන වල ඇති අවශ්‍යතාවය

4.1 රාජ්‍ය මූල්‍ය පාලනය අසාර්ථක වීමට බලපා ඇති ප්‍රධාන හේතු

- අතීතයේ සිට වර්තමානය දක්වාම අතිවිශාල ගනුදෙනු සංඛ්‍යාවක් නීතිය නොතකා හරිමින් සිදු වෙමින් පැවතීම නිසා අඛණ්ඩව පවත්නා වංචාව, නොසැලකිල්ල, අයථා පරිහරණය හා දූෂණය වැලැක්වීමට නොහැකිව තිබීම.
- යහපාලනයේ මූලික ලක්ෂණයක් වන නීතියේ පාලනය නොතකා හැරීම, රාජ්‍ය මූල්‍ය පාලනය සම්බන්ධයෙන් පසුගිය දශක ගණනාව තුළදීම සාමාන්‍යාකරණය වී තිබීම.
- දැනට පවතින මුදල් රෙගුලාසි වල මු.රෙ. 119 යටතේ පනවන ලද විධිවිධාන වල ඇති අකර්මන්‍යතාවය

4.2 මේ සම්බන්ධයෙන් මැදිහත්වීමට ඉතාම සුදුසු පුද්ගලයා වන්නේ, සමස්ථ රාජ්‍ය යාන්ත්‍රණයේම තොරතුරු ලබා ගැනීමට ව්‍යවස්ථාපිත අධිකාරිය හිමි විධායකයෙක් පූර්ණව ස්වාධීන නිලධාරියා වන විගණකාධිපතිවරයා ය. සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය පිළිබඳවම තොරතුරු ලබා ගැනීමට දිවයින පුරා විසිරුණු සහ සියලුම රාජ්‍ය ආයතන ආවරණය කරන ජාල සම්බන්ධතාවයක් විගණකාධිපතිවරයා සතු වේ.

05. මෙම අධිභාර ක්‍රියාවලිය නිසා රටේ සංවර්ධන කටයුතුවල කිසියම් අඩාල වීමක් සිදු වනවාද යන්න

- රටේ සංවර්ධනයට අවශ්‍ය ඕනෑම සුදුසු කාර්යයක් නීත්‍යානුකූලව කිරීමේ කිසිදු බාධාවක් නොමැත.
- යම් පවත්නා විධිවිධානයක් යටතේ අවශ්‍ය සුදුසු යම් ක්‍රියාවකට නීතිමය ඉඩකඩ නොමැත්තේ නම්, පහත දැක්වෙන ආකාර දෙකෙන් එකක් යටතේ නීත්‍යානුකූලව එම අවශ්‍යතාවය ඉටු කළ හැක.
 - බාධාකාරී විධිවිධාන විධිමත්ව සංශෝධනය කිරීම.
 - බාධාකාරී විධිවිධාන එසේම තිබියදී එම කාර්යයට පමණක් සීමා වන පරිදි විධිමත්ව නිශ්චිත අනුමැතිය ලබාදීම.

මෙම විධිමත් කිරීම පූර්ව අනුමැතියකින් සැලසිය නොහැකි අවස්ථාවලදී, ඒ සඳහා ආවරණ අනුමැතියක් ලබාදීමේ කිසිදු බාධාවක් නොමැත. මෙහිදී සලකා බැලිය යුතු කාරණය වන්නේ එම ගනුදෙනුව නිසා උණතාවය හෝ අලාභයක් සිදුවීද යන්න ද, වංචාව, නොසැලකිල්ල, අයථා පරිහරණය හෝ දූෂණය අඩංගු ද යන්න ද සහ එම කාර්යය සඳහා වශයෙන් කරන ලද්දක් ද යන්නය.

06. රාජ්‍ය සේවයේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනයට අධිභාර මගින් සිදුවන බලපෑම

- රාජ්‍ය සේවයේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනයට අධිභාර මගින් කිසිදු හානියක් සිදු නොවන අතර, සංවර්ධන කටයුතු නීතියට අනුවද උණතාවයක් හෝ අලාභයක් සිදු නොවන පරිදි ද සහ එම කාර්යය සඳහා වශයෙන් සිදුකරන පරිදි ද ඉටු කිරීමට ඉඩකඩ සලසයි.
- සංවර්ධන ක්‍රියාවලියට මතු වී ඇති මූලිකම බාධාව නම් නිලධාරීන් තුළ තමන්ගේ කුමන ක්‍රියාවකින් වුවද නීතිය ඉදිරියේ වරදකරුවෙකු වේවිද යන බියයි. නීතිය ඉදිරියේ වරදකරුවෙකු වේවිද යන බියට මෑත අතීතයේ මුහුණ පා සිටින සෑම නිලධාරියෙකුම පාහේ ක්‍රියා කර ඇත්තේ නීතිය නොතකා හරිමින් සහ නීතිගරුකභාවය ඉතා සුළුකොට සළකමිනි. මෙම අධිභාර ක්‍රියාවලිය අතීතයේ සක්‍රීයව තිබුණේ වී නම් ඔවුන් කිසිවෙකු අද මේ අසීරුතාවයට පත් නොවනු නියතය.

නීතිය නොතකා හැරීමේ අවශ්‍යතාවය සහිත පහත දැක්වෙන ප්‍රධාන කණ්ඩායම් දෙකම යහපාලනයට නතු කර ගැනීමට යෝජිත අධිභාර ක්‍රියාවලියට ශක්තිය ඇත.

- 1- නීතියට පටහැනිව, එනම් නීතිවිරෝධීව යම් යම් කටයුතු කිරීමට නිලධාරීන් මෙහෙයවීමේ අවශ්‍යතාවයක් සහිත කණ්ඩායම
- 2- යම් යම් පාර්ශවයන් සතුටු කිරීමෙන් උසස්වීම් හා නොයෙකුත් වාසි ලැබීමේ හෝ ස්වාර්ථය සඳහාම යම් යම් නීතිවිරෝධී හා / හෝ දූෂිත ක්‍රියා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය සහිත කණ්ඩායම

සක්‍රීය අධිභාර ක්‍රියාවලියක් ඇති බව අයුතු බලපෑම් කරන්නන්ට පෙන්වා දීමෙන් ද ස්වයං විනයක වාසිය අවබෝධ කර ගැනීමෙන් ද අපරාධ නීතිය හෝ සිවිල් නීතිය යටතේ රැකියාව අහිමි වීම සහ නීතිමය / විනය දණ්ඩන වලක්වා ගැනීමට හැකිවීම රාජ්‍ය සේවයේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනයට ඉමහත් සේ පිටිවහල් වනු ඇත.

- 6.1 මෙම අධිභාර ක්‍රියාවලිය අළුතින් පැනවීමට අදහස් කරන කටයුත්තක් නොවන අතර, පවතින ක්‍රමයක වර්ධනය කිරීමක් වේ. මෙමගින් මූලික වශයෙන් බලාපොරොත්තු

වන්නේ, රාජ්‍ය සේවයේ යහපාලනය ශක්තිමත් කිරීමයි. ඒ අනුව වංචා, දූෂණ හෝ අයථා පරිහරණය අවම කිරීම සහ නීතිගරුකත්වය තහවුරු කිරීම අපේක්ෂා කෙරේ.

6.2 මූල්‍ය රෙගුලාසි යටතේ පවතින ක්‍රමවේදය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක නොවීම හේතුවෙන් ස්වාධීන ආයතනයක් මගින් මෙම ක්‍රියාවලිය බලාත්මක කිරීම තුළින් රාජ්‍ය මුදල් අවභාවිතය වලක්වා ගැනීමට කටයුතු කිරීම තවත් අපේක්ෂාවකි.

6.3 රාජ්‍ය සේවයේ සියළුම ආයතනවලට හා සියළුම තොරතුරුවලට පිවිසීමේ ව්‍යවස්ථාපිත හැකියාව ඇති එකම ආයතනය විගණකාධිපති දෙපාර්තමේන්තුව වන බැවින් මෙම ක්‍රියාවලිය හරහා තුලනාත්මක හා ගුණාත්මක රාජ්‍ය සේවයක් ගොඩනැගීමේ හැකියාව වර්ධනය වීමට හේතුවේ.

ශක්තිමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් ඇති දියුණු රටවල අධිභාර පැනවීම විගණකාධිපතිවරයාගේ කාර්යයක් බවට පත්කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් නොමැති වුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ වර්ධනය වෙමින් පවතින අතිවිශාල රාජ්‍ය මූල්‍ය අවභාවිතය සැලකිල්ලට ගෙන යොමුගත අධිභාර ක්‍රියාවලිය පුළුල් කිරීම කාලීන අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්වී ඇත.

මෙම යෝජිත අධිභාර ක්‍රියාවලිය බලාත්මක නොවන්නේ නම්, රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය තහවුරු කිරීම සඳහා ස්වාධීන ආයතනයක් වන අධිකරණ ව්‍යුහයට මෙම අධිභාර කාර්යය පැවරීම සුදුසු වනු ඇත. එනමුත් එහිදී රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට මුහුණපෑමට සිදුවන අසීරුතාවය යොමුගත අධිභාර ක්‍රියාවලියට වඩා බෙහෙවින් බැරෑරුම් වනු ඇත.

කෙසේ වුවද, රාජ්‍ය මූල්‍ය විනය තහවුරු කිරීම සඳහා යම් ඵලදායී ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදීම අත්‍යාවශ්‍යව ඇත.

මේ අනුව යෝජිත විගණන පනතට අධිභාර බලතල ඇතුළත් කිරීම රාජ්‍ය සේවයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ දැමීමටත්, යහපාලනය වර්ධනය කිරීම හරහා තිරසර සංවර්ධන අභිමතාර්ථ (Sustainable Development Goals) ළඟාකර ගැනීමටත් වැදගත් කාර්යයක් වන බව ඉතා පැහැදිලිය.

ඇමුණ
ANNEX

2

HB JINADASA

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ
පළමුවැනි පාර්ලිමේන්තුව

රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරණ සඳහා ප්‍රධාන මාලාව
මත පදනම වූ වාර්තාව

රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරණ සඳහා

පළමුවැනි වාර්තාව

අදාළ කාරණ පිළිබඳ
රජයේ ගිණුම් පිළිබඳ කාරණ සඳහා ප්‍රධාන මාලාව

ප්‍රකාශිත. ඩී. ඩී. දිසානායක මහතා විසින්.

හැඳින්වීම:

1982 වර්ෂය සඳහා වූ අධිවැය පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තු ප්‍රකාශන මාලා අංක 70 වශයෙන් පළකරන ලද අපගේ වාර්තාවෙන්, රාජ්‍ය අංශයේ මුදල් පරිපාලනය පිළිබඳව පවත්නා සහනදායක තත්ත්වය කෙරෙහි අවධානය යොමු කරනු ලැබූ අතර මහා භාණ්ඩාගාරයේ වගකිවයුතු කිලෝමීටර්, ප්‍රධාන ගණක කිලෝමීටර්, ගණක කිලෝමීටර් සහ වෙම විෂයය පිළිබඳව උනන්දුවක් දක්වනු ලබන සලකනු ලැබූ වෙනත් පාර්ශ්වයන්ට තිබුණු කළ ප්‍රශ්නාවලියක පදනම මත පිහිටා අප විසින් සකස් කරමින් තිබූ ගැඹුරු අධ්‍යයනයක් ගැන අපි සඳහන් කළෙමු. අප විසින් අරඹන ලද එම අධ්‍යයනය දැන් කිට්කොට ඇති බව සතුවත් වාර්තාකර සිටින අතර ඒ පිළිබඳ අපගේ අදහස් මතු දැක්වෙන ඡේද මගින් ප්‍රකාශ කර සිටිමු. ප්‍රශ්නාවලිය ද ඒ සඳහා ලැබූ පිළිතුරු මත අපගේ සාකච්ඡාවන්ට පිටුවහලක් ලෙස සකස් කරන ලද තොරතුරු පත්‍රිකාව ද I වන පරිශීෂ්ටය හා II වන පරිශීෂ්ටය යනුවෙන් මෙයට අමුණා ඉදිරිපත් කර ඇත.

වෙම ප්‍රශ්නාවලිය සවනු ලැබූ ආයතන හා කිලෝමීටර් දැක්වෙන ලේඛනය III වන පරිශීෂ්ටයෙහි දැක්වේ. ප්‍රශ්නාවලියට ප්‍රතිචාර දක්වමින් පිළිතුරු එවූ ආයතන/කිලෝමීටර් කාම ලේඛනය IV වන පරිශීෂ්ටයෙහි දක්වා ඇති අතර ප්‍රශ්නාවලිය කෙරෙහි ප්‍රතිචාර නොදැක්වූ කිලෝමීටර්ගේ කාම ලේඛනය V වන පරිශීෂ්ටයෙහි සඳහන් කර ඇත.

අධ්‍යයනයේ මූලාරම්භය:

කිලෝමීටර් විසින් සහනදායක ලෙස කරුණු පැහැදිලි කිරීමට නොහැකි වූ වර්ෂයක් වර්ෂයක් පාසා අප ඉදිරියට ගෙන ආ අධිවැය; විගණකාධිපතිවරයා විසින් වර්ෂයක් පාසා වාර්තා කරනු ලැබූ වට්ටා, වැරදි සහ වෙනත් අක්‍රමිකතා දැක්වෙන අපරිච්ඡා අවස්ථා; මුදල් පාලනයේදී ප්‍රධාන ගණක කිලෝමීටර්ගේ සහ ගණක කිලෝමීටර්ගේ දුර්වල කාර්ය මෙහෙයවීම්, අධීක්ෂණය සහ පාලනය දැක්වෙන අවස්ථා

වැඩසටහන් මත වැයකිරීම් සහ අත්තිකාරම් ගිණුම් කාර්යයන්හි ප්‍රතිඵල අභ්‍යන්තර තුඩුදෙන සහනදායක සාක්ෂි තොතිබීම; සහ ව්‍යවස්ථානුකූලව පිහිටුවනු නොලැබූ අරමුදල්වලින් මුදල් යොදවන ලද කාර්යයන් පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තු පාලනය නොතිබීම

යනාදී අවස්ථා පිළිබඳව සෝදිසිකිරීමේ අප්‍රියජනක කර්තව්‍යයෙහි දශකයකට අධික කාලයක් තිස්සේ නිරතවීමට මෙම කාරක සභාවට සිදුවිය.

මෑතක පටන්, අතවසර අධිවැය, වංචා, වැරදි, අනුමිතතා යනාදිය මඟ ප්‍රමාණව අප ඉදිරියට වඩ වඩාත් පැමිණෙන අතර එකී පැතිරයාල නිසි මුදල් පරිපාලනය පිළිබඳව ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන් සහ ගණක නිලධාරීන් දක්වන නිගරාත්වයන් හා බැඳී පවත්නා බවක් විද්‍යාමානය. මහා භාණ්ඩාගාරය මෙම තත්ත්වයන් ගැන දැඩි සැලකිල්ල යොමු කොට ඇතත් මෙම ප්‍රවණතාව කාර්යක්ෂම ලෙස තවත්වා වලදායීවූ කාර්යක්ෂමවූත් මුදල් පරිපාලනයක් ඇතිවනු සහතික කිරීමට එය අපොහොසත් බව අපට පෙනී යයි. සුබසාධනය සහ ආර්ථික සංවර්ධන කටයුතු සඳහා දිනෙන් දින වැඩිවෙමින් පවත්නා මුදල් යෙදවීම නිසා වැඩසටහන් සහ අත්තිකාරම් ගිණුම් කටයුතුවල වලදායී බව සාක්ෂ්‍ය සහිතව නිගමනය කිරීම අද වඩාත් වැදගත් වේ යනු අපගේ අදහසයි. එබැවින් ප්‍රශ්න කවරේදැයි හඳුනාගනු පිණිස ද ඊට නිසි පිළියම් යෝජනා කිරීමේ අදහසින් ද යුතුව, දැනට පවත්නා අසතුටුදායක තත්ත්වයට හේතු මොනවාදැයි සොයාබැලීම සඳහා මෙම අධ්‍යයනය කළ යුතු බව අපි තීරණය කළෙමු.

ප්‍රශ්නාවලියේ විෂය පථය:

මූල්‍ය පරිපාලනයට අදාළ වූ පහත දැක්වෙන මූලික පියවර මත ප්‍රශ්නාවලිය සකස් කරනු ලැබිණ.

මූල්‍ය ක්‍රම සම්පාදනය සහ ඒ පිළිබඳ අනුමතිය;

අයවැය ඇස්තමේන්තු ක්‍රියාවට නැංවීම සහ ඒ පිළිබඳ පාලනය;

සහ

පොදු අරමුදල් පිළිබඳ ගණන් දැක්වීමේ වගකීමිහාරය ඉටුකිරීම.

මෙම මූලික පියවර තවදුරටත් උප කොටස්වලට බෙදා එම එක් එක් මූලික පියවරෙහි වැදගත් සංලක්ෂණ නියෝජනය කෙරෙන පහත දැක්වෙන සවිස්තර ශීර්ෂපාඨ ප්‍රශ්නාවලියෙහි දක්වා ඇත.

I. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහ සේනා ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රතිපාදන

II. මහජන මුදල් පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු පාලනය

III. මූල්‍ය කළමනාකරණය සඳහා ආයතනික වැඩ පිළිවෙල

- iv. ඇස්තමේන්තු කිරීමේ පරිපාටිය
- v. රජයේ ගිණුම් පද්ධතිය
- (අ) මහා භාණ්ඩාගාර ගිණුම්
- (ආ) දෙපාර්තමේන්තු ගිණුම්
- (ඇ) ආදායම
- (ඈ) වියර්ජන
- (ඉ) අන්තිකාරම් ගිණුම්
- (ඊ) විදේශ ආධාර
- (උ) විමධ්‍යගත අයවැය
- (ඌ) මධ්‍ය නියෝජිත සේවා
- රජයේ සැපයුම්
- ගොඩනැගිලි
- මහාමාර්ග
- ඉඩම් මිණුම්
- ඉඩම් කොමසාරිස්
- රජයේ කර්මාන්ත ශාලාව
- (ඵ) ව්‍යවස්ථාපිත අරමුදල්
- vi. මුදල් රෙගුලාසි සහ ආයතන සංග්‍රහය
- vii. ගිණුම් කාර්ය මණ්ඩලය
- viii. අභ්‍යන්තර විගණනය

එක් එක් ශීර්ෂපාඨය යටතේ වූ ප්‍රශ්න සකස්කළුවේදී, කාර්යක්ෂමතාව සහ කාර්යසාධනය තහවුරු කිරීමට අවශ්‍ය වන්නා වූ මිනුම් පිළිබඳ මූලික අවශ්‍යතා නියෝජනය කරනු ලබයි. මෙම මිනුම් සකස් කිරීමේ දී, ප්‍රජාතාන්ත්‍රික රාජ්‍ය ක්‍රමයන්හි රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනයට අදාළව පිළිගත් සංකල්ප, ව්‍යවහාර සහ කාර්ය පරිපාටි තෙරෙහි තිස් සැලකිල්ල දක්වනු ලැබිණ. මේ ආකාරව ගොඩනගන ලද ප්‍රශ්නාවලිය, වර්තමාන තත්ත්වයන් යටතේ රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනයේ වැදගත් කාර්යභාරයන් ඉටුකරන්නා වූ ඇතැම් නිශ්චිත අංශ, ගනුදෙනු, අරමුදල් සහ/හෝ ක්‍රියාකාරීත්ව පිළිබඳ සවිස්තර විමර්ශනයකින් ද, ව්‍යාපෘති යෝජනාවක මූලාරම්භයේ සිට ගණන් දැක්වීමේ වගකීමායුතය ඉටුකිරීම දක්වා වූ පූර්ණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ගැඹුරු අධ්‍යයනයක් දක්වා විශිෂ්ට ගියා වූ ද පාලන ආයතන හා පාලන උපකරණ ද ආවරණය වන සේ කරනු ලබන විමසුමකි.

'ඔව්' හෝ 'තැන' යනුවෙන් දැක්වෙන කොටුවක කිසිවක් සටහන්
 යෙදීමෙන් ප්‍රශ්නවලට පිළිතුර සපයන ලෙස ඉල්ලා සිටිනු ලැබූ පිළිතුරු
 දායකයන්ගෙන් ලැබුණු විවරණ ප්‍රමිතිකරණය කිරීම පිණිස පෙර කී විවිධ
 ශීර්ෂපාඨ යටතේ සැකසූ ප්‍රශ්න සියල්ල 170ක් විය.

'තැන' යන පිළිතුරු කිසිවක් වෙනොත්, එබඳු ප්‍රතිචේදක
 පිළිතුරු දීමේ දී උත්තරාවයේ ප්‍රමාණය හා ස්වරූපය දැක්වෙන ලිඛිත සටහනක්
 මගින් සිය අදහස් විස්තර සහිතව දක්වා ඒ පිළිබඳ ස්වකීය යෝජනා ද
 ඉදිරිපත් කරන ලෙස ඔවුන්ගෙන් විශේෂයෙන් ඉල්ලා සිටියේය. යම් ගෙයකින්
 ඉන් එකක් හෝ සියල්ලම පිළිබඳව සංදේශ ඉදිරිපත් කිරීමට ඔවුන් කැමැත්තේ
 නම් ප්‍රශ්නාවලියේ අදාළ කොටුවෙහි විධිමත් පරිදි නගරය යොදා ස්වකීය
 සංදේශ එවීමට ද ඔවුන් දිරිගන්වනු ලැබිණ.

ප්‍රශ්න මාලාවට ලැබූ ප්‍රතිචාර:

මෙම ප්‍රශ්න මාලාව -

මහා භාණ්ඩාගාරයේ නියෝජ්‍ය ලේකම් සහ සියලුම අංශ ප්‍රධානීන්;
 සියලුම ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන් සහ ගණක නිලධාරීන්;
 සියලුම විශ්ව විද්‍යාල ලේඛනාධිකාරීන්;
 ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අධිපති;
 ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන පරිපාලන ආයතනය;
 ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනය;
 ජාතික ව්‍යාපාර කළමනාකාරිත්ව ආයතනය;
 මාර්ග ආයතනය

යනාදී පුද්ගලයන් හා ආයතන වෙත නිකුත් කරනු ලැබිණ.

භාණ්ඩාගාරයේ නියෝජ්‍ය ලේකම්ගෙන්

ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන් 78 දෙනාගෙන් 56 දෙනෙකුගෙන්

ගණක නිලධාරීන් 83 දෙනාගෙන් 72 දෙනෙකුගෙන්

විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිසමේ සභාපති ද ඇතුළුව, විශ්ව

විද්‍යාල ලේඛනාධිකාරීන් 06 දෙනාගෙන්ම, සහ

ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරී ආයතනයෙන්,

ප්‍රශ්න මාලාවට ප්‍රතිචාර ලැබී ඇත.

ලැබී ඇති ප්‍රතිචාර වැඩිගන්නා පෙනී යනුයේ පිළිතුරු සැපයූ අය අදාළ ප්‍රශ්න යථාරූපී දෘෂ්ටි කෝණයකින් විමසා තැබී බවය. උදාහරණයක් වශයෙන් ගතහොත්, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සහ සෞඛ්‍ය ව්‍යාප්තිය තීරණීය හා සම්බන්ධ විධිවිධාන පිළිබඳ ස්වකීය අදහස් දක්වා ඇත්තේ ප්‍රතිචාර සැපයූ අයගෙන් ස්වල්ප දෙනෙකු පමණි. එසේ අදහස් දැක්වූ අයගේ විවරණවලින් වුව ද දැනට පවතින මුළු පිළිබඳ විමර්ශනාත්මක විශ්ලේෂණයක් ඉදිරිපත් කර තැන. එබැවින්, විමර්ශන නිගමනයන් කරා වලඹිවී ඇත්තය, මෙසේ ප්‍රශ්නමාලාවට අප ලද ප්‍රතිචාරවලින් ලැබූ උපකාරය අල්පය. මෙම කණ්ඩායම සැලකිල්ලට ගත් කාරණ සඳහා ප්‍රශ්න මාලාවේ විශේෂයෙන් දක්වා ඇති උපමානයන් හා චිත්‍රම් කෙරෙහි මිදි, ඊට විකල්ප වශයෙන් දැනට පවත්නා වූ වැඩපිළිවෙල තමන් විසින්ම විමර්ශනාත්මකව විමසීම වඩාත් යෝග්‍යය යි තීරණය කළේය.

කාරණ සහ සාකච්ඡා :

විගණකාධිපති, මුදල් අධ්‍යක්ෂ, අයවැය පිළිබඳ අතිරේක අධ්‍යක්ෂ, ශිල්පී හා ගෙවිම් අධ්‍යක්ෂ සහ රාජ්‍ය ව්‍යාපාර පිළිබඳ නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ යන අයගේ සහය ඇතිව අදාළ ප්‍රශ්න පිළිබඳව අපි දින 11 ක් සාකච්ඡා පැවැත්වීමු.

මූල්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳව දැනට අනුගමනය කරන ලබන වැඩපිළිවෙල :

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අංක 148 සහ 154 දරන ව්‍යවස්ථා යටතේ සම්පාදනය කරනු ලැබූ, රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනයට අදාළව දැනට භාවිතා වන ව්‍යවස්ථාමය වැඩපිළිවෙලෙහි පහත සඳහන් කරුණු විද්‍යමාන වේ:

රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තුව සතු උත්තරීතර බලය අරමුදල් ඇතිකිරීම සහ එම අරමුදල් කෙරෙහි වියපැහැදිලි කිරීම අනුමත කිරීම පිළිබඳ එකම අධිකාරය පාර්ලිමේන්තුව විම පාර්ලිමේන්තුව විසින් කිසිවිකට අරමුදල් බවට පත්කොට තොමැති සියලුම ලැබීම් බැරකිරීම් සඳහා ඒකාබද්ධ අරමුදලක් පිහිටුවීම රජයේ සියලුම අරමුදල්වලින් කරනු ලබන ගෙවීම් කිසිවිකට පාර්ලිමේන්තුව විසින් අනුමත කළ යුතු වීම, ඊට අමතරව

ඒකාබද්ධ අරමුදලින් කරනු ලබන ගෙවීම් 'බොරන්ට් බලපත්‍රයක්'
මගින් මුදල් ඇමතිතුමා විසින් අනුමත කළ යුතු වීම
හදිසි සහ අතපේන්තික වියපැහැදිලි දැරීම පිණිස පාර්ලිමේන්තුවේ
ආවරණ අනුමැතියට යටත්ව අවිනිශ්චිත අවස්ථා අරමුදලක්
පිහිටුවීම

කවද, මීට අමතර වශයෙන්, අතිශය ජනාධිපති උතුමාණන් විසින්,
ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අංක 44 දරන ව්‍යවස්ථාව යටතේ තමන් වෙත පැවරී
ඇති බලතල අනුව කටයුතු කරමින් මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදනය පිළිබඳ
කාර්යයන් මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන කටයුතු පිළිබඳ ඇමතිවරයා වෙත පවරා
ඇති බවද පැහැදිලිය.

දෙසතින් දත්ත ඇති මූලික ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන සහ ව්‍යවස්ථාමය
විධිවිධානානුකූලව කර ඇති කාර්ය පැවරුම් ගැරුන විට, රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලන
විෂයයට අදාළ වෙනත් කිසිදු තෛතික විධිවිධානයක් නොමැත්තේය. මේ
අනුව මෙම කරුණ පිළිබඳව කිසිදු උපදෙශයක් හෝ නියෝගයක් හෝ
පාර්ලිමේන්තුව මගින් තිබුණි නොමැති බවද, සකල සම්පන්නත්වය
ක්‍රියාවලියේ, වසර ගණනාවක් තිස්සේ පැවත ඇති සම්ප්‍රදායයක් සහ සම්මුතියක්
සම්ප්‍රදායයක් මගින් පාලනය වන බවද පෙනී යයි. මෙම සම්ප්‍රදායක් හා
සම්මුතියක් සම්ප්‍රදාය මත ගොඩනැංවුණු මූලික ව්‍යුහයෙහි ස්වරූපය නම්, රාජ්‍ය
මූල්‍ය ක්‍රම සම්පාදනය, සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීම, ඒ පිළිබඳ ගණන් තැබීම
යන කරුණු මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රධාන දෙපාර්තමේන්තුව
වන මහා භාණ්ඩාගාරය මගින් මෙහෙයවීම ය.

අවශ්‍යතාවය හා අවස්ථානුරූපීව ප්‍රධාන ගණන නිලධාරීන්ට හා ගණන
නිලධාරීන්ට දෙනු ලබන විධානයන්ගෙන් පරිපූර්ණ මුදල් රෙගුලාසි වශයෙන්
දැන්වෙන නියෝග හා නිසි මග පෙන්වීමේ උපදෙස් ද ඇතුළුව ප්‍රධාන ගණන
නිලධාරීන් හා ගණන නිලධාරීන් ඇතිකරවන විමර්ශන කිරීමේ ක්‍රමයක් සිය
කටයුතු පහසුකර ගැනීම සඳහා මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් පිහිටුවා ඇත.

පාර්ලිමේන්තුවේ අධිකාරයට යටත් නොවී පැවතීමේ තෛතික
උත්සාහයෙන් මෙම මූලික ව්‍යුහය පෙලෙන බව අපගේ අදහසයි. මෙම
වැඩ පිළිවෙලෙහි සම්පන්නත්වය ක්‍රියාවලිය සමාලෝචනය කිරීමේදී වර්තමාන
වැඩපිළිවෙල මූල්‍ය පරිපාලනයේ දී අවශ්‍ය වන්නා වූ යෝග්‍යතාවය;

අධිකාරීත්වය, සකසුරුවම්කම, ආර්යත්වය සහ චල්දායීත්වය යනාදී ගුණාංගයන් සපුරාලන්නට තරම් ප්‍රමාණවත් කොටන බව ද, පාර්ලිමේන්තුවෙන් පවරා ඇති බලවරම හා සම්පත් සම්බන්ධයෙන් ගණන් දැක්වීමේ වගකීම භාරය එමගින් ඉටුකිරීමට කුප්‍රසූත බව ද පෙනී යයි. තවද, මුදල් රෙගුලාසි නිකුත් කරන අධිස්ථාවේ දී පැවති ව්‍යුහමය පදනම ඉවදුරටත් නොපවත්නා බව ද අප විසින් දක්නා ලදී. ගණන් දැක්වීම් පිළිබඳ වගකීම් චක්‍රයේ කැපී පෙනෙන මූලිකාංග වනුයේ ක්‍රම සම්පාදනය, වැඩසටහන් සම්පාදනය, මුදල් යෙදවීම, ගණන් තැබීම, මෙහෙයුම් පාලනය, වාර්තා කිරීම, පරීක්ෂණය හා අගයීම්ය. මෙකී එක් එක් මූලිකාංග පිළිබඳව අපගේ නිරීක්ෂණ පහත දක්වනු ලැබේ.

ක්‍රම සම්පාදනය සහ වැඩසටහන් සම්පාදනය:

ක්‍රම සම්පාදනයෙහි දිගුකාලීන හා කෙටිකාලීන පදනම් අත්කරගත වේ. නිසියම් ආයතනයක් පිළිබඳ ක්‍රම සම්පාදනයේ දී තම ඒකාබද්ධ සැලසුම්කරණයෙහි දිගුකාලීන ක්‍රම සැලසුම් හා වාර්ෂික අයවැය ඇතුළත් වේ. වාර්ෂික අයවැය වූ කලී ඒකාබද්ධ සැලසුමේ වැඩසටහන් බෙදා හර දැක්වීම ය. දිගුකාලීන ඉලක්කයන්ගේ කෙටිකාලීන තත්ත්වය එමගින් හඳුනා දැක්වෙන හැක.

වැඩසටහන් මෙහෙයවීම හා ගණන් දැක්වීමේ වගකීම ක්‍රම සම්පාදනයේ කැපී පෙනෙන වර්ග ලක්ෂණ වන අතර සමාජ ආර්ථික පර්යේෂණ සහ සාධාරණ අධ්‍යයනයන් ක්‍රම සම්පාදන ක්‍රියාවලියෙහි වැදගත් ක්‍රියාකාරක ගුණාංග වේ. වැඩසටහන් සම්පාදනය වූ කලී නිසියම් සැලසුමක් ක්‍රියාවට නැංවීමට යෝග්‍ය වූ කාල සටහනකට අනුව බෙදීමයි.

දැනට ඒකාබද්ධ ක්‍රම සම්පාදනයක අවශ්‍යතාවයක් නොපෙනෙන අතර රජයේ නිසිදු දෙපාර්තමේන්තුවක් මගින් එබඳු ක්‍රම සම්පාදනයක් කරනු ලබන බවට සාක්ෂ්‍ය ද නොමැත. දෙපාර්තමේන්තුවල වර්තමානයෙහි ක්‍රියාත්මක වන වැඩපිළිවෙල තම භාණ්ඩාගාර මග පෙන්වීමේ උපදෙස් හා නියෝගවලට අනුකූලව, මූලධර්ම ආයෝජන මෙන්ම පුනරාවර්තන වියදම් ද ඇතුළත් වාර්ෂික ඇස්තමේන්තු සම්පාදනය කිරීම ය. අවශ්‍ය ප්‍රාථමික අධ්‍යයනයන් කර ඇතැයි විශ්වාස කරනු ලැබේ. අනතුරුව මුදල් හා ක්‍රම සම්පාදන අමාත්‍යාංශය විසින් පරීක්ෂණයට භාජනය කරනු ලබන මෙම ඇස්තමේන්තු වාර්ෂික විසර්ජන පනතට ආධාරක වශයෙන් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

ඒකාබද්ධ ශ්‍රම සම්පාදනයක් නොසිතීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින්, මෙම ක්‍රියාවලියෙහි මතු දැක්වෙන අඩුලඟුකම් ද දක්නා ලැබේ:

ඇස්තමේන්තු සම්පාදනයෙහි ලා ගැඹුරු පරීක්ෂණයක යෙදීමට
පාර්ලිමේන්තුවට ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසා නොතිබීම
වෙනත් අරමුදල් හා ශිඟුම්වලට අදාළ වූ ගෙවිය යුතු වියදම් පිළිබඳ
ඇස්තමේන්තු හා ගණන් දැක්වීමේ වගකීමට අදාළ සම්බන්ධතාවය
පිළිබඳ තොරතුරු පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් නොකිරීම
ප්‍රාථමික අධ්‍යයනයක් කර ඇතැයි අනුමාන කරනු ලබන තවදුරු, අප
විසින් දැන ඇති අප්‍රමාණ තාක්ෂණික වාදය ප්‍රමාණවත් මූලික
අධ්‍යයනයක් කර නොමැති බවට දැක්විය හැකි හොඳම සාක්ෂිය.

මුදල් යෙදවීම සහ ගණන් හැඳීම:

සම්මත ව්‍යවහාර ශ්‍රමය වනුයේ රාජ්‍ය කටයුතු සඳහා පහත සඳහන් ප්‍රභවයන්ගෙන් අරමුදල් යෙදවීමයි:

ඒකාබද්ධ අරමුදල

නිශ්චිත අරමුදල්

පිළියෙයුම් අරමුදල් - අන්තිකාරම් ශිඟුම්

මෙම අරමුදල් ගොඩනංවනු ලබන්නේ -

බදු සහ ගාස්තු

ක්‍රියා මෙහෙයවුම් මගින් ජනිත ආදායම්

අභ්‍යන්තරික ණය ගැනීම්

විදේශාධාර

යන මාර්ග වලිනි.

එසේ වුවද, රාජ්‍ය කටයුතු ගණනාවක් ම පාර්ලිමේන්තු අනුමතිය නොලබා අරමුදල් ලබාගැනීමේ ඉහත කී වැඩපිළිවෙලට පරිබාහිරව තරඟෙන යනු ලබන බවද, අරමුදල් ලබාගැනීමේ කාර්යයෙහි දී පාර්ලිමේන්තුවේ අධිකාරය ඉක්මවා යන අවස්ථා තිබූ බව ද අප විසින් දක්නා ලද බව සඳහන් කරමු. මෙබඳු සමහර ශිඟුම් මහා භාණ්ඩාගාරය මගින් පවත්වාගෙන යනු ලබන අතර අනෙක්වා එකී අරමුදල් පිළිබඳව කටයුතු මෙහෙයවන රජයේ නිලධාරීන් විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබේ.

තවද, ගණන් තැබීම යනු ක්‍රියා මෙහෙයවුම් වාර්තාකර තැබීමේ එක් අංශයක් වන අතර, මෙහි වාර්තා සටහන් බල පැවරුම්ලද නියෝජිතයන් විසින් ගණන් දිගුවේ වගකීම්හාරය තොර්තිගෙලා ඉටුකිරීමට යොමු කෙරෙන වැදගත් පාලනය අවයවයන් සේ සලකනු ලබන බැවින් එය ගණන් තැබීමේ ක්‍රියාවලියෙහි වැදගත් පියවරක් ද වෙයි. ගණන් තැබීම පාලනය කෙරෙන පොදු, සම්මත සම්ප්‍රදායයන් නිශ්චයන් ඇත. ඒවායින් සමහරක් නම් -

සෑම ආර්ථික ඒකකයක් හෝ ආයතනයක් හෝ ගණන් තැබීමේ ඒකකයකි/කාර්යාලයකි.

මුදල්වලින් ප්‍රමාණ කළ හැකි තටයුතු පමණක් වාර්තාගත කරනු ලැබේ.

සෑම තටයුත්තක් ම ආදායම වශයෙන් හෝ වියදම වශයෙන් හෝ ආයෝජන වශයෙන් හෝ සැලකීමට තටයුත්තෙහි දිනය යනු වාර්තාව තැබීමේ දිනයයි.

ක්‍රියා මෙහෙයවුම් ප්‍රතිඵල නිගමනය කිරීමට ඇති අවස්ථාවලදී උපවිනයන් පමණක් ගණනය කිරීම

වාර්ෂික ශිෂ්ට වාර්තා වශයෙන් මූල්‍ය ප්‍රතිඵල සහ මූල්‍ය ගණිතවයන් වරින්වර අනාවරණය කිරීම

ශිෂ්ට තැබීමේ ස්වකීය ප්‍රතිපත්තිය සෑම ආයතනයක් විසින්ම හෙළිදරව් කිරීම

එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය මගින් නිකුත් කර ඇති පහත සඳහන් උපදෙස් ද මෙහිලා අපගේ සැලකිල්ලට භාජනය විය.

(අ) දේශයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවය, හෙයින් ව්‍යවස්ථාවය හා නීතිය අවශ්‍යතාවයකට ගැලපෙන පරිදි ශිෂ්ට ක්‍රමය සකස් විය යුත්තේය.

(ආ) ශිෂ්ට ක්‍රම, අයවැය ලේඛනයේ වර්ගීකරණයට අනුකූලව විය යුත්තේය. අයවැය හා ශිෂ්ට කාර්යයන් මූල්‍ය කළමනාකරණයේ අනුපූරක අංග වන අතර එහි සම්පූර්ණතාවයන් හිමිය යුත්තේය.

(ඇ) අරමුදල් ලබා එම මුදල් වැයකරනු ලැබුයේ තවර අරමුණු හා පරමාර්ථයන් උදෙසා ද, වැඩසටහන් ක්‍රියාවට නැගීමේ කාර්යයෙහි දී, අරමුදල් භාරය හා උපයෝජනය භාරව තටයුතු කරන විධායක නිලධාරීන්ගේ විස්තර ද, පැහැදිලිව හඳින්වෙන අයුරින් ශිෂ්ට පවත්වාගෙන යා යුතු වන්නේය.

- (ඇ) බාහිර සමාලෝචක අධිකාරීන් විසින් විගණනය පහසු කරවන අන්දමට ද, ඵලදායී ශිෂ්ටාචාර පිරික්සුමකට අවශ්‍ය තොරතුරු නිෂ්පාදනය ඉදිරිපත් කිරීමට ද හැකිවන්නේ ද ශිෂ්ටාචාර තැබීමේ ක්‍රම පවත්වාගෙන යා යුතුය.
- (ඉ) අරමුදල් හා ක්‍රියා මෙහෙයවුම් පිළිබඳව ද, වැඩසටහන් කළමනාකරණය සහ අභ්‍යන්තර විගණනය ද, අගයීම ද යනාදී කරුණු පිළිබඳ ඵලදායී පරිපාලනමය පාලනයන් ඇතිකරවනු පහසු වන සේ ශිෂ්ටාචාර තැබීමේ ක්‍රමය වැඩිදියුණු කළ යුතුය.
- (ඊ) රජයේ හා එහි වැඩසටහන්වල හා සංවිධානයන්ගේ ක්‍රියා මෙහෙයවුම් ප්‍රතිඵල (අධිවැය හෝ උෞනතා ගන්නා) නිගමනය කිරීමට ද, පිරිවැය හඳුනා ගැනීම හා ආදායම මැනීම ද ඇතුළත්ව වැඩසටහන්වල ක්‍රියා මෙහෙයවුම් පිළිබඳ ආර්ථික හා මූල්‍යමය ප්‍රතිඵල ඵලදායීව අනාවරණය කෙරෙන අන්දමට ශිෂ්ටාචාර තැබීමේ ක්‍රම වැඩිදියුණු කළ යුතු වන්නේය.
- (උ) සංවර්ධන ක්‍රම සම්පාදනය, වැඩසටහන් සම්පාදනය, භෞතික හා මූල්‍ය මිනුම් ඔස්සේ සාර්ව සාධනය අගයීමේ හා සමාලෝචනය පිණිස අවශ්‍ය මූලික මුදල්මය තොරතුරු දීමේ හැකියාව ද, ශිෂ්ටාචාර ක්‍රමයන් තිබිය යුතුය.
- (ඌ) රජයේ ගනුදෙනු පිළිබඳ ආර්ථික විගණනය සහ ප්‍රතිවර්ගීකරණය සඳහා ප්‍රයෝජනවත් මූල්‍ය දත්තයන් සැපයෙන අයුරින් ද, ජාතික ශිෂ්ටාචාර තැබීමේ ක්‍රම වැඩිදියුණු කිරීමට සහාය වන අයුරින් ද ශිෂ්ටාචාර පවත්වාගෙන යා යුතු වන්නේය.

දැනට භාවිතා වන ශිෂ්ටාචාර පිළිවෙත් වෙතින් සම්ප්‍රදායයන් සහ මහජනතාවගේ උපදෙස්වලට අනුකූල නොවන බව අපගේ නිරීක්ෂණයන් ය. උදාහරණයක් වශයෙන් දත්වතොත් රජයේ ශිෂ්ටාචාර සඳහා අනුමත ප්‍රකාශිත ශිෂ්ටාචාර ප්‍රතිපත්තියක් නැත. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් -

- (අ) ශිෂ්ටාචාර පිළිබඳ බලධාරී ආයතනය තුළින්ද, එය මහා භාණ්ඩාගාරය ද නැතහොත් වෙනත් අධිකාරියක් ද යන්න පැහැදිලි නැත.

- (අ) ඒකාබද්ධ අරමුදලින් දෙනු ලබන ආයෝජන පිළිබඳව ගණන් තැබීමක් නැත. ඒවා විසර්ජන වශයෙන් සලකනු ලැබේ.
- (ඇ) ඒකාබද්ධ අරමුදලේ මුදල්වය තරාතිරම ගැන වටිනාකම හෙළිදරව් කිරීමක් සිදු නොකෙරේ.
- (ඈ) වැඩසටහන් සම්පාදනයේ සහ ක්‍රියා මෙහෙයවුම් ප්‍රතිඵල පිළිබඳ හෙළිදරව් කිරීමක්, එනම්, තොරතුරු කාර්ය සාධනයෙහි මෙන්ම, මූල්‍ය කාර්ය සාධනයෙහි ද අපේක්ෂිත අරමුණු සාක්ෂාත් වී ඇති ප්‍රමාණය පෙන්නුම් කිරීමක් සහ සමාජ ආර්ථික ප්‍රතිඵල හෙළිදරව් කිරීමක් ද සිදු නොවේ.

ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන්ගේ හා ගණක නිලධාරීන්ගේ සහාය ඇතිව ක්‍රියා මෙහෙයවුම් පාලනය පවත්වාගෙන යාම මහා භාණ්ඩාගාරයේ වගකීමක් ලෙස සලකනු ලැබේ. මුදල් ඇමතිතුමා විසින් ආනුමත කරන ලද මුදල් රෙගුලාසි සහ යටායෝග්‍ය උපදෙස් හා නියෝග ද පාලනයේ උපකරණ වේ. ඒ ඒ ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන් සහ මහා භාණ්ඩාගාරයේ අධීක්ෂක සහ මෙහෙයවීම යටතේ ගණක නිලධාරීන් විසින් මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්ව පාලනය කිරීමේ දැනට ප්‍රතිස්ථාපිත ක්‍රියා පටිපාටිය අංශ තුන් තව්‍යවනින් සමන්විත වූවකි. එවැනි පාලන ක්‍රියා පටිපාටියක මූලික අංශ වශයෙන් පහත දැක්වෙන කරුණු අපි නිරීක්ෂණය කළෙමු :-

- * පාලනයේ අරමුණු විග්‍රහ කිරීම
- * පාලන මධ්‍යස්ථාන හඳුනා ගැනීම
- * සවිස්තරාත්මක වූ (ගණන් තැබීම ද ඇතුළත්ව) වාර්තා තැබීමේ සහ වාර්තා තැබීමේ ක්‍රියාවලි ස්ථාපනය කිරීම
- * සම්මත ක්‍රියාදාමයෙන් බැහැරව කටයුතු කැරෙන අවස්ථා සම්බන්ධයෙන් උපදෙස් මාලා නිකුත් කිරීම

විගණකාධිපති විසින් වාර්තා කරන ලද විවිධ කරුණු සම්බන්ධයෙන් අප විසින් ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන් සහ ගණක නිලධාරීන් පරීක්ෂණයට භාජනය කළ කාලය තුළ යටෝක්ත ව්‍යුහය පිළිබඳ සාක්ෂ්‍ය අප විසින් නොදක්නා ලදී. මුදල් රෙගුලාසි සහ අනෙකුත් භාණ්ඩාගාර උපදෙස් පවා මේ සම්බන්ධයෙන් සවිස්තරාත්මක හෝ සර්ව සම්පූර්ණ නොවේ. මූල්‍ය පාලනය ඒ ඒ නිලධාරීන්ගේ අභිමතය පරිදි ඉටුකිරීමට ඉඩ දී ඇති බව පෙනී යන අතර

කළමනාකරණයේ මෙම අංශය සම්බන්ධයෙන් එම නිලධාරීන් සැලකිල්ලක් දක්වා තැබී ඔවුන් ද පෙනී යයි.

පාලන ක්‍රියාවලිය සම්පූර්ණයෙන් ම අක්‍රිය වී ඇති බවට කාරක සභාව ඉදිරියේ සාපොච්චාරණය කළ ප්‍රධාන ගණකා නිලධාරීන් මෙන් ම ගණකා නිලධාරීන් ද ක්‍රියාකාරීත්ව සම්බන්ධීකරණයේ අවශ්‍යතාව සහ පසු විපරම් තවදුරු කෙරෙහි දක්වා තිබුණේ මඟ සැලකිල්ලකි. තවත් යටතේ ඇති ආයතනයන් සම්බන්ධ ගණන් දිවේ වගකීම යථා පරිදි ඉටුකිරීමට ප්‍රධාන ගණකා නිලධාරීන් එවන් අවස්ථාවල අසමත් වී ඇති බව ද අප විසින් නිරීක්ෂණය කරනු ලැබීය.

වාර්තා කිරීම:

මෙය ගණන්දිවේ වගකීම් වක්‍රයේ අවසන් අදියරයි. සම්පූර්ණ ගිණුම් වාර්තාවක මුදල්මය ප්‍රතිඵල හා භෞතික ප්‍රතිඵල අතර සම්බන්ධතාවයට අදාළව ඇතුළත්වූ මුදල්මය කාර්ය සාධනය හා මුදල්මය තොරතුරු කාර්ය සාධනයේ සංයෝගයන් තිබිය යුතුය. තෙවේ වුවද, ගණන් දිවේ වගකීම ඉටුකිරීම සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලි ප්‍රකාශිත වාර්තාකිරීමේ ක්‍රමයන් දක්නට නොලැබෙන බව ද අප විසින් දක්නා ලදී. පහත දැක්වෙන වාර්තාකිරීමේ ක්‍රමය සාම්ප්‍රදායිකව භාවිතයෙහි පැවත එන බව එහිදී අපට දක්නා ලැබීය.

- * වාර්ෂික විසර්ජන සහ ආදායම් ගිණුම්, ගණකා නිලධාරීන් විසින් විගණකාධිපතිවරයා මගින් ඉදිරිපත් කිරීම.
- * රජයේ කේවල මෙලෙඳ හා වාණිජ ක්‍රියාකාරීත්වයන් සම්බන්ධයෙන් වූ ලාභජනක වාර්තා සහ වාර්ෂික ශේෂපත්‍ර ගණකා නිලධාරීන් විසින් මහා භාණ්ඩාගාරය වෙත ඉදිරිපත් කිරීම.
- * භාණ්ඩාගාරයේ පොත්පත්වල දැක්වෙන පරිදි වාර්ෂික හර ශේෂ සහ බැර ශේෂ ප්‍රකාශනයන් භාණ්ඩාගාරය විසින් ප්‍රකාශයට පත්කිරීම.
- * දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ගේ අභිමතය පරිදි වාර්ෂික පරිපාලන වාර්තා ප්‍රකාශයට පත්කිරීම.

මෙම කරුණු පහත සඳහන් ශේෂන් නිසා ප්‍රමාදවත් යයි සැලකිය නොහැක.

- * මෙම වාර්තාවේ නලින් ද සඳහන් කළ පරිදි, දැනට භාවිතයේ

පවත්නා ඒකක තුළ පොදු සම්මත මූලධර්ම සහ අවශ්‍යතාවන්ට අනුකූල නොවේ.

* වැඩි කාර්ය සාධනයක් මැනීමට සහ අභ්‍යන්තර හැකිවන පරිදි, තොරතුරු ක්‍රියාකාරීත්වය සහ/හෝ දර්ශන/ප්‍රමිති සම්බන්ධ තොරතුරු වාර්තාවල අඩංගු නොවේ.

භාණ්ඩාගාරයේ අදහස්:

මෙම කරුණු විමසා බැලීම මුට්ටිලෙහිදී ම අපට සහාය වූ භාණ්ඩාගාරයේ මුදල් අධ්‍යක්ෂ භාණ්ඩාගාර පාලනය සම්බන්ධයෙන් පහත දැක්වෙන අසතුටුදායක තත්ත්වය පිළිබඳව අප වෙත කරුණු දැක්වී

"ක්‍රියාත්මක වශයෙන් කිසිදු අයුරකින් භාණ්ඩාගාර පාලනයක් නොමැත. මූලික වශයෙන් රජයේ මහා පරිමාණ ආයෝජන වැඩ පිළිවෙලවල් නිසා ඇතිවී තිබෙන අධිකාරීබලය දැඩිලෙස විමධ්‍යගත වීම් හේතුවෙන් භාණ්ඩාගාර පාලනයේ අති විශාල නිෂ්පාදිතත්වය පිට දක්නා ලැබේ. භාණ්ඩාගාර පාලනය මුදල් රෙගුලාසි මගින් ප්‍රතිපාදිතය. එහෙත් කලින් පැවති තත්ත්වයට වඩා එය බෙහෙවින් බෙලහිතය. භාණ්ඩාගාරය තවදුරටත් සමානයිත් අතර ප්‍රමුඛයකු නොවන හෙයින්, පවත්නා පාලනය ද සෘජු පාලනයකට වඩා වක්‍රය, අතිශයිය. ඒ අනුව භාණ්ඩාගාරය සමානයිත් අතර ප්‍රමුඛයකු නොවී පවතී. සිය විශ්ලේෂණ ඉන්මවු නිලධාරියකුගෙන් කරුණු පැහැදිලි කරන ලෙස ඉල්ලීමට බලයක් භාණ්ඩාගාරය සතු නොවේ. ප්‍රධාන ගණක නිලධාරීන්ට උපදෙස් දීමේ කාර්යය පමණක් භාණ්ඩාගාරය භාරගෙන ඇත. යම් උපදෙසක් පිළිගැනීමට සූදානම් නොවන්නේ නම් එම දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන්ට උපදෙස් දීමට වුව ද මහා භාණ්ඩාගාරයට නොහැක. වට්ටම්වී ආදි සියලු කරුණු භාණ්ඩාගාරය විපරම් කරයි. සාමාන්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ දී එක්විට සම්පූර්ණ කටයුතු කරන අංශ 4ක් භාණ්ඩාගාරය සතු වුවද, එම විශාල වැඩ කොටස පාලනය කිරීමට ඊට නොපිළිවන. දියුණුකිරීමට බොහෝ ඉඩකඩ ඇත. භාණ්ඩාගාර ලේකම් රාජ්‍ය සේවයේ ප්‍රධානියා වශයෙන් සිටි අවධියේ භාණ්ඩාගාරය ඇත්ත වශයෙන් ම අග්‍රස්ථානයේ පිහිටියේය. අධීක්ෂණ පාලනයක් සතුව තිබූ භාණ්ඩාගාරය එකල පාලන කටයුතු කළේය. අවශ්‍ය බලය

හා ශක්තිය ලබාදෙන චිවත් බලයක් ඇති භාණ්ඩාගාරය සතු
 නොවීමෙන් එය බෙලහිතය. බොහෝ උපක්‍රම සහ ඉතා මඳ
 බලපෑමක් පමණක් කරන භාණ්ඩාගාරය අද රෝගියකු බැවූයේ. සමස්ත
 රාජ්‍ය සේවයේ ම දක්නා ලැබෙන විශාල පසුබෑම නිසා භාණ්ඩාගාරයට
 කළ හැකි දේ අපමණ වුවද එයට කළ නොහැකිව ඇති කාර්යයන් ද
 බොහෝ ය. සිය-කාර්යයන් ඉටු නොකරන පුද්ගලයන් සිටින අතර ම
 යථා පරිදි උපයෝගී නොව ගත නොහැකි පරිපාලන ක්‍රම ද වේ.
 සියල්ල ගරා වැටී ඇත්තාක් සේ ය. අත්තිකාරම් ගිණුම් සම්බන්ධ
 ගිණිපත සම්පූර්ණයෙන් පිරිහී එය ඇසුරට ඇති අතර ඒවා
 අනුමත අරමුදල් සපයන ප්‍රභවයක් වී ඇත. ඔලය වහනය
 ඇතිකිරීම සඳහා මෙන් ම වැඩසටහන් අධිවැය ඇතිකිරීමට ද මේවා
 උපයෝගී කරගනිමින් පවතී. අත්තිකාරම් ගිණුම් නොතිබුණි නම්
 ප්‍රතිපාදන වැය ඉක්මවා යන වියදම් සඳහා දෙපාර්තමේන්තුවලට
 මුදල් නොලැබියාමට ඉඩ තිබුණි. අත්තිකාරම් ගිණුම් පිළිබඳ
 සුපරීක්ෂාකාරී අධ්‍යයනයකින් තොර වූ බැවින් අත්තිකාරම් ගිණුම්
 සීමා නිරතුරු වැඩිමෙන් පවතී. පරිපාලන වශයෙන් ඇතිකරනු
 ලැබ ඇති අරමුදල්වලින් ඒකාබද්ධ අරමුදල සෑදී ඇති අතර,
 එබඳු අරමුදල්වලින් වැයකිරීම සඳහා, ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික
 සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 149 වැනි වගන්තිය
 ප්‍රකාරව පාර්ලිමේන්තුවෙන් සම්මත වැය ශීර්ෂයක් අවශ්‍ය වේ.
 පිළිගත් ගිණුම් මූලධර්මවලට අනුව, වෙනස් ආකාරයක වියදම්
 පෙන්වීම සඳහා විදේශාධාර වියදම් සම්බන්ධයෙන් අතිරේක ගිණුම්
 සහස් කළ යුතුව ඇත. විමර්ශන අයවැය අරමුදල් සම්බන්ධීකරණය
 දිසා ලේකම්වරුන් වෙත පවරා තිබේ. ද්‍රව්‍යවලින්, ශ්‍රවයෙන් හෝ
 මුදලින් කරන ලද දායකවීම් විමර්ශන අයවැයට ඇතුළත්වීමේ
 හැකියාව ද භාණ්ඩාගාර උපදෙස් මගින් සැලකිල්ලට ගෙන නැත.
 එක් එක් ව්‍යාපෘතියට ස්ථායී වූ පිරිවැය ඇස්තමේන්තුවක් ඇති
 අතර ම ශ්‍රමදානය පවා රජය ලද අයත් සහ ව්‍යාපෘතිය
 සම්බන්ධයෙන් කරන ලද වැයක් වශයෙන් ගිණුම්වලට ඇතුළත් කළ
 යුතු වේ. ත්‍යාග සම්බන්ධයෙන් පවා ගිණුම් වාර්තා කැබිස යුතු
 වේ. අති නමිතියතාවයක් භාණ්ඩාගාරය විසින් සලසා ඇති නමුදු
 ක්‍රමවත් ගිණුම් කැබිමක් ද අවධාරණයෙන් දක්වා ඇත. දිස්ත්‍රික්
 අමාත්‍යාංශයට කාර්ය මණ්ඩලයක්, උපකරණ හෝ වාහන නොමැති
 බව භාණ්ඩාගාරය දකී. රජයේ ඒජන්සිවරයා වශයෙන් සපයා ඇති

සංවිධාන ව්‍යුහය හා අභිකූල් සම්පත් දිස්ත්‍රික් ලේනම් විසින්. මෙම ක්‍රියා පටිපාටියේ දී උපයෝගී කරගනිති යි මෙම ක්‍රමයෙන් අපේක්ෂිත ය. "

"රජයේ සැපයුම් දෙපාර්තමේන්තුව, රජයේ කර්මාන්තශාලාව වැනි 'මධ්‍ය නියෝජිත සේවා' සපයන දෙපාර්තමේන්තුවල සේවාදායකත්වය අනෙකුත් රජයේ දෙපාර්තමේන්තු නොසොයයි. ඇතැම් සොයා සොයා අතිකූල් ආයතනයන් ඉහුබැඳීමට මේ ආයතනයන්ට සිදුව ඇත. සපයන ලද සේවාවන්හි අඩුපාඩුකම් ද සමතුල් අඩස්ථාවල දක්නා ලැබේ. උදාහරණයක් වශයෙන්, පොලිස් සේවය සඳහා සපයන ලද බැහැර සහ සපයනු ලබන මිනිස් අනුව සකස් නොකරන ලද ඒවා විය. වත්කම්වල නිරවද්‍යතාවය සොයාබැලීම, විෂමතා සහ පාඩු පිළිබඳ වාර්තා කිරීම හා ඒ පිළිබඳ පසු විපරම් කටයුතු කිරීම වැනි ක්‍රමයක් මගින් භාණ්ඩාගාරය විසින් රජයේ වත්කම් පිළිබඳ භාලනය මෙහෙයවයි. "

"මූල්‍ය විනය පවත්වාගෙන යාමට තම එක් එක් ආයතනය විසින් ද්‍රව අදාළ මූල්‍ය තිහ සකස් කළ යුතුය. තමන්ට ම ප්‍රවේශ්‍ය වූ භාණ්ඩයන්ට අනුකූල වන සේ එක් එක් දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නිතිරිති සකස් කර ගැනීමට මූලාශ්‍ර විය හැකි මුදල් රෙගුලාසි ඇත. මුදල් රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කිරීම මෙන් ම ඒවායේ ඇති විවිධ ද්‍රව්‍ය ලැබේ. ඉස්ලිය නොහැකි තරමේ කාර්ය භාරයක් පැවරී ඇති නිසා හෝ වැය කිරීමට ඇති භාලය මඳ නිසා හෝ කැමැත්තක් නැති නිසා හෝ තම තමන්ගේ විෂයමය වටපිටි ක්ෂේත්‍රය තුළ සිදුවන දෑ බොහෝ දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් නොදනිති. බෙහෙවින් ම මෙය පුද්ගලයා මත රඳා පවතී. අකාර්යක්ෂමතාවය සඳහා පැනවිය යුතු දඬුවම් ආයතන සංග්‍රහයේ ඇතත් නිසිවකු විසින් ඒවා ක්‍රියාත්මක නොකෙරේ. "

කාරක සභාවේ නිගමනයන්:

අප වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ සියලු කරුණු පුළුල්ව සලකා බැලීමෙන් අනතුරුව ප්‍රධාන වශයෙන් භාණ්ඩාගාර පාලනය මත රඳා පවතිනා වූ ව්‍යවහාර හා සම්බන්ධ වන පදනම්ව ඇතට පවත්නා ක්‍රමය වලදී පාලන

ක්‍රමයන් ඇතිකරලීමට අපොහොසත් වී ඇතිවා පමණක් නොව පාර්ලිමේන්තු පාලනය තිණේට කරමින් අරාජික අවුල් වියවුල් සහගත මුද්‍රා තත්ත්වයන් ගොඩනැගීමට හේතු වී ඇත. එබැවින් පහත සඳහන් කරුණු පිළිබඳ විශේෂ අවධානය යොමු කිරීමට කැමැත්තෙමු.

- * පාර්ලිමේන්තුව හමුවේ තබනු ලබන ඇස්තමේන්තු, විස්තරාත්මක විමර්ශනයකින් හා ඒ හා සම්බන්ධයෙන් උද්ගත විය හැකි සියලුම ප්‍රශ්න ප්‍රවේශයෙන් සැලකිල්ලට භාජනය කිරීමෙන් අනතුරුව සැලසුම් කරන ශ්‍රද්ධාවට ස්ථිර ප්‍රකාශයක් නොමැත.
- * ඇත්ත වශයෙන් ම භාණ්ඩාගාර පාලනයක් නොමැත. ඒ නිසා සමහරම් පාලනයක් ද නොමැත.
- * භාණ්ඩාගාරය විසින් ප්‍රකාශිත ගණන් නැඟිලි ප්‍රතිපත්තියක් නොමැත. යම් යම් තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීම සඳහා අවස්ථාවෝචිත නොයෙකුත් උපාය මාර්ග යොදාගැනීම මෙහි ප්‍රතිඵලය වී ඇත.
- * වැඩසටහන්වල අරමුණු සහ ක්‍රියාකාරීත්වය ට අදාළව කාර්ය සාධනය පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේ නියමිත වැඩපිළිවෙලක් නොමැත.
- * ක්‍රියාසාධන අගයීම සඳහා කිසි මිමීමක් හෝ කිසි පදනමක් විද්‍යමාන නොවේ. ප්‍රධාන ගණන් දීමේ කිලෝමීටර් හා ගණන කිලෝමීටර් ප්‍රමාණවත් මග පෙන්වීමක් මුදල් රෙගුලාසිවලින් සිදු නොවේ. මුදල් රෙගුලාසිවලින් පෙන්වන ස්ථිර මූලික අවශ්‍යතාවන් පවා සැලකිල්ලට නොගැනේ.
- * දෙපාර්තමේන්තුවල ගත්තිමත් පාලනයක් ඇතිකිරීම සඳහා ධූරාවක් ඇතිකිරීමට හෝ උපකාරයක් දීමට හෝ තරම් දෙපාර්තමේන්තුවල අභ්‍යන්තර විගණන අංශ ප්‍රබල හෝ කාර්යශූර හෝ නොවේ.

නාරත සභාවේ නිර්දේශ:

එබැවින් රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලනයේ පූර්ව ප්‍රතිසංස්කරණයක් නොපමාව ඇතිකිරීම අත්‍යාවශ්‍ය යයි අපි අදහස් කරමු.

විවිධ රටවල් රාජ්‍ය මුද්‍රා පිළිබඳ විවිධ ක්‍රම අනුගමනය කරන බව අපි දකිමු.

මූල්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳ සාර්වත්‍ර ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කරනු වස් අප රටට හැඳුනෙන විසඳුම් මාර්ගයක් ලෙස පහත සඳහන් ක්‍රම නිර්දේශ කරමු:

(1) සාර්වලිචේත්තුවේ විශේෂ කාරක සභා මගින් ඇස්තමේන්තු සහ අයවැය ක්‍රියාත්මකයේ ප්‍රගති පාලනය පරීක්ෂා කිරීම.

මෙම වාර්තාවේ අප කලින් සාකච්ඡා කළ පරිදි, අයවැයකරුවන් සහ අයවැය ක්‍රියාවට නැංවීම සහ වැදගත් කරුණු දෙන සම්බන්ධයෙන්, සාර්වලිචේත්තුව කෙලින්ම සහභාගී නොවේ. ඇත්ත වශයෙන්ම යට දැක්වූ විෂයයන් රාජ්‍ය සේවකයන්ගේ අධිකාරී ක්ෂේත්‍රයක් බවට පත්වී ඇත. මෙම අසතුටුදායක ක්‍රියා පිළිවෙත සාර්වලිචේත්තුවේ අපේක්ෂාවන්ට වෙනස් වූ ක්‍රියාකාරකම්වලට යොමු කෙරෙමින් රාජ්‍ය මුදල් පිළිබඳ සාර්වලිචේත්තුව පාලනය නිෂ්චල කර ඇත. එබැවින් ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ අයවැය සම්පාදනයට සාර්වලිචේත්තුව කෙලින්ම සහභාගී විය යුතු යයි අපි නිර්දේශ කරමු. ඇස්තමේන්තු කිරීම සහ අයවැය ක්‍රියාවට නැගීමේ ප්‍රගති පාලනය විශාලකර බැලීම සාර්වලිචේත්තුවේ විශේෂ කාරක සභා වෙත පැවරිය යුතුය. සාර්වලිචේත්තුවේ ස්ථාවර නියෝග මගින් එවැනි කාරක සභාවක ක්‍රියා පරිපාටිය නියම කළ හැකි වේ.

(2) රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳ පහතත් නීතියක නිර්මාණය:

- (අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 44 වන ව්‍යවස්ථාව අනුව මුදල් ඇමතිතුමා වෙත වක්‍රව හා අනියම්ව පැවරී ඇති වගකීම්;
- (ආ) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 150 සහ 151 වන ව්‍යවස්ථා ප්‍රකාරව ඒකාබද්ධ අරමුදලින් සහ හදිසි අවස්ථා අරමුදලින් මුදල් ආපසු ගැනීම සඳහා අවසර දීම පිළිබඳව මුදල් ඇමතිතුමා වෙත පැවරී ඇති බලතල; සහ
- (ඇ) විසර්ජන පනතේ 5 වන වගන්තිය යටතේ වැඩසටහන්වලින් ඉතිරිව ඇති මුදල් වෙතත් නවයුතු සඳහා මාරුකිරීමට නාස්ඛාතාර ලේඛනවල පවරා ඇති බලය හැර රාජ්‍ය මූල්‍ය පරිපාලනය පිළිබඳ නීතිමය පදනමක් නොවැන.

රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලනය පිළිබඳ අධිකාරිබලය හා වගකීම සම්බන්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාවෙන් මෙතරම් දී ඇත්තේ ප්‍රමාදවත් නොවන අර්ථ නිරූපනයකි. මෙම නීතිය පදනම අසම්පූර්ණ එකක් වුවත් රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලනය පිළිබඳව වගකිවයුතු මධ්‍යම අධිකාරි බලධාරියා මුදල් අමාත්‍යාංශය යන මූලික මතය තෙසේ වුවද මුල් බැස ඇත. එවක මුදල් අමාත්‍යාංශය මහා භාණ්ඩාගාරය කේන්ද්‍රස්ථානය කරගනිමින් අවශ්‍ය පුද්ගලයන්ට බලපෑවර්ගී, රෙගුලාසි, ක්‍රියාපටිපාටි යනාදිය ද ඇතුළත්ව සංවිධානමය ව්‍යුහයක් පිහිටුවා ඇත. තෙසේ නමුත් මෙම වාර්තාවේ මීට තලින් ද සඳහන් කළ පරිදි මෙම සංවිධානමය ව්‍යුහය වූ මහා භාණ්ඩාගාරය පවත්නා තත්ත්වය මැඩපැවැත්වීමට වුවමනා චලදායී අංශෝපාංග රහිත රෝගී බෙලසිත තත්ත්වයට පත්කරමින් චලදායී නොවන තත්ත්වයකට පත්කර ඇත. එබැවින් වඩාත් පරිපූර්ණ නීතිය පදනමක් මත පිහිටවූ රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලනයක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ අභිලාශයෙන් පහත සඳහන් ක්ෂේත්‍රයන් ආවරණය වන පරිදි රාජ්‍ය මුදල් පරිපාලන පනතක් නීතිගත කළ යුතු යයි නිර්දේශ කරමු.

- * විධායකයා විසින් ව්‍යවස්ථාදායකය වෙත ගන්නා දීමේ වගකීම භාරය ඉටුකිරීම
- * රාජ්‍ය අරමුදල් පිළිබඳ අර්ථ නිරූපනය - එවැනි අරමුදල් ප්‍රතිස්ථාපනය කළ යුතු විධි, මුදල් එකතු කිරීම සහ වැයකිරීම පිළිබඳ පරිපාටිය
- * ඒ හා ආශ්‍රිත ගිණුම් නැඟීමේ වගකීම් මධ්‍යස්ථාන, ඒවායේ බලතල හා කාර්යයන්
- * මහා භාණ්ඩාගාරයේ බලතල හා කාර්යයන්
- * ගිණුම් පිළිබඳ පරාමිතිය සහ මූල්‍ය තටයුතු පිළිබඳ උපදේශ
- * අභ්‍යන්තර විගණනයේ බලතල හා කාර්යයන්
- * අඛණ්ඩ පදනමක් මත සුපිපත් පාලනය සහ සංවර්ධනය

(3) රාජ්‍ය මූල්‍ය පද්ධතිය නැවත ගොඩනැගීම:

රජයේ මූල්‍ය පද්ධතියේ ලා පහත සඳහන් මූලික අරමුදල් සහ ගිණුම් අඩංගුය.

ඒකාබද්ධ අරමුදල

හදිසි අවස්ථා අරමුදල

සෙසු ව්‍යවස්ථාපිත අරමුදල්
අත්තිකාරම් ගිණුම්
පරිපාලන අරමුදල්
තැන්පත් ගිණුම්

රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමයේ වර්තමාන අවශ්‍යතාවන් හා නොගැලපෙන
ක්ෂේත්‍ර මත චලදායී පාලනයක් ඇතිකරනු සඳහා මෙම ව්‍යුහය ප්‍රමාණවත්
නොවන බව සැලකේ. නිදර්ශනයක් වශයෙන් අපේ මූල්‍ය පද්ධතියේ
වැදගත් අංශයක් බවට පත්ව ඇති විදේශ ආධාර ඒකාබද්ධ අරමුදලක්
සමග මිශ්‍රවීම නිසා ගිණුම් පිළිබඳ උතුරු ඇතිකිරීමට හුදු දී ඇත.
එමෙන්ම අත්තිකාරම් ගිණුම් ක්‍රමය ද චලදායී මූල්‍ය පාලනයක් ඇතිකිරීමට
අසමත් අයෝග්‍ය වැඩපිළිවෙලක් බවට පත්ව ඇත. මේවා රාජ්‍ය
සේවනයන් අත හැඹු හිස් වෙන්පත් බවට පත්වී ඇත. සෙසු
ව්‍යවස්ථාපිත අරමුදල් පිළිබඳ ඇස්තමේන්තු පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත්
කරනු නොලැබේ. දැනට පවත්නා ක්‍රමය එයින් අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීම
සඳහා ශ්‍රීක්ෂිතව පිළිවෙතක් සපයා දී නොමැති හෙයින් අදාළ
බලධාරීන් එකී ක්‍රමයේ නොගැතියාවන් යටපත් කර ගබ්ගැනීමේ මාර්ගයක්
හැටියට පරිපාලන අරමුදල යොදාගන්නා බව පෙනේ. දිනපතා
ගනුදෙනුවල දී බැංකුකරුවකු විසින් තම තැන්පතු ප්‍රයෝජනයට ගන්නා
අන්දමටම උපයෝගී කරගනු ලබන තැන්පතු මෙම ක්‍රමයේ නොවැලැක්විය
හැකි අංශයක් බවට පත්වී ඇත. කෙසේ වෙතත් මෙම ක්‍රියාදාමයට
නීතිමය පදනමක් නැත. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 149 වන
ව්‍යවස්ථාව අනුව මෙම මුදල් ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැරතළ යුතුය.
මේ අනුව පැහැනගත තත්ත්වය නම් පාර්ලිමේන්තු පාලනයේ මූලික
අවශ්‍යතාවන් හා අනුකූල නොවන එකිනි. අයෝග්‍ය ගිණුම්කරණ
පිළිවෙත් ඉවත්ලා විශේෂ අරමුදල් පිළිබඳ අවධානය යොමු කරමින්,
තම මූල්‍ය පද්ධතියක් ගොඩනැංවීම සුදුසු බව, ඒ අනුව, අපි යෝජනා
කරමු.

(4) විගණන පනතේ පැනවීම:

ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම
ව්‍යවස්ථාවේ අර්ථ දී ඇති පරිදි විගණකාධිපතියේ වගකීම වන්නේ
රාජ්‍ය අංශයේ සියලුම ආයතනයන්ගේ ගිණුම් විගණනය කිරීමයි.

මේ වූ තල විගණනාධිපතිගේ නවයුතු හා වගකීම් පිළිබඳ පොදු
 නිර්වචනයකි. මෙම ව්‍යවස්ථාමය විධිවිධාන පරිදි විගණනාධිපති
 වෙත පැවරී ඇති විධානාර මෙහෙයවුම් ද ජාත්‍යන්තරව
 පිළිගන්නා ලද විගණන සංකල්පයන් පිළිබඳ පුළුල් අර්ථකථනයන්
 ඔහුගේ බලතල හා කටයුතු විස්තර සහිතව නිශ්චිතව දැන්වීම සුදුසු
 යයි අපි අදහස් කරමු. උදාහරණයක් වශයෙන් වැඩසටහන්වල හා
 ක්‍රියාකාරීත්වයන්ගේ සහසුරුවම්බව, කාර්යක්ෂමතාව හා ඵලදායිතාව
 අගය කිරීම, හා වැඩසටහන් පිළිබඳ පරිපාලනයේ යෙදෙන්නන්
 විසින් ඵලදායිතාව තහවුරු වන සේ කටයුතු කරන වග, බලාගැනීම
 සඳහා ඊට සුදුසු සතුටුදායක පරිපාටි සකස්ව ඇතැයි පාර්ලිමේන්තුවට
 සහතිකවීම, විගණනාධිපති ධුරයෙන් ජාත්‍යන්තර වශයෙන් අපේක්ෂිත
 යුතුකම්ය. අපගේ රාජ්‍ය ක්‍රමය ට අනුව විගණනාධිපති ධුරය
 ව්‍යවස්ථාදායකයේ කොටසක් වන බැවින් ව්‍යවස්ථාදායකය වෙනුවෙන්
 විගණනාධිපති විසින් විධානයේ ගණන් දීමේ වගකීම භාරය ඉටුකිරීම
 පිළිබඳ ස්ථායීත අධීක්ෂණයන් සැපයීම ඔහුගේ වගකීම ය. දැනට
 පරිපාලනමය අරමුදල් සහ රජයේ ආයෝජන සහිත සමාගම් ඔහුගේ
 විෂය සීමාවට අයත් නොවේ. එසේම නොමනා උපයෝගය
 නොමනා පරිපාලනය, අක්‍රමිකතා, නොසැලකිල්ලක්ව හෝ වාචාකාරී
 බව හෝ හේතුකොට ගෙන රජයට පිදිමට සිදුවන හානි පිරිමැසීමට
 වගකිවයුත්තන්ගෙන් ඉල්ලා සිටීමට විගණනාධිපතිට බලයක් නොමැත.
 සිය මිනිස්බල හා මුදල්මය සම්පත් සඳහා විගණනාධිපති විධානය
 මත යැපෙන්නට ඉඩ හැරීම පාර්ලිමේන්තුව වෙනුවෙන් ඔහු විසින්
 යථාර්ථව අදිත විගණනයක් ඉදිරිපත් කිරීමට සුදුසු තත්ත්වයක්
 නොවන්නේ තමුදු නිසියම් පුද්ගලයෙකුට හෝ ආයතනයකට හෝ
 කොමන්ඩ් ගැහි නොවන පුද්ගලයකු විය යුතු බැවින් හා හිතුවක්කාර
 ප්ලීගැනීමිවලින් මිදී සිටිය යුතු බැවින් ය. විධානයෙන් නිදහස ලැබූ
 තත්ත්වයක් විගණනාධිපතිට දීම තහවුරු වන සේ ද, පාර්ලිමේන්තුවට
 පමණක් වගකිය යුතුය, පිළිතුරු දිය යුතුය යන්න සහතික වීම සඳහාද
 පාර්ලිමේන්තුව විසින් තම වගකීම පුළුල් ආරක්ෂාව සැපයිය යුතු වේ.
 එබැවින්, විගණන පනතක් පැනවිය යුතු බව අප විසින් නිර්දේශ කරන
 අතර එහි පහත සඳහන් විධිවිධාන ඇතුළත්වනු සලකා බැලීම
 යෝග්‍ය වේ.

* පාර්ලිමේන්තු කාර්ය මණ්ඩල පනතට බැහැරව විගණනාධිපති
 පාර්ලිමේන්තුවේ කිලෝමීටරයකු ලෙස සැලකීම

- * රාජ්‍ය ගිණුම් සාකච්ඡා
- * විගණකාධිපති විසින් අවසර නොදීමේ සහ අධිකාර අයතරගැනීමේ බලය
- * සහසුරුවම්කම, තැරයන්ගේ සහ වැඩිදියුණුකම අවරණය වන සේ විගණන විෂය පථය සකස්වීම
- * විගණකාධිපති විසින් විගණන අංශයෙන් උපදෙස් දීමේ බලය ස්ථායීව තිබීම
- * විගණකාධිපති, ඔහුගේ කාර්ය මණ්ඩලය සහ නියෝජිතයින්, රාජ්‍ය සේවයේ පිළිබඳ දිවුරුම්දීම අනුගමනය කිරීම
- * විගණකාධිපති විසින් ඔහුගේ කාර්ය මණ්ඩලයට සහ නියෝජිතයන්ට බලය පැවරීමේ අධිකාරය
- * විගණකාධිපතිගේ අයවැය පාර්ලිමේන්තුවේ විශේෂ කාරක සභාවක් මගින් විභාග කිරීම
- * කාර්ය මණ්ඩලය බඳවාගැනීමේ සහ විනය පාලනය විගණකාධිපති යටතේ තිබීම
- * විගණකාධිපතිගේ දෙපාර්තමේන්තුවේ නවයුතු ගැන සෙයාබැලීම පාර්ලිමේන්තුවේ විශේෂ කාරක සභාවක් මගින් කිරීම - රාජ්‍ය විගණන කොමිසම

A hand-drawn diagram of a cell. It consists of a large circle representing the cell membrane. Inside this circle is a smaller circle representing the nucleus. Within the nucleus is a small, dense, irregular shape representing the nucleolus. A line connects the nucleolus to the nucleus boundary. The entire diagram is drawn with simple black outlines.

1993.07.21. G.C.E. 38..

ସଂ. ୩୪୩(୩)

000023

000024

993-8-06

000026

Algemene Rekenkamer

Options for supporting the Sri Lankan
Auditor General's Department

August 2002

00002700

Content

I	Introduction	I
I.1	Background	I
I.2	Purpose of mission	2
I.3	Preparation and implementation	2
2	Current situation	3
2.1	Legislative framework	3
2.2	Mission	3
2.3	Independence	3
2.4	Staffing	4
2.5	Audit method	4
2.6	Reporting	4
2.7	Accounting and auditing standards	5
3	Report on capacity building	6
3.1	Weaknesses identified	6
3.1.1	Introduction	6
3.1.2	Legislative framework	6
3.1.3	Manual	6
3.1.4	Independence	7
3.1.5	Offices	7
3.1.6	Staff policy and training	7
3.1.7	Information requirements	7
3.1.8	Reporting	8
3.2	Proposals for sustainable development	8
3.2.1	Legislative framework	8
3.2.2	Staff policy	9
3.2.3	Manual	9
3.2.4	Offices	9
3.2.5	Reporting	9
3.2.6	Response to reports	10
3.2.7	Implementation of recommendations	10
3.2.8	Conclusion	10
4	Mission findings	11
4.1	Introduction	11

4.2	Legislative framework	11
4.3	Mission and strategy	11
4.4	Staff and training policy	12
4.5	External recruitment	12
4.6	Audit products	12
4.7	Planning and scheduling	13
4.8	Publication policy	13
4.9	Relations with parliament	13
4.10	Centralised and decentralised financial management	14
5	Conclusion	15
5.1	Introduction	15
5.2	Problems	15
5.2.1	Institutional problems	15
5.2.2	Organisational problems	16
5.3	Solutions	17

I Introduction

I.1 Background

In September 2001, the Auditor General of Sri Lanka asked the Court of Audit to support his Department's further development. He invited the Court of Audit to deliver the following:

- a peer review providing comments on proposals already developed by the Auditor General's Department (AGD);
- an assessment of the AGD's current contribution to public financial accountability, against international standards;
- advice on specific actions to make audit findings more useful and practicable for parliament, government, donors and the general public.

In addition, the Court of Audit was invited to advise on the following:

- measures to strengthen the AGD's independence;
- reorganising the auditing of public authorities;
- personnel policy in the broadest sense;
- the use of modern technology to produce an efficient management information system;
- speeding up the reporting process.

In March 2002, the Court of Audit informed the Auditor General that it required further information before it could make a decision on Sri Lanka's request. It was therefore decided that Mr A.J.E. Havermans (a member of the Court of Audit until 1 March 2002) and Mr E.C. van Heukelom (adviser at the Court of Audit) would visit Sri Lanka from 11 to 18 June 2002.

1.2

Purpose of mission

The purpose of the mission was to carry out an initial investigation to provide a basis for analysing problems in the AGD's operations (see above). The Court of Audit would indicate where and how support should be provided on the basis of this analysis and to what extent it could provide the support required in the light of its own capacity. It was agreed that the embassy in Colombo would finance the visit. Any subsequent activities would normally be financed by the World Bank.

1.3

Preparation and implementation

Among the documents studied in preparation for the mission, the most important was the report from the Auditor General to the World Bank entitled *Capacity building of Auditor General's Department Sri Lanka* (June 2001). Other preparations included talks with staff at the Ministry of Foreign Affairs and regular contact with the Colombo embassy. In the course of the mission talks were held with the Auditor General and members of his staff, four ministers, members of parliament, a number of other VIPs, World Bank representatives, the Dutch ambassador and the Embassy Counsellor (see annexe).

The mission's interim findings were discussed with the ambassador, Mrs S.T. Blankhart, her Counsellor, Mr P.J. Kuperus, the Auditor General and World Bank representatives based in New Delhi and Colombo.

The Auditor General was very cooperative and helpful throughout the mission. Everything possible was done to make the mission a success and people at the highest level were willing to give us a lot of their time. The mission would not have been able to take place as it did without the Dutch embassy's support and assistance in preparing it and carrying it out. The Court of Audit enjoyed excellent hospitality from both parties.

Current situation

2.1 Legislative framework

The constitution stipulates that the AGD monitors the accounts of central government bodies, local government and public enterprises. Additional duties and powers can be allocated through legislation such as the Universities Act. The Finance Act is important here since it authorises the Auditor General to carry out value for money audits. The type and scope of audit and the method of reporting are all chosen by the Auditor General.

2.2 Mission

The mission of the AGD is the "promotion of public accountability by carrying out audits and reporting to the Parliament on the discharge of accountability by the executive to enable the Parliament to exercise control over public finance".

2.3 Independence

The Auditor General's position is set out in the constitution and other legislation. He is appointed for an indefinite period by the President, who can dismiss him at parliament's request. As regards staffing and financial resources, the AGD is partly dependent on the Ministry of Finance, which subjects its budget proposals to close scrutiny. For example, the Auditor General's trip to the Intosai conference in Seoul in October 2001 was financed by the World Bank because of the policy to restrict expenditure on foreign travel from the Consolidated Fund.

2.4 Staffing

The AGD is made up of 21 divisions led by a deputy or assistant auditor general reporting directly to the Auditor General. Each division has several audit branches. The present approved number of staff of the AGD is 1630, some 1300 of whom would be involved in auditing. Of this group around 400 are involved in auditing the provincial and local tiers of government in the eight provinces that make up Sri Lanka. At the end of May 2001 there were 255 vacancies for auditing positions (though none for the 21 positions at deputy or assistant auditor general level). All audit staff apart from the Auditor General himself are administered by the Secretary to the President. Other staff (more than 300) are administered by the Ministry of Public Administration and the Ministry of Finance. Salary levels prevent the AGD from recruiting and retaining enough staff with the skill level required.

2.5 Audit method

Around 1800 accounts and organisations had been audited in 1999. The national authorities take the view that, in the interest of the development of Sri Lanka and the management of public finances, the AGD must carry out more than purely financial audits. It has opted for a mixed approach covering both financial and non-financial aspects. The AGD has so far produced 16 value-for-money reports. Auditing computerised systems is an area of special concern.

2.6 Reporting

The Auditor General must report to parliament within ten months of the end of each budget year, and may produce other reports as and when he sees fit. His report consists of six instalments: three covering public corporations, one covering central authorities, one covering the provincial and local authorities and one providing a summary. AGD reports are presented to two parliamentary committees: the Committee on Public Accounts and the Committee on Public Enterprises. The recommendations arising are examined by

the General Treasury, which issues them to the ministries for compliance in the form of Treasury Minutes.

2.7 Accounting and auditing standards

The Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka has produced its own accounting and auditing standards based on internationally accepted norms. The AGD is therefore obliged to observe these standards in its auditing of public enterprises.

Report on capacity building

3.1 Weaknesses identified

3.1.1 Introduction

In June 2001, the Auditor General presented the World Bank with a report entitled *Capacity building of Auditor General's Department Sri Lanka*, setting out weaknesses he had identified in the performance of the AGD and external factors affecting it. His report also contained proposals for improving the situation.

3.1.2 Legislative framework

The legislative framework for the AGD in the constitution and other legislation is not adequate. Provisions concerning value for money audits and the various methods of checking the accounts of public authorities, public corporations and companies part-owned by the state are absent or inadequate. The same is true of provisions governing how financial statements are released by ministries and how AGD reports are made available to the media.

3.1.3 Manual

There is no manual covering all aspects of auditing practice, such as general instructions on the approach to individual audits, audit programmes for ministerial accounts, companies, major projects etc. A manual of this kind should also provide overall guidance on producing audit plans, deploying staff, monitoring, issues requiring special attention, etc.

3.1.4

Independence

The Auditor General believes the Ministry of Finance's involvement in the AGD's draft budget greatly undermines his independence. He would prefer it to be scrutinised by a parliamentary committee and then presented to parliament for approval.

3.1.5

Offices

Most AGD staff are located in the organisations they are monitoring and are therefore dependent on them for facilities. The Auditor General takes the view that the AGD should be given sufficient resources to provide for itself. Centralised and decentralised office space are currently both considered inadequate.

3.1.6

Staff policy and training

Almost all auditing staff at the AGD have an accountancy oriented background. Only seven are fully qualified accountants. The AGD finds it difficult to retain them and other staff, because salaries and promotion prospects are poor, while benefits and bonuses are not competitive with those offered elsewhere in the public and private sectors. Existing staff require training to bring them up to a high auditing standard. Most staff are not familiar with auditing computerised systems. Their expertise in performance auditing requires improvement and staff must be drawn from a wider range of backgrounds. The Auditor General is alarmed by the rate of staff turnover.

3.1.7

Information requirements

The information supplied for auditing decentralised bodies is inadequate and inaccessible. A database of management information could resolve this issue and would also be useful for drafting the Auditor General's report to parliament.

3.1.8

Reporting

The considerable number of vacancies for auditors often means that the ten-month deadline for reporting to parliament is not met. The AGD should therefore plan more systematically and monitor progress and auditing more closely. The Ministry of Public Administration authorised extra overtime payments in May to October 2001 so that the report for 2000 could be completed on time.

Another cause of considerable delay is the requirement for the Auditor General to report in three languages, as translators are in short supply. The AGD is looking into ways of improving this situation. Another source of delay is the Government Printer: reports must be printed here after they have been presented to parliament, but none have been printed since 1985 because the Government Printer has an excessive workload and other priorities. In May 2001, there was a backlog of 103 reports awaiting printing. If the AGD is to meet its deadlines for printing and publication, it will have to take appropriate action such as printing in-house.

3.2

Proposals for sustainable development

3.2.1

Legislative framework

A separate Audit Act is required to address the following issues:

- authorisation to carry out performance and effectiveness audits;
- putting the AGD's draft budget before a parliamentary committee, rather than the Ministry of Finance, followed by parliamentary approval;
- bringing the Auditor General's remuneration into line with that of a Supreme Court judge;
- authorisation to make audit reports available to the media;
- having the AGD audit public corporations and companies where the state has a holding exceeding 50%;
- allowing the Auditor General to recruit contract staff when he deems necessary;

- specifying a deadline for ministries and other services to present their accounts;
- authorising the AGD to demand information, clarification and documents from any official;
- expanding the Auditor General's surcharge powers to include ministries, services, public corporations etc.

3.2.2 Staff policy

Staff policy should be a direct responsibility of the Auditor General. Proposals for improving working conditions to make the AGD a more appealing place to work are under consideration. Performance-related incentives will be introduced. Staff will be encouraged to take training in IT and the auditing of computer systems, and rewarded if they do so. Other options under consideration are on-the-job training in the supreme audit institutions of Australia, the United Kingdom and Canada, scholarships to enable staff to acquire qualifications such as Master's degrees in public finance in those countries, and increased attention to identifying and meeting staff training needs.

3.2.3 Manual

A new audit manual must be produced and updated regularly.

3.2.4 Offices

Centralised and decentralised office space must be adapted to suit requirements. At decentralised level, facilities such as faxes, photocopiers etc. must be made available.

3.2.5 Reporting

Various options for resolving the translation issue are under consideration, such as paying non-translators or pensioners a piece rate for translations, recruiting extra translators and re-employing some who have retired. If none of these measures resolves the problem, translation should be outsourced.

Audit reports should be printed in-house in order to avoid delay. This would mean setting up a print house within the AGD. Outsourcing is an alternative.

3.2.6 Response to reports

Reports produced since 1985 have so far received scant attention from the Committee on Public Accounts (CPA) and Committee on Public Enterprises (CPE). In order to clear the backlog the AGD is selecting reports to put before the CPA and both committees will meet more frequently. Committee members should be given the opportunity to study out how this type of work is handled in more developed countries.

3.2.7 Implementation of recommendations

On those occasions when the CPA and CPE have examined AGD reports, implementation of their recommendations has left a lot to be desired. The committees' comments are transposed into regulations by the Department of Public Finance of the General Treasury. Because reports are delivered too late and handled too slowly, the same problems are often identified for several years in a row.

3.2.8 Conclusion

It is clear from the above that the Auditor General is acutely aware of his Department's current situation and has ideas for improving it. This was confirmed by the mission.

Mission findings

4.1

Introduction

The weaknesses identified in section 3 and the proposals for sustainable development are drawn from the Auditor General's report to the World Bank of June 2001, but some other issues relevant to any analysis of problems in the AGD's operations are not featured. The mission sought to clarify these issues, and also gleaned further information on topics which the Auditor General's report does raise.

4.2

Legislative framework

A revision of the Finance Act, which should develop the AGD's duties and powers in accordance with the Auditor General's wishes, is currently under consideration. This is primarily a matter for the Minister of Finance. The Institute of Human Rights of Sri Lanka, an independent research body, is also looking into the possibility of a separate Audit Act governing the Auditor General's position.

4.3

Mission and strategy

The AGD's mission is in theory restricted to regularity audits but in practice it also deals with economy and efficiency issues and with some aspects of performance audit, and carries out project-based performance audits on a modest scale. It has completed a total of 16 such audits, most of which were carried out in the late 1980s and early 1990s. The last one was made in 1997/98.

The AGD has no explicit strategy for specific objectives in the medium and long term. A strategy of this kind could, however, form the basis for planning and programming and also for further developing its approach to auditing, its staff

and training policy and its publication and management policy. This is because mission, strategy, objectives and resources are all logically interlinked.

4.4 Staff and training policy

The type and mix of staff should reflect the above. The AGD's poor position in the labour market and the large number of vacancies across the unit is a problem. There is no independent training unit (instead one of the deputy auditors general is responsible for training) and the training budget for IT, financial management and accounting is inadequate. It is not unknown for training courses to be abandoned for lack of money. No finance is available for training abroad. In order to step up the AGD's training policy it is first necessary to determine how many of the various categories of staff it needs. A decision to focus more on, say, performance audits would have an impact on staff recruitment and training. The Auditor General would like to see a broader range of staff recruited: virtually all staff currently have a background in finance or accountancy. It is also regrettable that audit staff are in the service of the Secretary of the President rather than the Auditor General. In terms of independence, this situation could be described as highly undesirable.

4.5 External recruitment

The AGD is formally allowed to recruit external expertise to alleviate its problems with staff quality and numbers when, for example, auditing public companies. In practice, however, it does not do so because it has not got the money and has given up asking for it. Occasionally it receives support from universities etc. free of charge.

4.6 Audit products

As indicated above, the AGD produces a large number of reports every year and focuses on regularity assessments. Its audits must be carried out annually, and these obligatory activities leave virtually no scope for other work because

capacity problems. Reports are presented to parliament, and reports on the provincial and local tiers of government are also presented at the corresponding levels.

4.7 Planning and scheduling

Obligatory audit work is planned at division level. The number of staff days required for each project is calculated and progress is reviewed every month or quarter. The AGD does not give advance warnings of audits or reveal how they will be carried out.

4.8 Publication policy

The Auditor General requires more publicity for his products, particularly in the media. In view of the large print backlog it would seem appropriate to do at least some printing in-house. This could be done with fairly simple equipment such as a few PCs and Internet access. The AGD currently has some 50 or 60 antiquated PCs and only the Auditor General himself has email and Internet access. Press releases and press conferences are unheard-of.

4.9 Relations with parliament

AGD reports are dealt with by two parliamentary committees: the Committee on Public Accounts (CPA) and the Committee on Public Enterprises (CPE). There is a large backlog of reports awaiting the committees' attention. Both the Auditor General and the committees recognise the need for reports to be dealt with promptly and properly. Parliament does not have staff with the financial and technical expertise required to make full use of AGD reports. There is also no opportunity to call ministers to account, which is seen as a serious shortcoming.

4.10

Centralised and decentralised financial management

It is important to have some idea of financial management on both levels. There is no adequate pre-audit at central, provincial or municipal level so of course it is impossible for pre-audit findings to be used in any way. There is no reason to believe that the provincial and municipal levels will develop their own audit institutions or audit operations.

Conclusion

5.1

Introduction

The mission clearly shows that the Auditor General is not alone in his views on the situation at his Department. The need to strengthen the AGD is fully understood by both government and parliament. All concerned also agree that the time is now ripe for action. A new government has recently taken office and is clearly serious about putting concepts such as *good governance, transparency* and *accountability* into practice. Equally important, if not more so, is the fact that the *civil war* has effectively come to an end after some twenty years and peace talks will continue under Norwegian mediation this summer.

Financial management is generally regarded as weak. There is little inclination to do anything with the audit results. Strengthening the position of the Auditor General would be an important step in the right direction.

5.2

Problems

There are many problems, both institutional and organisational, impeding the AGD's operations.

5.2.1

Institutional problems

The first problem is the position of the AGD. Existing legislation does not go far enough in defining its duties and powers. It is also important to guarantee independence: the current situation, whereby the Auditor General is financially more or less dependent on the Minister of Finance and all Audit staff are under the administration of the Secretary of the President, is an unacceptable infringement of his independence.

15

A second area for improvement is relations between the AGD and parliament. The CPA and CPE both complain that they sometimes receive reports too late and that they lack expert support. There is a large backlog of reports awaiting their consideration. Work is under way to clear the backlog and the Auditor General is selecting reports for priority treatment. In the current situation, the committees rarely avail themselves of the opportunity to put issues reported by the AGD before parliament. It felt that parliament gives such issues limited attention as it has other priorities. The committees do not enjoy unrestricted access to documents from the bodies being audited and their work is therefore to some extent dependent on officials there. The committees can only call officials to appear before them and not the ministers responsible, and their work with AGD reports is not available to the press or general public. This is widely regarded as unsatisfactory, above all because it greatly restricts the reports' impact. Consequently there is a great demand for reports to be properly published and publicised. Reforming existing procedures is therefore a major priority.

5.2.2 Organisational problems

Staff capacity (both in terms of quality and number) prevents the Auditor General from undertaking any activities beyond the obligatory audits, and makes it difficult for him to do even that. This in effect restricts his freedom of choice as to the subject and scope of his audit work.

The absence of satisfactory training opportunities is seen as a crucial element in the current situation. The same applies to the salaries of the Auditor General and his staff, which make it difficult to retain the few highly qualified staff who work there, and even more difficult to attract more. Another important issue is that there is no up-to-date manual for traditional data-oriented audits, let alone for value-for-money audits. Office equipment is inadequate, leaving many staff dependent on the bodies being audited: this undermines the AGD's independence. There are currently 50 or 60 antiquated PCs, wholly inadequate for over 1600 staff.

Solutions

It goes without saying that strengthening the AGD is a long-term undertaking. The legislative framework needs amending without delay, possibly by amending the constitution and in any case revising the Finance Act or passing a separate Audit Act. The mission found that the Institute of Human Rights was already working on this. In the short term, the AGD's prime need is for help with staff and equipment. That means reviewing salaries, making efforts to attract staff from a wider range of backgrounds and providing money for proper training in future. In order to make operations more efficient, short-term action must be taken to modernise the office equipment, which in turn will mean training staff. The resulting staff savings could be used to restart value-for-money auditing, which has been dormant for a long time.

Parliamentary scrutiny of AGD reports and the consequent follow-up need urgent review. This is impossible unless the Auditor General is able to get reports printed. Existing rules and procedures also need to be reviewed.

What could the Court of Audit itself do? It cannot, of course, provide financial or material support. One possibility might be to help with revising legislation and procedures in relations to parliament, and with stepping up publication and publicity. The Court of Audit's expertise and experience could enable it to assess proposed amendments or make suggestions of its own. Another possibility would be to provide training, based on the approach used for the INTOSAI Development Initiative (IDI) project. Consideration must, however, be given to the question of when the training would actually be put into practice, in other words when it would be appropriate to train *change agents*. The World Bank has suggested an approach which could serve as a basis. A third possibility is assistance with audits, of the type that the Court of Audit has recently provided. Here, too, the Court of Audit should only provide assistance when there is a real likelihood of the audit being successfully concluded and followed up. The World Bank and the Sri Lankan parliament have both suggested that it would be useful for

the CPA and CPE to have contacts with the Dutch public accounts committee, known as the Committee on Government Expenditure. The Court of Audit could facilitate this.

At this stage it is difficult to estimate the timescale, costs and staff required. It will also depend on the rate of progress. It should be borne in mind that the World Bank is financing this project. Past experience suggests that ten years might be a realistic estimate. The emphasis should be on the coaching, particularly in the early stages.

000047

Programme for the visit of Members of Netherlands Auditor General's
Office 12th to 17th June 2002

12 June	
14.00 h.	Meeting with the Auditor General and staff
19.30 h.	Dinner hosted by H.E. Mrs Susan Blankhart, Ambassador of the Netherlands
13 June	
10.00 h.	Meeting with Hon. K.N. Chocksy, Minister of Finance and Mr Charitha Ratwatta, Secretary to the Treasury
11.00 h.	Meeting with Ms Julitha Rasiah, World Bank
15.00 h.	Meeting with Hon. Members of the Parliamentary Committee on Public Enterprises & Committee on Public Accounts
16.45 h.	Meeting with Hon. Karu Jayasooriya, Minister of Power & Energy
14 June	
10.00 h.	Meeting with Hon. John Amaratunga, Minister of Interior
11.00 h.	Meeting with Mr Asite Talwatte, President of the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka
13.30 h.	Meeting with Dr P.B. Jayasundara, Chairman of Public Enterprises Reform Commission
15.30 h.	Meeting with Hon. Ravi Karunanayake F.C.M.A., Minister of Commerce and Consumer Affairs
15 June	Visit to Kandy Meeting with the staff of the regional office in Kandy
16 June	
18.00 h.	Meeting with Mr J.C. Weliamuna, Human Rights Commission of Sri Lanka
19.30 h.	Dinner hosted by the Auditor General
17 June	
09.30 h.	Video-meeting with the staff of the World Bank, i.e. Ms Julitha Rasiah and Mr Vinod Sahgah, lead public financial accountability specialist, based in New Delhi
11.00 h.	Meeting with the Auditor General and his staff
13.00 h.	Luncheon hosted by H.E. Mrs Susan Blankhart, ambassador of the Netherlands

Handwritten: 1287
AONEX

6

Private and Confidential

First Working Draft

DRAFT

NATIONAL AUDIT ACT

2004

2003.12.30

000049

CONTENTS

Section	Page
1 National Audit Act 2004 – Preamble	1
2 Part I – Appointment and Status of Auditor General	1
3 National Audit Commission	1
4 Advisory Board of the National Audit Office	2
5 National Audit Office	3
6 Expenses and Accounts of National Audit Office	4
Part II – Sphere of Audit	5
7 Audited Entities	5
8 Scope of Audit	5
9 Part III – Powers of the Auditor General	6
10 Qualified Auditor	7
11 Audit Fees	8
12 Surcharge	8
13 Immunity against Legal Action	
- Against Auditor General and his staff	8
- Against persons giving information to audit	8
14 Secrecy	8
15 Part IV – Reporting by the Auditor General	8
16 Part V – Duties of Audited Entities	10
- Submission of Accounts and Reports	10
Part VI – Miscellaneous	11
17 Responsibility of Chief Finance Officer	11
18 Internal Audit	11
19 Audit and Management Committee	12
20 Transitional Provisions	12
21 Act Prevailing over other Laws	13
22 Interpretation	13
Schedule	14

NATIONAL AUDIT ACT NO. OF 2004

NATIONAL AUDIT ACT, 2004

AN ACT TO STRENGTHEN PARLIAMENTARY CONTROL OVER PUBLIC FINANCE BY MAKING PROVISION TO DEFINE THE STATUS, DUTIES, POWERS, RESPONSIBILITIES AND FUNCTIONS OF THE AUDITOR GENERAL; ESTABLISHMENT OF A NATIONAL AUDIT COMMISSION AND A NATIONAL AUDIT OFFICE AND MAKING PROVISION FOR PROMOTING ECONOMY, EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS TO ENHANCE THE ACCOUNTABILITY IN THE USE OF PUBLIC RESOURCES, AND ALL MATTERS INCIDENTAL THERETO.

Preamble

Whereas the Parliament is possessed of full control over public finance and vested with the duty to protect public resources;

And whereas the supervision of revenue and expenditure of public finance and other public resources is of paramount importance for the promotion of economy, efficiency, effectiveness and environmental impact in the use of public resources by Government institutions and other authorities;

And whereas it is necessary to make comprehensive legal provisions to effect proper auditing of public finance incorporating principles of effective accountability, good governance and transparency while strengthening the office of Auditor General;

And whereas the Parliament is desirous of strengthening the independence of the Auditor General while recognizing the rights, duties, powers and responsibilities of the Auditor General through a National Audit Office and with a Commission of its own.

Be it therefore enacted by the Parliament of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka as follows :

1. This Act may be cited as the National Audit Act No. of 2004.

PART - I

APPOINTMENT AND STATUS OF THE AUDITOR GENERAL

**Appointment
of Auditor General**

- 2 (1) The Auditor General shall be appointed under Article 153(1) of the Constitution of the Democratic Socialist Republic of Sri Lanka subject to the provisions of Article 41 C of the Seventeenth Amendment thereto.
- 2(2) The Auditor General shall by virtue of his office be an officer of the Parliament independent of the Executive.
- 2(3) In carrying out his functions, the Auditor General shall be responsible to Parliament.
- 2(4) In addition to the duties and functions imposed by the Constitution or any other law, the Auditor General shall assist the Committees of Parliament, especially the Committee on Public Accounts and the Committee on Public Enterprises to discharge their responsibilities more efficiently and effectively.

THE NATIONAL AUDIT COMMISSION

**National Audit
Commission**

3(1) There shall be a Committee of Parliament named the National Audit Commission (hereinafter referred to as "the Commission") which shall consist of:

- (a) the Speaker;
- (b) the Leader of the House in Parliament;
- (c) the Leader of the Opposition in Parliament;
- (d) the Chairman of the Committee on Public Accounts; and
- (e) the Chairman of the Committee on Public Enterprises.

3(2) The Speaker shall be the Chairman of the Commission and in his absence a member elected by those present shall serve as the Chairman.

3(3) A senior member of the Parliamentary staff named by the Speaker shall be the Secretary to the Commission.

3(4) The quorum of the Commission shall be three members.

3(5) The Commission shall

- (a) review the financial estimates of the National Audit Office referred to in section 6(2) for incorporation in the national budget;
- (b) act as appellant authority in regard to surcharges imposed by the Auditor General under Section 12 or under any other law;
- (c) appoint a qualified independent auditor referred to in section 6(4) to audit the National Audit Office;
- (d) review the performance of the National Audit Office as and when the Commission considers necessary; and
- (e) appoint the Advisory Board of the National Audit Office referred to in section 4 and also consider the reports and recommendations submitted by such Board and report to Parliament whenever the Commission considers necessary.

3(6) A member of the Commission shall vacate his Office

- (a) if he ceases to be a member of Parliament, or
- (b) if another person is nominated or appointed in his place.

3(7) On a dissolution of Parliament, notwithstanding the provisions in section 3(6) above, Commission shall continue in Office until new members are nominated or appointed in their place.

3(8) The validity of any proceedings of the Commission shall not be affected by any vacancy among the members of the Commission or by any defect in the appointment or nomination of any member.

3(9) The Commission may from time to time present reports to Parliament on the exercise of its functions.

**Advisory
Board of the
National Audit
Office**

4(1) There shall be established an Advisory Board of the National Audit Office (hereinafter referred to as the Board consisting of the following eleven members who have distinguished themselves in the professional fields of Accountancy, Law, Engineering and the like and at least half of the members shall be from outside the National Audit Office and the members shall be entitled to remuneration as determined by the Commission.

- (a) the Auditor General;
- (b) three senior most officers in the highest rank in the National Audit Office;
- (c) the President or his representative of
 - (i) the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka;
 - (ii) the Association of Chartered Certified Accountants, Sri Lanka Branch
 - (iii) the Chartered Institute of Management Accountants, Sri Lanka Branch; and
 - (iv) the Institute of Engineers of Sri Lanka.
- (d) three other members recommended by the Auditor General who have distinguished themselves in disciplines other than Accountancy.

4(2) The Board shall be appointed by the Commission. The Auditor General shall be the ex-officio Chairman of the Board and in his absence the next senior highest ranking officer of the National Audit Office shall act as the Chairman.

- 4(3) The Board shall meet at least once in three months and the quorum shall be seven members. In the event of a written request by at least five members to summon an urgent meeting of the Board, the Auditor General shall summon such meeting as soon as possible, but not later than ten days after the receipt of such request.
- 4(4) (a) The Board shall review policy matters relating to the National Audit Office and make recommendations for approval by the Commission.
 (b) The Board shall advise the Auditor General on all matters relating to the National Audit Office, including the improvement of quality standards, audit coverage, timely reporting of audit results, institutional development and capacity building in the National Audit Office.
 (c) The Auditor General shall have full discretion for the acceptance or rejection of any advice given by the Board.
 (d) Where the Auditor General disagrees with any such advice, he shall submit a report to the Commission incorporating his views along with the views of the other members. The Commission may, where it considers necessary, report thereon to Parliament.
- 4(5) A senior officer of the audit staff, named by the Auditor General shall be the Secretary of the Board and he shall coordinate the functions of the Board with the Commission.
- 4(6) The Auditor General and other officers from the National Audit Office serving as Board members shall cease to be members of the Board upon their retirement, death or resignation from service.
- 4(7) The other members shall be appointed for a period of three years and are eligible for reappointment. Any such member shall cease to be a member of the Board;
 (a) at the end of the three year period or upon his death;
 (b) due to physical or mental incapacity;
 (c) upon his resignation in writing addressed to the Commission;
 (d) on his ceasing to be a member of the professional body he represents; and
 (e) whenever a professional body withdraws the nomination of its member.
- 4(8) The validity of any proceedings of the Board shall not be affected by any vacancy among the members of the Board or any defect in the appointment or nomination of any member.

THE NATIONAL AUDIT OFFICE

National Audit Office

- 5(1) There shall be a National Audit Office consisting of:
 (a) the Auditor General, who shall be the Head of the Office; and
 (b) the audit staff appointed by him under this section.
- 5(2) The Auditor General shall appoint such audit staff for the National Audit Office, as he considers necessary, for assisting him in the discharge of his functions.
- 5(3) The audit staff shall be appointed at such remuneration and on such other terms and conditions as the Auditor General may determine, in concurrence with the Commission.
- 5(4) Any member of the audit staff of the National Audit Office aggrieved by any order relating to promotion, transfer or any other matter may appeal therefrom to the Public Service Commission in terms of Article 58 of the Seventeenth Amendment to the Constitution, which shall have the power to alter, vary, rescind or confirm any such order.

5(3) Neither the Auditor General nor any members of the staff of the National Audit Office shall be regarded as holding office under the Executive or as discharging any functions on behalf of the Executive.

5(4) The non-audit staff for the National Audit Office shall be transferred to the National Audit Office by the relevant authorities on the request of the Auditor General.

Provided however that non-audit staff may be transferred out of the National Audit Office with the concurrence of the Auditor General.

5(7) In exercising his powers under sub-sections (3) and (6) above, the Auditor General shall have regard to the desirability of keeping the remuneration and other terms and conditions of employment of the audit staff and non-audit staff of the Office broadly in line with those applying to persons employed in the Parliament of Sri Lanka.

5(8) All Government rules and regulations shall apply to the National Audit Office unless specifically amended, revised or excluded by the Auditor General with the concurrence of the Commission in the furtherance of the objectives of this Act.

Reward
Schemes

5(9) The Auditor General may introduce schemes with a view to enhancing the quality of performance of the audit staff and the non-audit staff, the terms and conditions of which shall be determined with the concurrence of the Commission.

EXPENSES AND ACCOUNTS OF THE NATIONAL AUDIT OFFICE

Expenses and
Accounts

6(1) The costs and expenses of the National Audit Office shall be met out of moneys provided by Parliament.

6(2) The Auditor General shall for the financial year ending on 31st December 2005 and for each subsequent financial year prepare an estimate of revenue and expenditure including any other statements of the National Audit Office; and the Commission shall examine such estimate and the statements and transmit them for incorporation in the national budget after making any modifications the Commission considers necessary.

6(3) In discharging its functions under sub-section (2) above the Commission may have regard to any advice given by the Committee on Public Accounts, the Committee on Public Enterprises and the Minister in charge of the subject of Finance.

Auditor of
the National
Audit Office

6(4)(a) The Commission shall obtain the services of a qualified independent auditor to be the auditor of the National Audit Office. The services of the Auditor so appointed shall not be engaged for more than three years continually and he shall be eligible for further appointment after a lapse of seven years. The services of the Auditor so appointed shall not be obtained by the Auditor General in terms of section 10 during the period that such auditor serves as the auditor of the National Audit Office.

6(4)(b) The auditor shall be appointed at such remuneration and on such terms and conditions as the Commission may determine; and the remuneration of the auditor shall be defrayed as part of the expenses of the National Audit Office.

6(4)(c) The auditor shall audit the accounts of the National Audit Office.

- 6(4)(d) The auditor shall have the right of access at all reasonable times to all such documents as appear to him necessary for the purposes of the audit and shall be entitled to require from any person holding or accountable for any such documents such information and explanations as he thinks necessary for those purposes.
- 6(4)(e) On completion of the audit he shall express an opinion on the annual financial statements and submit them together with his report thereon, to the Commission for presentation to Parliament.

PART - II

SPHERE OF AUDIT

Audited entities

- 7(1) In the audit of the accountability of Government concerning Public Finance, the Auditor General shall audit the management of the public finance to assist Parliament in the exercise of its control over public finance as envisaged by Article 148 of the Constitution.
- 7(2) The Auditor General shall audit all offices of Government, provincial councils, local authorities, public corporations business or other undertakings vested in the Government and any other institution, fund, company or other body, the management of which is controlled by the Government, and receiving Government guarantees or public resources or in which the Government is holding, whether directly or indirectly, more than fifty percent of the capital. The Auditor General shall also audit any other institution or body as prescribed by Parliament by law.
- 7(3) The Auditor General may also, at his sole discretion, audit any person or body to assist Parliament in the exercise of control over public finance as envisaged under Article 148.

Representations from the public

- 7(4) Any matter brought to the notice of the Auditor General by any member of the public may be inquired into by the Auditor General at his discretion and report thereon to Parliament where he deems necessary.

SCOPE OF AUDIT

- 8(1) The Auditor General shall audit the accountability of Government concerning public finance. He shall examine the accounts, the finances, the management of the finances and the property of all audited entities. In the discharge of such duties and responsibilities, he shall audit the financial statements of all audited entities in accordance with the Sri Lanka Auditing Standards and wherever compatible, in accordance with the Auditing Standards issued by the International Organisation of Supreme Audit Institutions (INTOSAI).
- 8(2) The Auditor General shall, as far as possible, and as far as necessary, examine :
- (a) whether the organisation, systems, procedures, books, records, vouchers and other documents have been properly and adequately designed from the point of view of financial control purposes and from the point of view of the presentation of information to enable a continuous evaluation of the activities of the audited entity, and whether such systems, procedures, books, records, vouchers and other documents are in effective operation;
 - (b) whether the conduct of the audited entity has been in accordance with the laws, rules and regulations relevant to the such entity and whether there has been fairness in the financial administration of the entity;
 - (c) whether moneys have been applied for the purposes and within the limits for which they were provided or authorized;

- (d) whether there has been economy, efficiency and effectiveness with which the entity has used its resources and whether there has been any waste or extravagance;
- (e) whether the procedures including internal controls are sufficient to ensure that there is effective control over expenditure, that all expenditure is properly charged and is supported by sufficient vouchers or proof of payment;
- (f) whether the procedures including internal controls applied are sufficient to ensure that there is an effective check on the assessment, collection and proper management of revenue and other receipts, and whether all the money is accounted for;
- (g) whether the procedures are sufficient to ensure that there is proper custody and control of all property and whether books and records are maintained properly;
- (h) whether the accounts audited have been so designed as to present a true and fair view of the affairs of the audited entity in respect of the period under consideration and as at the end of that period on a basis consistent with that of the preceding year, due regard being had to principles of accountancy, financing and valuation;
- (i) whether procedures are in place to study the environmental aspects in the context of sustainable development in the use of resources on current activities and in the planning and execution of new activities, programmes or projects;
- (j) whether the recommendations made by the Auditor General during the previous years have been complied with; and
- (k) any such other matters as he may deem necessary.

8(3) The Auditor General shall at his discretion determine the nature and extent of the audit that shall be carried out in any particular period in respect of any audited entity and may at his discretion dispense with the audit of any particular aspect or aspects relevant to an audited entity in the period under review.

PART - III POWERS OF THE AUDITOR GENERAL

Powers

9(1) The Auditor General or any person authorized by him, shall have

- (a) the right of access to any books, records, vouchers, documents and information which is directly or indirectly related to the activities of an audited entity which he considers necessary for the purposes of audit, and the right to search and to make copies of or take extracts from any document;
- (b) Notwithstanding anything contained in any other law relating to secrecy of records or information, he shall have access to books and records, information, documents, etc., in the performance of his duties and functions;
- (c) the right to call for such information, documents, written or oral explanations, reports or other material which in his opinion is necessary for the purposes of audit;

- (d) the right to summon any person for examination and for the production of any documents where such examination or production is considered necessary for the purposes of audit;
- (e) the right of access to premises, stores, inventories and other property for the purpose of audit; and
- (f) the right to require the audited entities to settle their minimum internal audit programmes by agreement with the Auditor General, and the right to give any directions to the audited entities with regard to the conduct of the minimum internal audit programmes and the manner of reporting by the internal audit.

9(2) In the performance or exercise of his functions or powers, the Auditor General is not subject to interference or direction from any person or authority.

9(3) No person shall make a statement to audit that the person knows is false or misleading in a material particular.

9(4) The audited entity or any person or institution is legally bound to comply with any request made by the Auditor General in the exercise of his rights under section 9 (1), and every person who -

- (a) fails, refrains or refuses to furnish information, documents, explanations, reports or material when required to do so by the Auditor General, or
- (b) fails or refuses to appear before the Auditor General, or to produce any document to the Auditor General, when required to do so by the Auditor General, or
- (c) resists or obstructs the Auditor General in the exercise by the Auditor General of his powers under any law,

shall be guilty of an offence on legal action initiated by the Attorney General at the instance of the Auditor General, and shall on conviction after a summary trial by a Magistrate, be liable to imprisonment or a fine or both imprisonment and fine.

Special Audits

9(5) The Auditor General shall be entitled to engage the services of institutions or personnel competent in any technical, professional, scientific or other discipline to assist him whenever necessary. Such institutions and personnel shall function under the direction and control of the Auditor General and shall be on the terms and conditions approved by the Auditor General with the concurrence of the Board.

Provided however that in the event of the Auditor General engaging the services of specialist competent staff from the National Audit Office, he shall obtain the concurrence of the Board in respect of the terms and conditions therefor.

Qualified Auditor

10(1) For the purpose of assisting him in the audit, the Auditor General may, if he thinks it necessary to do so, employ the services of any qualified auditor or auditors who shall act under his direction and control.

10(2) For the purpose of this Section, the term "Qualified Auditor" means -

- (a) an individual who, being a member of the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka or any other Institute established by law, possesses a certificate to practise as an Accountant, issued by the Council of such Institute; or
- (b) a firm of Accountants each of the resident partners of which, being a member of the Institute of Chartered Accountants of Sri Lanka or of any other Institute established by law, possesses a certificate to practice as an Accountant issued by the Council of such Institute.

Audit Fees	11	The Auditor General shall charge a fee for auditing the accounts of any person or body including offices of Government for the purpose of meeting the expenses incurred on the audit. The fee shall be determined by the Auditor General in consultation with the Ministry of Finance, the appropriate Ministry and the audited entity. Such fee received by the Auditor General from an audited entity shall, after deduction of any sums paid by him to any qualified auditor or other staff specially employed by him for the purposes of such audit, be credited to the Consolidated Fund.
Surcharge	12	Notwithstanding the provisions contained in any other law, the Auditor General shall have the power to impose surcharges on persons in any audited entity who are found responsible for irregular or illegal transactions and for deficiencies and losses incurred due to negligence or misconduct. Any aggrieved person may within three months appeal to the Commission which, after making such investigation as the Commission deems equitable, may confirm, reduce or cancel the imposed surcharge. Such surcharge shall be paid within one month of the date of surcharge certificate issued by the Auditor General. In the event of an appeal, where the Commission upholds or revises the surcharge, such amount shall be paid within one month of the date of communication of the decision by the Commission.
Immunity against Legal Action: Against Auditor General and his staff	13(1)	No proceedings, civil or criminal, shall be instituted against the Auditor General or any member of his staff or any other person assisting him in the discharge of his duties and functions, for any lawful act which is done in good faith or omitted to be done in the normal course of exercising his duties and functions.
Against persons giving information	13(2)	Notwithstanding anything contrary to any other law, a person shall not be guilty of any offence by reason of anything done by him to assist the Auditor General in the performance of his functions.
Limits of disclosure	13(3)	The Auditor General shall not be compelled by any authority except Parliament to disclose or to give evidence on matters prior to their being reported to Parliament under section 15 of this Act.
Secrecy	14	The Auditor General and every officer or employee assisting him in the discharge of his duties and functions, shall, before entering the duties of his office, sign a declaration that he will not disclose any information received by him or coming to his knowledge in the exercise and discharge of his powers and functions under the Constitution or any other law, except for the purpose of giving effect to the provisions of the Constitution or such other law.

PART - IV

REPORTING BY THE AUDITOR GENERAL

Reporting	15(1)	The Auditor General shall report to Parliament annually and as and when he deems it necessary on the exercise of his functions dealing with the results of the audits carried out and such reporting in respect of a particular year shall be completed within the prescribed time limits.
Detailed Audit Report to	15(2)	The Auditor General shall present an annual detailed audit report to the management audited entity within Management six months after the end of each financial year. Copies of such report shall be forwarded by him where – <ul style="list-style-type: none"> (a) the appropriate Minister is the Minister in charge of the subject of Finance, to the appropriate Minister; or (b) the appropriate Minister is not the Minister in charge of the subject of Finance, to both the appropriate Minister and the Minister in charge of the subject of Finance.

**Publication
Report**

15(3) The Auditor General shall within one month of the receipt by him of the approved annual financial statements of a public enterprise, present a report to the Chairman of the governing body of such enterprise for publication in its annual report in which the Auditor General shall state :

- (a) whether he has obtained all information and explanations which in his opinion were necessary for the purposes of the audit;
- (b) whether the balance sheet and the income statement or profit and loss account of the enterprise dealt with in the report are in conformity with the books of accounts and returns; whether such financial statements have been prepared in accordance with the Sri Lanka Accounting Standards and the generally accepted accounting principles; and whether, in his opinion, and to the best of his information and the explanations given to him, such financial statements give a true and fair view:
 - (i) in the case of the balance sheet, of the state of affairs of the enterprise as at the close of the financial year; and
 - (ii) in the case of the income statement or the profit and loss account, of the surplus or deficit or profit or loss of the enterprise for that financial year;
- (c) whether in the case of a public enterprise which submits consolidated accounts, such accounts have been prepared in accordance with the Sri Lanka Accounting Standards and the generally accepted accounting principles so as to give a true and fair view of the state of affairs, and of the surplus or deficit or the profit or loss, of the enterprise and of its subsidiaries;
- (d) whether the accounts of the enterprise have been prepared on a going concern basis;
- (e) whether any member of the governing body of the enterprise is, directly or indirectly interested in any contract entered into by the enterprise, and if so, the nature of such member's interest, and his own views and comments thereon; and
- (f) the reasons for not expressing a clear opinion on any matter examined by him not specified under section 15(3).

**Summary
Report**

15(4) In respect of all other audited entities the Auditor General shall within four months after the end of each financial year, issue summary reports for publication in their annual reports.

15(5) When reporting to Parliament the Auditor General shall call to attention anything that he considers to be of significance including the following :

- (a) accounts have not been properly maintained;
- (b) public money has not been fully accounted for or paid, where so required by law, into the Consolidated Fund;
- (c) records have not been maintained or the rules and procedures applied have been insufficient to safeguard and control public property;
- (d) procedures, including internal controls, are insufficient to ensure an effective check of the assessment, collection and proper management of the revenue and to ensure that all the revenue is accounted for;
- (e) funds have been utilised other than for purposes for which they were appropriated by Parliament;

- (f) expenditure has been incurred without due authority;
 - (g) funds have been utilised without due regard to economy and efficiency;
 - (h) satisfactory procedures have not been established to measure and report on effectiveness of programmes, where such procedures could appropriately and reasonably be implemented;
 - (i) funds have been expended without due regard to the environmental effects of those expenditures in the context of sustainable development;
 - (j) major systemic deficiencies exist affecting good governance;
 - (k) decision making has not been based on reliable, accurate, realistic, timely and relevant information, having regard to the functions and objectives of the entity;
 - (l) previous audit recommendations have not been complied with; and
 - (m) inactions and failures in the utilization of resources to meet the statutory objectives.
- 15(6) The Auditor General shall express an opinion on each of the financial statements audited by him.
- Special Reports** 15(7) The Auditor General shall report to Parliament as and when necessary on the outcome of Value for Money audits and any special audits carried out during the year.
- Triennial Reports** 15(8) The Auditor General shall submit to Parliament a Status Report once in three years covering the major deficiencies pointed out by him which had not been resolved to his satisfaction and any other matters incidental thereto.
- Interaction with the Public** 15(9) The Auditor General shall have the authority to release audit reports to the media and the public after they have been tabled in Parliament. The Auditor General may also participate in public affairs in furtherance of the objectives of this Act.
- Sensitive Information** 15(10) Where the Auditor General is of the opinion that disclosure of certain audit information in his reports to Parliament will be contrary to public interest as it could prejudice national security, defence or international relations, he may not include any such information in any public report. However, he may submit confidential reports on such sensitive or secret matters direct to the Speaker of Parliament.

PART - V

DUTIES OF AUDITED ENTITIES

- Submission of Accounts and Reports** 16(1) The Secretary to the Treasury shall, not later than three months after the close of each financial year of the Government submit to the Auditor General consolidated financial statements of the Government showing the income and the expenditure during the financial year and a balance sheet showing the assets and liabilities of the Government as at the close of the financial year together with a performance report for such year including any documents which the Auditor General may require.
- 16(2) Every audited entity shall maintain proper books and records of income, expenditure and of assets and liabilities to enable annual and periodical financial statements to be prepared.

- 16(3) Annual financial statements including the annual appropriation account, the revenue account and the accounts relating to advance account activities in respect of each Government office and the annual financial statements in respect of every other audited entity including provincial councils, public enterprises, statutory funds shall be submitted to the Auditor General along with their annual performance reports within the period prescribed for such submission.
- 16(4) Every audited entity shall submit all documents, records, returns, information and explanations which, in the opinion of the Auditor General are necessary for the performance of his duties and functions and for the expression of an opinion by him on the balance sheet, other financial statements and management of the audited entities.
- 16(5) On receipt of the detailed audit reports of the Auditor General referred to in section 15(2) of this Act, the Chief Accounting Officer, the Accounting Officer, the governing body or the Head of the institution shall consider the reports and inform the Auditor General, the Secretary to the Treasury and the appropriate Ministry of the steps that they have taken or propose to take with regard to the matters pointed out in such reports within the time limit prescribed by the Auditor General, but not later than three months after the submission of the reports to the audited entities, giving reasons for the inability, if any, to take action on any of the matters pointed out.
- 16(6) Every public enterprise shall include the publication report referred to in section 15(3) in its annual report and make copies of the annual report available for purchase by the public.
- 16(7) Every other audited entity shall include the summary report referred to in section 15(4) along with the performance report for the year and a summary of the annual accounts in its annual report and make copies thereof available for purchase by the public.
- Stationing of Audit Officers** 16(8) The Auditor General may deploy any of his officers or others lawfully engaged by him to any part of the country and into any audited entity. All audited entities shall cooperate with the National Audit Office and provide a safe and secure working environment to facilitate an effective audit.

PART - VI
MISCELLANEOUS

- Responsibilities of the Chief Finance Officer** 17(1) The Chief Finance Officer of every Ministry, department of Government, public enterprise and of any other audited entity shall be responsible for financial planning, budgeting, internal controls, maintenance of proper books and accounts, financial management and for providing management information.
- 17(2) He shall ensure that public resources are used efficiently and economically to achieve pre-determined objectives, without extravagance or waste. He shall carry out periodic review of the effectiveness of internal controls and advise management. He shall also render advice on the financial implications and environment impact of any new proposals and also on corrective measures to be taken with regard to deficiencies and irregularities affecting the financial and accounting operations of the entity. Such reviews and advice shall be in writing and copies shall be made available to the Auditor General. The Chief Finance Officer shall also be responsible for the preparation of the annual and other financial statements of the entity.
- Internal Audit** 18(1) (a) The Secretary to a Ministry shall appoint an Internal Auditor to such Ministry and also to each department under such Ministry.

- (b) Every other audited entity including public enterprises, shall have its own Internal Auditor duly appointed by the Head of the audited entity. However, where the scale of operations of an audited entity is not significant, the Head of the entity, with the concurrence of the Chief Accounting Officer of the appropriate Ministry, may decide not to appoint a separate Internal Auditor to such entity. In such an instance, the internal audit functions of such entity shall be carried out by the Internal Auditor of the appropriate Ministry or other Internal Auditor nominated by the Chief Accounting Officer of such Ministry.

18(2) The scope and functions to be carried out by the internal audit shall broadly include the same scope and functions of audit applicable to audited entities.

18(3) The minimum internal audit programme of each year within the scope of audit shall be determined by agreement with the Auditor General.

18(4) An internal auditor shall comply with any directions given by the Auditor General with regard to the conduct of the minimum internal audit programmes and the manner of reporting by the internal audit.

18(5) Copies of all reports submitted by the internal auditors to the Ministries and other officials shall be forwarded to the Auditor General.

**Audit and
Management
Committee**

19 There shall be an Audit and Management Committee in every audited entity including Government offices, provincial councils, public enterprises and other public bodies or institutions appointed by the Ministry, governing body or other Authority to undertake the review of operations on a continuing basis, and in particular :

(a) to review audit and management aspects of the entity to ensure that its resources, including human resources, are used economically and efficiently for the purpose of achieving the predetermined objectives or goals of the entity as a whole or in respect of any specific project or programme undertaken by such entity; and

(b) to ascertain whether such objectives or goals have actually been achieved without any extravagance or waste of resources and whether any completed project or programme is in actual operation as envisaged in the plans.

**Transitional
Provisions**

20(1) It shall be the duty of the Auditor General to make, by such date as the Commission may determine, an offer of employment as a member of the audit staff of the National Audit Office to each member of the audit staff employed in the Auditor General's Department immediately before the coming into force of this Act; and the terms of the offer must be such that they are, taken as a whole, not less favourable to the person to whom the offer is made than the terms on which he is employed on the date on which the offer is made.

20(2) The offer made by the Auditor General under sub-section (1) above valid for a period of three months from the date of the offer. Any acceptance or rejection of the offer shall be made within the above period and such decision of an employee shall not be revocable.

20(3) The audit officers who join the National Audit Office are deemed to be audit officers appointed by the Auditor General in terms of section 5(1)(b).

20(4) Where a person becomes a member of the audit staff of the National Audit Office in consequence of this section, then, his period of employment in the public service shall count as a period of employment as a member of the audit staff of that Office and the change of employment shall not break the continuity of the period of employment.

20(5)(a) Any audit officer of the Auditor General's Department who does not opt to join the National Audit Office shall continue in office as a public officer in the National Audit Office.

(b) A public officer referred to in sub-section (a) above, so long as he continues in such office, shall work for and on behalf of the National Audit Office and be eligible to the same conditions of service as he was entitled to while working in the Auditor General's Department in his capacity as such officer and shall be subject to such disciplinary control as any other public officer.

(c) Any officer who does not join the National Audit Office and is willing to retire shall be permitted to retire under a voluntary retirement scheme existing for the time being as introduced by the Government.

20(6) Non-audit staff of the Auditor General's Department may exercise the option to serve the National Audit Office on transfer to the National Audit Office from other services and such officers shall, however, have the right to be transferred out of the National Audit Office.

20(7) The Auditor General shall have the right to engage or transfer out non-audit staff of other Services.

**This Act
to prevail
over other
Laws**

21(1) The provisions of this Act shall have effect notwithstanding anything contrary thereto contained in any other law.

21(2) The statutes and provisions referred to in Schedule to this Act are repealed on the coming into operation of this Act. All acts done thereunder remain valid notwithstanding the repeal.

Interpretation

22 In this Act, unless the context otherwise requires –

“Auditor General” means the Auditor General and includes any member of his staff or any others engaged by him to assist him acting under his authority.

“audited entity” means the organisation, programme, activity or function subject to audit by the National Audit Office.

“public corporation” means any corporation, board or other body which was or is established by or under any written law, other than the Companies Act, with public resources wholly or partly provided by the Government, directly or indirectly, by way of grant, loan or other form.

“public enterprise” means any public corporation, board or other body which was or is established under any written law with public resources wholly or partly provided by the Government whether directly or indirectly, and includes a company in which the government owns more than fifty per cent of the capital.

“Sri Lanka Accounting Standards” means the Sri Lanka Accounting Standards adopted under the Sri Lanka Accounting and Auditing Standards Act No. 15 of 1995 or any other similar statute.

“public resources” include public finance, public property, public human resources and public debt.

shall, on legal action initiated by the Attorney General at the instance of the Auditor General, be guilty of an offence punishable by the High Court and on conviction after trial without a jury, be liable to an imprisonment of either description for a term not exceeding one year or to a fine not exceeding one hundred thousand rupees or to both such imprisonment and fine and may in addition, be disqualified for a period not exceeding seven years from the date of such conviction, from being an elector and from voting at a Referendum or at any election for the election of the President of the Republic or at a General election, a Provincial Council election or any local authority election or from holding any public office or being employed as a public officer.

Audit Fees.

11. (1) The Auditor General shall charge a fee for auditing the accounts of any person or body of persons, including an audit entity, for the purpose of recovery of the cost of audit.

(2) The fee to be charged for carrying out of an audit shall be determined by the Auditor General in consultation with the Secretary to the Ministry of the Minister in charge of the subject of Finance and the concurrence of the Secretary to the relevant Ministry of the Minister in charge of such audited entity.

(3) Fees received by the Auditor General under this section shall, after deduction of such sum as cost incurred in carrying out the audit, be credited to the Consolidated Fund.

AUDITOR-GENERAL'S POWER TO SURCHARGE

Surcharge.

12. (1) Notwithstanding anything to the contrary contained in any other law, the Auditor General shall have the authority to disallow value of every transaction, financial or otherwise, where the Auditor General is of the opinion that such transaction has been made contrary to any law, regulation or rules and has caused any deficiency or loss due to the fraud, negligence, corruption or misconduct of those involved in that transaction or that any transaction which ought to have been included has been omitted in the accounts, the Auditor-General may recommend to the Chief Accounting Officer of such audited entity the imposition of a surcharge consisting of the value of such transaction against the person or persons responsible, either jointly or severally.

(2) The Chief Accounting Officer shall, in arriving at a decision on any recommendation made by the Auditor-General under subsection (1), adopt the following procedure :

- (a) issue a notice on each person in respect of whom a surcharge is being recommended by the Auditor-General, and afford an opportunity to such person or persons to make representation on such recommended surcharge;

- (b) the notice issued under paragraph (a) shall specify the amount recommended to be imposed as a surcharge, the main reasons for imposing the same and the date before which representations shall be required to be made on the same;
- (c) the Chief Accounting Officer shall consider the representations made prior to making a decision on the imposition of the surcharge recommended;
- (d) in the event of there being no representations made within the time specified the Chief Accounting Officer may proceed to make his decision on the surcharge to be imposed in respect of those who have not made any representations;
- (e) the Chief Accounting Officer may, upon a consideration of the representations made, make any further examination that he may consider necessary; and
- (f) ensure that a report on the action taken on the recommendations made by the Auditor-General under subsection (1) is forwarded to the Audit Council through the Auditor-General, within a six months of the receipt of such recommendation.

(3) The Chief Accounting Officer shall, where he arrives at a decision to impose the surcharge recommended by the Auditor-General, communicate that decision forth with to the Audit Council and to the person or persons concerned, stating his reasons for arriving at such decision. The communication shall also specify the date on or before which the surcharge is required to be paid.

Person aggrieved may appeal to the Audit Council.

13. (1) Any person, who is aggrieved by a decision made to impose a surcharge under subsection (3) of section 12, may within one month of the date of the communication being received by him, appeal against the same to the Audit Council.

(2) The Audit Council may delegate its power of hearing an appeal under subsection (1) to a Committee consisting of not less than three members, one of whom shall be appointed as Chairman. The Committee shall have authority to examine all documents connected with such surcharge and where it considers necessary, to call upon the person or persons being surcharged to make their representations before such Committee.

Powers of the Audit Council in regard to an appeal made to ct.

14. (1) The Audit Council may in making its decision on any appeal preferred to it under subsection (1) of section 13, consider the reasons given by the Chief Accounting Officer for imposing such surcharge and any recommendations that may have been submitted by the Committee

appointed under subsection (2) of section 13, and according to the merits of the case, make a decision to :-

- (a) confirm the decision made to impose the surcharge;
- (b) confirm a part of the surcharge imposed; or
- (c) discharge the person from the duty to pay the surcharge.

(2) Where an appeal is preferred by any person under subsection (1) of section 13 against a decision made by a Chief Accounting Officer to impose a surcharge on him, such surcharge shall not be required to be paid by that person, until the Audit Council arrives at a decision on such appeal under subsection (1) of this section.

Powers of the Audit Council where a decision is taken not to impose a surcharge.

15. (1) Where the Chief Accounting Officer decides against the imposition of the surcharge recommended by the Auditor-General under subsection (1) of section 12, he shall inform the Audit Council of such decision and his reasons for reaching that decision and further submit to it a copy of any representations made by the person or persons concerned under paragraph (b), (c) and (d) of subsection (2) of that section. The Chief Accounting Officer shall also submit his recommendations on the issue to the Audit Council.

(2) The Audit Council shall, having considered the documents forwarded and the recommendation made on the issue by the Chief Accounting Officer under subsection (1), make one of the following orders—

- (a) confirming the decision made by the Chief Accounting Officer against the acceptance of the recommendation made by the Auditor-General;
- (b) direct the Chief Accounting Officer to impose the surcharge as recommended by the Auditor-General;
- (c) direct the Chief Accounting Officer to impose a charge of a lesser amount than that which is being recommended by the Auditor-General as a surcharge.

(3) An order made under subsection (2) shall be communicated to the Chief Accounting Officer by the Audit Council to be given effect to by him and he shall be required to report back to the Audit Council immediately upon giving effect to such order.

(4) Where the order made is an order referred to in paragraph (b) or (c), of subsection (2), such order shall also specify the date on or before which the surcharge is required to be paid by the person concerned.

Crediting of money paid as surcharge.

16. A Chief Accounting Officer shall credit to the Consolidated Fund all sums of money collected by him as surcharge:

Provided that where the surcharge is related to a transaction made in respect of a Provincial Council or a local authority, the sum collected as surcharge shall be credited to the Provincial Fund of such Provincial Council or the Fund of the relevant local authority, as the case may be.

Procedure where a surcharge is not paid.

17. (1) Where any sum required to be paid as a surcharge is not paid within the time allowed for its payment, it shall be the duty of the Chief Accounting Officer of the audited entity concerned, to make application to a Magistrate's Court under subsection (2), for the recovery of the same.

(2) The application for the recovery of the surcharge shall be made by the Chief Accounting Officer to the appropriate Magistrate's Court having jurisdiction requesting for authority to recover the same by seizure and sale of any immovable property of the person or persons required to pay such surcharge.

(3) Where the Chief Accounting Officer is of the opinion that such action is impracticable, he may issue a certificate containing particulars of the amount due from the person or persons concerned, to a Magistrate having jurisdiction to enable such Magistrate to make an appropriate order to recover the same. The Magistrate shall thereupon summon the person or persons concerned before him, to show cause why further proceedings for the recovery of the sum due should not be taken against him or them, and in default of sufficient cause being shown, such sum shall be deemed to be a fine imposed by a sentence of the Magistrate on such person or persons for an offence punishable with imprisonment, and the provisions of section 291 (except paragraphs (a), (f) and (i) of subsection (1) thereof) of the Code of Criminal procedure Act, No. 15 of 1979 relating to the default of payment of a fine imposed for such an offence shall thereupon apply, and the Magistrate may make any directions which by the provisions of that section, he could have made at the time of imposing such a sentence.

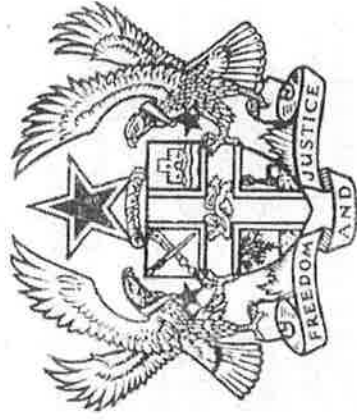
(4) The correctness of any statement in a certificate issued by the Chief Accounting Officer for the purpose of this section shall not be called in question or examined by the court in any proceedings under this section, and accordingly nothing in this section shall authorize court to consider or decide the correctness of any statement in such certificate, and the certificate issued by the Chief Accounting Officer shall be sufficient evidence that the amount due from the person or persons concerned has been duly calculated and that such amount is in default.

(5) The provisions of section 15 of the Prescriptions Ordinance (Cap.81) shall apply in aspect of an application made under this section.

Disciplinary action to be taken against a person who fail to pay a surcharge.

18. Where any person who is required to pay a surcharge fails to pay it within the time specified for its payment, the Chief Accounting Officer concerned shall, in addition to any action taken under section 17, inform the disciplinary authority of the audited entity in which such person is employed, to take any appropriate disciplinary action against such person which such disciplinary authority is legally empowered to take against him.

29. Audit observations
30. Audit Report Implementation Committees
31. Examination on oath
32. Retirement of Audit Service staff Offences
33. Offences
34. Offences by bodies of persons
35. Regulations
36. Interpretation
37. Consequential amendments
38. Repeals and saving

THE FIVE HUNDRED AND EIGHTY-FOURTH

ACT

OF THE PARLIAMENT OF THE REPUBLIC
OF GHANA
ENTITLED,

AUDIT SERVICE ACT, 2000

AN ACT to revise the Audit Service Decree, 1972 (N.R.C.D. 49) by incorporating the relevant provisions of articles 187, 188 and 189 of the Constitution; to incorporate with amendments, specific provisions in the Financial Administration Decree (S.M.C.D. 221) regarding the method of operation of the Auditor-General; provide for related matters.

DATE OF ASSENT: 10th October, 2000,

BE IT ENACTED by Parliament as follows

PART I-THE AUDIT SERVICE AND THE AUDIT SERVICE BOARD

The Audit Service continued in existence

1. (1) The Audit Service in existence immediately before the commencement of this Act is hereby continued in existence subject to the provisions of this Act.
- (2) The Audit Service referred to in this Act as "the Service", shall continue to form a part of the Public Services of Ghana.

Members of the Audit Service

2. The members of the Service are
 - (a) the Auditor-General; and
 - (b) the other persons employed in the Service.

000058

- (b) all public monies have been fully accounted for, and rules and procedures applicable are sufficient to secure an effective check on the assessment, collection and proper allocation of the revenue;
- (c) monies have been expended for the purposes for which they were appropriated and the expenditures have been made as authorised;
- (d) essential records are maintained and the rules and procedures applied are sufficient to safeguard and control public property; and
- (e) programmes and activities have been undertaken with due regard to economy, efficiency and effectiveness in relation to the resources utilised and results achieved.

Auditing of statutory corporation

14. (1) In respect of the accounts of a statutory corporation, a state enterprise or a public commercial institution operating under its own enactment, the Auditor-General or any person appointed by him shall upon the examination of the accounts of the body or institution, express his opinion as to whether the accounts present fairly financial information in accordance with the applicable statutory provisions, stated accounting policies of the Government and is accordance with generally accepted accounting standards and essentially consistent with that of the preceding year.

- (2) The Auditor-General or any person appointed by the Auditor-General to audit the accounts of statutory corporations shall in addition to the audit report draw attention to the following

- (a) the profitability, liquidity, stability and solvency of the corporation and also the performance of the shares of the corporation on the capital markets, where relevant;
- (b) whether there was delay in payment of government portion of any declared dividend, if any, into the Consolidated Fund;
- (c) any significant cases of fraud or losses and the underlying causes;
- (d) any internal control weakness noted; and
- (e) the general corporate performance indicating
 - (i) achievement against set targets and objectives; and
 - (ii) whether the finances of the body have been conducted with due regard to economy, efficiency and effectiveness
 having regard to the resources utilised.

Examination on receipt of Controller and Accountant-General's report on public accounts

15. The Auditor-General shall, upon receipt of the annual statements of public accounts required, under sections 40 and 41 of the Financial Administration Decree, 1979 (S.M.C.D. 221), to be made by the Controller and Accountant-General, examine the statement and certify whether in his opinion the statements present fairly financial information on the accounts in accordance with accounting policies

of the Government and consistent with statements of the preceding year in accordance with best international practices, and may state such reservations or comment that he considers necessary.

Submission of special audit report to Parliament

16. The Auditor-General may in addition to the audit of public accounts, carry out in the public interest such special audits or reviews as he considers necessary and shall submit reports on the audits or review undertaken by him to Parliament.

Disallowance and surcharge by Auditor-General

17. (1) The Auditor-General shall specify to the appropriate head of department or institution the amount due from any person upon whom he has made a surcharge or disallowance and the reasons for the surcharge or disallowance.

- (2) A sum specified by the Auditor-General to be due from any person shall be by that person to the department or institution as the case may be, within 60 days after been so specified.

- (3) A person aggrieved by a disallowance or surcharge made by the Auditor-General may appeal to the High Court not later than the expiration of 60 days prescribed in subsection (2).

- (4) In accordance with article 187(10) the Rules of Court Committee may make constitutional instrument, make Rules of Court for the purposes of subsection (3) of this section.

- (5) Any sum which is lawfully due under this section shall, on proceedings taken by the Head of Department in a court be recoverable as a debt and where the person surcharged is in receipt of remuneration from government or any institution, the remuneration shall be attached to the extent of the lawfully due.

- (6) In any proceedings for the recovery of that sum a certificate signed by Auditor-General shall be prima facie evidence of the facts certified.

- (7) The Auditor-General may with the prior approval of Parliament revoke any surcharge made under this section.

Independence and powers of the Auditor-General

18. (1) In the performance of his functions under this Act or any other law the Auditor-General

- (a) shall not be subject to the direction or control of any other person or authority;
- (b) may disallow any item of expenditure which is contrary to law and surcharge
 - (i) the amount of any expenditure disallowed upon the person responsible for incurring or authorising the expenditure;
 - (ii) any sum which has not been duly brought into account, upon the person by whom the sum ought to have been brought into account; or

000069

GUYANA

ACT No. 5 of 2004

AUDIT ACT 2004

I assent,

Bharrat Jagdeo
President
28th April, 2004.

ARRANGEMENT OF SECTIONS

SECTION

PART I

PRELIMINARY

1. Short Title and commencement.
2. Interpretation.

PART II

THE AUDIT GENERAL

3. Auditor General Audit Office
4. Functions
5. Independence
6. Conflict of interest
7. Oath
8. Conditions of Service
9. Removal from Office
10. Seal
11. Regulations
12. Authority

PART III

OFFICERS AND EMPLOYEES OF THE AUDIT OFFICE

13. Job Description
14. Appointment and discipline
15. Laws administered
16. Disengagement and re-employment
17. Pension.

PART IV

**CONTRACTING OF TECHNICAL EXPERTS AND
CHARTERED ACCOUNTANTS IN PUBLIC PRACTICE**

000070

Disclosure of information

35. (1) No person shall, without the written consent of the Auditor General, publish or disclose information obtained in the course of an audit to any person other than in the course of his duties or when lawfully required to do so by a court.

(2) Every person conducting an audit shall regard and deal with all documents and information relating to the audit as secret and confidential and shall make and subscribe a declaration in the form prescribed to that effect before the Auditor General.

Cost recovery fees

36. Where the Auditor General renders a service to an entity other than a budget agency or a foreign-funded project, he may charge a cost recovery fee which shall be paid into the Consolidated Fund.

PART VI

OFFENCES

Offences

37. A person commits an offence who, knowingly and without lawful justification or excuse -

- (a) intentionally obstructs, hinders or resists the Auditor General or an officer authorized by him in the exercise of his power under this Act;
- (b) intentionally refuses or fails to comply with any lawful requirement of the Auditor General;
- (c) makes a statement or gives information to the Auditor General or an officer authorized by him knowing that the statement or information is false or misleading;
- (d) represents directly or indirectly that the person holds any authority under this Act when the person knowingly does not hold that authority; or
- (e) contravenes or violates the provisions of section 35.

Requests for prosecution

38. If the Auditor General has reason to believe that an offence was committed, he shall request the Director of Public Prosecutions and the Commissioner of Police to take appropriate action and prosecute the offender if necessary.

Penalties

39. A person who is convicted of an offence under section 38 is liable, on summary conviction, to a fine not to exceed two hundred thousand dollars and to imprisonment for a term not to exceed five years; an entity or body of persons which is convicted of such an offence is liable, on summary conviction, to a fine not to exceed one million dollars.

SAMOA

Arrangement of Provisions

PART I PRELIMINARY

1. Short title and commencement
2. Interpretation
3. Purpose of this Act
4. Extra-territorial application of Act
5. Act binds Government
6. Other Acts to be read subject to this Act

PART II CONTROLLER AND AUDITOR GENERAL AND AUDIT OFFICE

7. Criteria for appointment of Controller
8. Disqualification
9. Declaration of office by Controller
10. Salary, allowances and other benefits of the Controller
11. Establishment of the Audit Office

PART III POWERS OF THE CONTROLLER AND AUDITOR GENERAL

Division 1 – Powers

12. General powers

13. Ancillary powers
14. Functions or powers under other Acts
15. Management letters
16. Appointment of persons to audit
17. Delegation
18. Certification and return of receipts and annual return
19. Submission, examination and approval of claims for payment

Division 2 - Information

20. Power to obtain information
21. Controller's access to accounts, information, money and property
22. Duty to give information overrides other duties and rights
23. Legal professional privilege cannot be claimed
24. Disclosure of information by Controller
25. Confidential information

Division 3 - Surcharge

26. Power to surcharge
27. Power to recover unsatisfied surcharge
28. Appeals against surcharge

- (b) a recipient of the summary of an audit report under section 41(2);
- (c) the Assistant Auditor or an officer or employee of the Audit Office;
- (d) a person authorised by the Controller or under this Act;
- (e) a person, contractor or consultant appointed to carry out an audit.

(2) A person to whom this section applies who is in possession of any confidential information must not disclose the information or make copies of the information except for the purpose of carrying out the functions, duties and powers the Controller and Auditor General under this Act or any other Act or law.

(3) A person who discloses a confidential information contrary to subsection (2) commits an offence.

(4) Subsections (2) and (3) do not apply to the following disclosures:

- (a) disclosure for the purpose of this Act or any other Act or law;
- (b) disclosure for the purpose of a proceeding under this Act or any other Act or law;
- (c) disclosure to the Legislative Assembly, the Finance and Expenditure Committee or any other parliamentary committee.

Division 3 - Surcharge

26. Power to surcharge-(1) If the Controller and Auditor General is satisfied with any ground under subsection (2) that:

- (a) there has been a deficiency or loss in any account or transaction; or
- (b) public money, stores or property has not been fully and properly accounted,

the Controller must issue a notice to the person who appears to be in default or responsible to show cause as to why the person should not be surcharged, including the grounds and proposed amount for surcharge and the time (at least 14 days) within which the person is required to make a response to the notice.

(2) The grounds for the purpose of subsection (1) are:

- (a) any accounting officer or other person has wilfully or negligently failed to collect, receive, or account for any money; or

- (b) any money has been applied and charged to any service or purpose for which it was not legally available and applicable; or
 - (c) any payment has been made without proper authority or for which there is no required voucher or in respect of which any voucher may be incorrect; or
 - (d) there has been any deficiency or loss of money or stores, or expenditure of money or damage to stores, or expenditure for the replacement or repair of stores, caused through the fraud, mistake, default, negligence, or error of, or improper or unauthorised use by, any person; or
 - (e) any material error has been committed; or
 - (f) any of the provisions of this Act or any other Act relating to public money, public property, public securities or public stores have not been complied with.
- (3) If the amount of a deficiency or loss cannot be accurately determined, the Controller may make an estimate of the deficiency or loss, and that estimate is for all purposes taken to be correct.
- (4) If the Controller receives or does not receive a response to a notice under subsection (1), the Controller may impose a surcharge for all or part of the amount concerned.
- (5) The Controller must notify:
- (a) the person surcharged in writing of the time within which the surcharge must be satisfied; or
 - (b) any surcharge unsatisfied within the time so allowed to the responsible Minister who may, in any court of competent jurisdiction, recover from the person surcharged the amount of the surcharge as a debt due to the Government.
- (6) The Controller may revoke a surcharge made under this section if it has been imposed in error.
- (7) The Government may recover from a person the whole or any part of the amount of the deficiency or loss as a debt due to the Government, even if surcharge proceedings under this section are not pursued.
- (8) If a person having possession or control of public money, property, securities or stores applies, causes or permits it wholly or in part to be applied, otherwise than for public services, or commits an offence relating to public money, property, securities or stores, the Controller must refer the matter to the Attorney-General to prosecute or take out legal proceedings against the person.

27. Power to recover unsatisfied surcharge-(1) The Minister responsible for Finance must, on receiving the Controller's report of an unsatisfied surcharge, direct the CEO of the Ministry of Finance to take steps to recover the amount.

(2) If an amount is payable by the Government to, or is claimed from the Government by the person surcharged, that amount is not to be paid until the surcharge is satisfied and the amount of the surcharge is recoverable from that person as a debt due to the Government.

(3) For the purposes of this section, not more than one-fifth of the net salary for any pay period of the person surcharged is to be withheld until the surcharge has been satisfied.

(4) All money recovered under this section must be paid into the account in respect of which the deficiency or loss was found.

28. Appeals against surcharge-(1) A person who is surcharged may, within 30 days from the date of the surcharge, appeal to the responsible Minister.

(2) The responsible Minister may, after making any investigation that the Minister considers equitable, consider the appeal and make an order, confirming the surcharge or directing that the amount of the surcharge be remitted either wholly or in part.

(3) The effect of an order under subsection (2) is that the amount of the surcharge which has not been remitted becomes a debt due and payable and subject to sections 26 and 27.

(4) Before or after making an order under subsection (2), the responsible Minister may, in writing, appoint a person to hear the appeal and report to the Minister, if the Minister is of the opinion that the appeal should be heard by a person.

(5) At the investigation, the person surcharged may be represented by a barrister, solicitor or authorised agent.

(6) A person appointed under subsection (4):

(a) may summon and examine on oath (and to administer oath) any witness whose evidence may be considered necessary or material to the appeal; and

(b) after hearing the appeal, must prepare and send a written report setting out his or her findings and opinions to the responsible Minister, including copies of all evidence received in the appeal.

(7) When the responsible Minister receives a report under subsection (6)(b), the responsible Minister must consider the report and make a decision under subsection (2), and notify the appellant.

Examined and certified:

Clerk of the House of Representatives

In the name and on behalf of Her Majesty Queen Elizabeth
the Second I hereby assent to this Act this 6th day
of April 2001

Governor-General.

Public Audit Act 2001

Public Act 2001 No 10

Contents

1	Title		
	Part 1		Part 3
	Preliminary		Audits and reports
2	Commencement	14	<i>Audits of public entities</i>
3	Purpose of this Act	15	Auditor of public entities
4	Interpretation	16	Financial report audit
5	Meaning of public entity	17	Performance audit
6	Act to bind the Crown	18	Other auditing services
	Part 2	18	Inquiries by Auditor-General
	Controller and Auditor-General and		<i>Audits of other entities</i>
	Deputy Controller and	19	Auditor of other entities
	Auditor-General		<i>Reports</i>
	<i>Auditor-General</i>	20	Reports to House of Representatives
7	Controller and Auditor-General	21	Reports to Minister, committees, etc
8	Auditor-General to hold no other office	22	Publication of Auditor-General's report relating to public entity named or described in Local Government Official Information and Meetings Act 1987
9	Duty to act independently	23	Publication of auditing standards
10	Corporate status		Part 4
	<i>Deputy Auditor-General</i>		Information-gathering powers and disclosure of information
11	Deputy Controller and Auditor-General	24	Access to information
12	Functions, duties, and powers of Deputy Auditor-General	25	Power of Auditor-General to obtain information
	<i>Administrative provisions</i>	26	Power to examine on oath
13	Administrative provisions applying to Auditor-General, Deputy Auditor-General, and Auditor-General's employees	27	Power to inspect bank accounts

“594ZC Auditor-General to be auditor of local authority trading enterprises and subsidiaries

Despite sections 196 to 203 of the Companies Act 1993, every local authority trading enterprise and every subsidiary of every local authority trading enterprise is a public entity as defined in section 4 of the Public Audit Act 2001 and, in accordance with that Act, the Auditor-General is its auditor.”

50 New heading and sections 706A to 706C inserted

The Local Government Act 1974 is amended by inserting, after section 706, the following heading and sections:

“Recovery of losses incurred by local authorities

“706A Report by Auditor-General on loss incurred by local authority

- “(1) For the purposes of this section, and sections 706B and 706C, a local authority is to be regarded as having incurred a loss to the extent that any of the following actions and omissions has occurred and the local authority has not been fully compensated for the action or omission concerned:
- “(a) money belonging to or administrable by a local authority has been unlawfully expended; or
 - “(b) an asset has been unlawfully sold or otherwise disposed of by the local authority; or
 - “(c) a liability has been unlawfully incurred by the local authority; or
 - “(d) a local authority has intentionally or negligently failed to enforce the collection of money it is lawfully entitled to receive.
- “(2) If the Auditor-General is satisfied that a local authority has incurred a loss, the Auditor-General may make a report on the loss to the local authority, and may include in the report recommendations in relation to the recovery of the loss or the prevention of further loss as the Auditor-General thinks fit.
- “(3) The Auditor-General must send copies of the report to the Minister and every member of the local authority.

“706B Local authority to respond to Auditor-General

- “(1) On receipt of a report from the Auditor-General, the local authority must, within 20 working days, respond in writing to

the Auditor-General, and send a copy of the response to the Minister.

- “(2) The local authority’s response must—
 - “(a) respond to each of the Auditor-General’s recommendations; and
 - “(b) include a statement as to what action, if any, the local authority intends to take in respect of the loss.
- “(3) The Minister may extend the period of time within which the local authority must forward its response.
- “(4) An individual member of the local authority may respond to the Auditor-General—
 - “(a) by making a separate response to the Auditor-General, and sending a copy to the local authority and the Minister, within the time required for the local authority’s response; or
 - “(b) with the consent of the local authority, by incorporating that member’s response in the local authority’s response.
- “(5) The local authority must, as soon as practicable after the expiry of the time for forwarding its response, table in a meeting of the local authority that is open to the public a copy of the Auditor-General’s report, the local authority’s response, and any response of an individual member of the local authority not incorporated in the local authority’s response.

“706C Members of local authority liable for loss

- “(1) If the Auditor-General has made a report on a loss to a local authority under section 706A(2) then, without limiting any other person’s liability for the loss, the loss is recoverable as a debt due to the Crown from each member of the local authority jointly and severally.
- “(2) If the members of the local authority or any other person or persons do not pay the amount of the loss to the Crown or the local authority within a reasonable time, the Crown may commence proceedings to recover the loss from any or all of those members.
- “(3) Any amount recovered by the Crown under subsection (2), less all costs incurred by the Crown in respect of the recovery, must be paid by the Crown to the local authority concerned.

Uganda

ACTS
SUPPLEMENT No. 4

4th July, 2008.

ACTS SUPPLEMENT
to The Uganda Gazette No. 34 Volume CI dated 4th July, 2008.
Printed by UPPC, Entebbe, by Order of the Government.

Act 7 *National Audit Act* 2008

THE NATIONAL AUDIT ACT, 2008.

ARRANGEMENT OF SECTIONS

Section.

PART I—PRELIMINARY

1. Commencement
2. Interpretation

PART II—APPOINTMENT OF AUDITOR GENERAL AND MODE OF OPERATION OF OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL

3. Continuance in existence of Office of Auditor General
4. Appointment of Auditor General
5. Tenure of service and remuneration of Auditor General
6. Oath of Auditor General
7. Removal of Auditor General
8. Absence of Auditor General
9. Staff of Office of Auditor General
10. Oath of member of staff of Office of Auditor General
11. Accounting Officer

PART III—FUNCTIONS AND POWERS OF OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL

12. Withdrawal from Consolidated Fund
13. Functions of Auditor General
14. Independence of Auditor General
15. Audit of accounts of central Government
16. Audit of accounts of local government councils and administrative units
17. Audit of accounts of public organisations
18. Audit of public monies in private organisations and bodies
19. Certification and report on audit
20. Reference to appropriate committee of Parliament
21. Value for money audits

Section.

22. Special audits and investigations
23. Power to appoint private auditors

- (g) request for the opinion of the Attorney General in writing as to any question regarding the interpretation of any Act, regulations or agreements concerning the powers of the Auditor General, or the discharge of his or her duties, and the Attorney General shall give his or her opinion within a reasonable time.

25. Surcharge.

If it appears to the Auditor General that there has been any deficiency in respect of any money or stores subject to its audit, the Auditor General may recommend to Parliament that the person in default or responsible, show cause why he or she should not be surcharged with the amount of the deficiency or loss.

26. Right of Auditor General to make recommendations to Minister.

The Auditor General may, for the purpose of—

- (a) minimising the unproductive expenditure of public moneys;
- (b) maximising the collection of public revenues; and
- (c) averting loss by negligence, carelessness, theft, dishonesty or otherwise of public moneys,

from time to time, make recommendations to the Minister as the Auditor General may consider necessary for the better management of public finances, including any revision of any regulations, directives or instructions issued under this Act or any other law relating to public finance.

27. Delegation of functions and powers of Auditor General.

(1) Subject to subsection (2), the Auditor General may delegate to a member of staff of the Office of the Auditor General, subject to such conditions as the Auditor General may impose, the carrying out or the exercise of any function or power of the Auditor General under this Act.

(2) The Auditor General shall not delegate—

ධනය යොමු කරවන ලෙස, 219 වන වගන්තියෙන් හෝ ඒ යටතේ පත් කරන ලද මහා නගර සභා ගිණුම් විගණකවරයාට හෝ විගණක වරයන්ට අමාත්‍යවරයා විසින් ලිඛිත නියමයක් මගින් විධාන කළ හැකිය.

(2) එකී යම් දෝෂයක්, අයෝග්‍යතාවක් හෝ අනුමිතතාවක් සම්බන්ධයෙන් සභාව විසින් ගන්නා ලද නොහොත් ගැනීමට අදහස් කරන ක්‍රියා මාර්ග කවරේදැයි, හැකි තාක් ඉක්මනින් සභාව විසින් අමාත්‍යවරයා වෙත මාර්ගා කළ යුතුය.

(3) ඒ මාර්ගාව සම්බන්ධයෙන් සුදුසු යැයි අමාත්‍යවරයා අදහස් කරන නියමයන් ඔහු විසින් නිකුත් කළ හැකිය. ඒ නියමය අවසානාත්මක වන අතර සභාව විසින් සහ අනෙක් සියලු තැනැත්තන් විසින් ඒ නියමය පිළිපැදිය යුතුය.

224. යම් විගණනයක විෂය සීමාව, ක්‍රමය හෝ ප්‍රගතිය සම්බන්ධයෙන් තොරතුරු සපයන ලෙස හෝ යම් විශේෂ විගණනයක් කරන ලෙස මහා නගර සභාවක් විසින් එහි ගිණුම් විගණකවරයාට හෝ විගණකවරුන්ට කලින් කල නියම කළ හැකිය.

විගණකවරයන් සම්බන්ධයෙන් සභාවේ බලතල.

225. මහා නගර සභා ගිණුම් විගණකවරයන්ගේ සේවය සඳහා සාධාරණ යැයි මුදල් විෂය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් සහතික කරනු ලබන මුදල් ප්‍රමාණ, සෑම මහා නගර සභාවක් විසින් ම එහි ගිණුම් විගණකවරයාගේ හෝ විගණකවරයන්ගේ පාරිශ්‍රමික වශයෙන් මහා නගර සභා අරමුදලින් කලින් කල භාණ්ඩාගාරයේ නියෝජ්‍ය ලේකම්වරයාට ගෙවිය යුතුය.

විගණකවරුන්ගේ පාරිශ්‍රමික.

226. (1) මේ ආඥාපනත මගින් හෝ වෙනත් යම් ප්‍රඥප්තියක් මගින් හෝ තමන් වෙත පැවරී ඇති බලතල ප්‍රකාර ක්‍රියා කරන්නා වූ, මහා නගර සභාවක සෑම මහා නගර සභා ගිණුම් විගණකවරයකු ම, මහා නගර සභා ගිණුම්වල එන, නීතියට පටහැනි යම් විෂයයක් සඳහා ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු අතර, ඒ නීති විරෝධී ගෙවීම් සම්බන්ධයෙන් වගකිවයුතු තැනැත්තාට විරුද්ධව හෝ ඒ නීති විරෝධී ගෙවීම් කළ නොහොත් ඊට බලය දුන් තැනැත්තාට විරුද්ධව ඒ ගෙවීම අධිභාර කිරීමට ඔහු විසින් නියම කළ හැකිය. තව ද යම් තැනැත්තකුගේ නොසැලකිල්ල හෝ විෂමාවාරය හෝ හේතු කොට ගෙන ඇති වූ අඩුවක් නොහොත් පාඩුවක් ඒ තැනැත්තාගෙන් අය කර ගැනීමටත් ඒ තැනැත්තා විසින් ගණන් පෙන්විය යුතු ව තිබුණු, එහෙත් එසේ ගණන් පෙන්වා නැති, යම් මුදලක් ඔහුගෙන් අය කර ගැනීමටත් ඒ විගණකවරයා විසින් නියම කළ යුතු අතර, ඒ එක් එක් අවස්ථාවේ දී ඒ තැනැත්තාගෙන් අය විය යුතු මුදල් ප්‍රමාණය කොතෙක් දැයි විගණකවරයා විසින් සහතික කර තම තීරණය ඒ තැනැත්තා වෙත නගරාධිපතිවරයා මගින් ලිය විල් ලකින් දැන්විය යුතුය.

අධිභාර කිරීම හා ඊට විරුද්ධව කරනු ලබන අභියාචනා.

(ආ) එබඳු යම් මුදල් වර්ෂයක යම් අධියක් තුළ නගර සභාවක ආදායමෙහි සමස්තය රුපියල් හත්තාපන් දහසකට වැඩි වන අවස්ථාවක දී, ඒ ආදායමෙහි පළමු වන රුපියල් හත්තා පන් දහස සඳහා සියයට එකක් සහ ඒ ආදායම රුපියල් හත්තා පන් දහස ඉක්මවන්නේ යම් ප්‍රමාණයකින් ද ඒ ප්‍රමාණය සඳහා සියයට භාගයක් ද වශයෙනි.

(2) මේ ආඥාපනත යටතේ ගණන් විගණනය කිරීමේත් පරීක්ෂා කිරීමේත් කාර්යය සඳහා නමින්ට අවශ්‍ය යැයි විගණකවරයා විසින් සලකනු ලබන සියලු පොත්, ඔප්පු, ගිවිසුම්, ගිණුම් වවුචර හා වෙනත් ලේඛන සහ ලියකියවිලි තමන් වෙත ඉදිරිපත් කරන ලෙස ඒ විගණකවරයා විසින් ලිඛිත කැඳවීම් නියෝග මගින් නියම කරනු ලැබිය හැකි අතර, ඒ පොත්, ඔප්පු, ගිවිසුම්, ගිණුම් වවුචර, ලේඛන හෝ ලියකියවිලි කිසිවක් තබාගෙන සිටින තැන හොත් ඊට වග කිව යුතු ඕනෑම තැනැත්තකුට එකී විගණනයේ දී සහ පරීක්ෂා කිරීමේ දී හෝ අඩාලව කල් තබනු ලැබූ එකී විගණනයේ දී සහ පරීක්ෂා කිරීමේ දී ඒ විගණකවරයා ඉදිරියට පැමිණ එකී පොත්, ඔප්පු, ගිවිසුම්, ගිණුම් වවුචර, ලේඛන හෝ ලියකියවිලි සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකාශයක් කොට එම ප්‍රකාශය අත්සන් කරන ලෙස ද නියම කරනු ලැබිය හැකි ය.

ඒ සෑම ප්‍රකාශයක් ම මුද්දර ගාස්තුවෙන් නිදහස් විය යුතු ය.

(3) (2) වන උපවගන්තිය යටතේ ඉදිරිපත් කිරීමට නියම කරන ලද පොත්, ඔප්පු, ගිවිසුම්, ගිණුම්, වවුචර, ලේඛන හෝ ලියකියවිලි කිසිවක් එසේ ඉදිරිපත් කිරීම හෝ නියම කළ පරිදි ප්‍රකාශයක් කිරීම හෝ ප්‍රකාශයක් අත්සන් කිරීම හෝ යම් තැනැත්තකු විසින් නොසලකා හැරියහොත් හෝ ප්‍රතික්ෂේප කළහොත්, ඔහු රුපියල් එක් දහසකට නොවැඩි දඩයකින් දඬුවම් ලැබිය යුතු වරදකට වරදකරු විය යුතු අතර, එම වරදට වරදකරු කරනු ලැබීමෙන් පසුව ඒ වරද නොකඩව කරගෙන යන එක් එක් දඩය සඳහා රුපියල් පන්සියයකට නොවැඩි තවත් දඩයකින් ද දඬුවම් ලැබිය යුතු ය.

[1984 අංක 48
§ 29.]

[1984 අංක 48
§ 29.]

අධිකාර අය කර
ගනු ලැබේ.

182. (1) මේ කොටස අනුව ක්‍රියා කරන්නා වූ සෑම විගණකවරයකු ම, ගිණුම්වලට එන, නීතියට පටහැනි යම් විෂයයක් සඳහා ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කළ යුතු අතර, ඒ නීති විරෝධී ගෙවීම් සම්බන්ධයෙන් වග කිවයුතු තැනැත්තාට විරුද්ධ ව හෝ ඒ නීති විරෝධී ගෙවීම් කළ නොහොත් ඊට බලය දුන් තැනැත්තාට විරුද්ධ ව ඒ ගෙවීම් අධිකාර කිරීමට ඔහු විසින් නියම කළ හැකි ය. තව ද යම් තැනැත්තකුගේ නොසලකිල්ල හෝ විපරිච්ඡිත හෝ පහසුකම් හෝ වෙනත් දෑ මගින් දඬුවම් නොහොත් පාඩු වික් ඒ තැනැත්තාගෙන් අය කර ගැනීමටත් ඒ තැනැත්තා විසින් ගණන් පෙන්විය යුතු ව තිබුණු, එහෙත් එසේ ගණන් පෙන්වා ගැනී, යම් මුදලක්

දිනහෙන් අයකරගැනීමටත් ඒ විගණකවරයා විසින් නියම කළ යුතු අතර, ඒ එක් එක් අවස්ථාවේ දී ඒ නැනැත්තාගෙන් අය විය යුතු මුදල් ප්‍රමාණය කොතෙක් දැයි විගණකවරයා විසින් සහතික කළ යුතු ය.

(2) විගණකවරයා විසින්, යම් නැනැත්තකුට විරුද්ධ ව යම් කරුණක් සම්බන්ධයෙන් ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමක් හෝ අධිකාර කිරීමක් කිරීමට ප්‍රථම සුදුසු යැයි ඔහු සිතන පරිදි, ඒ කරුණ සම්බන්ධයෙන් නිදහසට කරුණු කියා සිටීමට හෝ කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාවක් ඒ නැනැත්තාට සලස්වා දිය යුතු අතර, එක් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමට හෝ අධිකාර කිරීමට තීරණය කළහොත් ඒ ප්‍රතික්ෂේප කිරීමේ හෝ අධිකාර කිරීමේ තීරණයට හේතු සපයන ලෙස විගණකවරයාගෙන් ඉල්ලා සිටි විටක දී ඔහු විසින් ඒ නැනැත්තාට එම හේතු ලියවිල්ලකින් දැනුම් දිය යුතු ය.

183. (1) යම් ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමකින් හෝ අධිකාර කිරීමකින් අතෘප්තියට පත් යම් නැනැත්තකු විසින් ඒ තීරණයට විරුද්ධව අභියාචනාධිකරණය වෙත අභියාචනය කළ හැකි අතර, අභියාචනාධිකරණය විසින් ඒ ඉඩදීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ අධිකාර කිරීම ස්ථිර කළ හැකි ය. නැතහොත් ඒ ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ අධිකාර කිරීම නීතියට අනුකූල නොවේ යැයි අභියාචනාධිකරණයේ මතය වුවහොත්, ඒ අනුව, ඒ ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ අධිකාරය කිරීම මද ලෙස වෙනස් කළ හැකි ය; නැතහොත් ඉවත ලිය හැකි ය.

අභියාචනය කිරීම සහ අධිකාර බලාත්මක කිරීම.

(2) (1) වන උපවගන්තිය යටතේ වූ සෑම අභියාචනයක් ම, දිසා අධිකරණවල අතුරු ආඥාවලට විරුද්ධව කෙරෙන අභියාචනා සඳහා නියම කරනු ලබ ඇති සහ ඒ අභියාචනාවල දී පිළිපදිනු ලබන කාලය ඇතුළත ද පිළිපදිනු ලබන ආකාරයෙන් ද පිළිපදිනු ලබන රීතිවලට යටත්ව ද ඉදිරිපත් කිරීම, පවත්වාගෙන යෑම සහ බලාත්මක කිරීම කළ යුතු අතර, ඒ පිළිබඳව ආරම්භ කෙරෙන සියලු නීති කෘත්‍ය, දිසා අධිකරණයක් වෙත කෙරෙන අභියාචන යටත් වන මුද්දර ගාස්තුවට ම යටත් විය යුතු ය.

(3) අතෘප්තියට පත් යම් නැනැත්තකු විසින් විගණකවරයාගේ තීරණය දැනුම් දුන් දින සිට දවස් තිහක් ඇතුළත, (1) වන උපවගන්තිය යටතේ වූ අභියාචනයක් වෙනුවට, ඒ තීරණයට විරුද්ධව අමාත්‍යවරයා වෙත අභියාචනය කරනු ලැබිය හැකි අතර, එබඳු අභියාචනයක් කරනු ලැබූ විට, විවාදයට භාජනව ඇති ප්‍රශ්නය ගැන ඒ අවස්ථාවේ ඇති යහගුණ අනුව අමාත්‍යවරයා විසින් තීරණයක් කරනු ලැබීම නිත්‍යානුකූල විය යුතු ය. තවද, යම් ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීමක් හෝ අධිකාර කිරීමක් නිත්‍යානුකූලව කර ඇති බවත්, එනමුත් ඒ ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ අධිකාර කිරීම අන් හැර දැමීමට තරම් සාධාරණ වන අවස්ථා යටතේ එහි විෂය කරුණ සෑදී ඇති බවක් අමාත්‍යවරයාට පෙනී ගියහොත්, ඒ ඉඩ දීම ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හෝ අධිකාර කිරීම බලාත්මක කිරීමෙහි ලා

ගිණුම් විගණනය
කිරීම සහ
අධිකාර කිරීම.

172. (1) සෑම ප්‍රාදේශීය සභාවක ගිණුම් විගණනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 වන ව්‍යවස්ථාව අදාළ විය යුතු ය.

(2) ඒ විගණනයේ වියදම් වෙනුවෙන් දායක මුදලක් වශයෙන්, කලින් කල මුදල් විෂයය භාර අමාත්‍යවරයා විසින් තීරණය කරනු ලබන අනුප්‍රමාණයක් මත වූ ගාස්තුවක් සෑම ප්‍රාදේශීය සභාවක් විසින් ම ආණ්ඩුවට ගෙවිය යුතු ය.

(3) මේ වගන්තිය යටතේ ප්‍රාදේශීය සභාවක ගිණුම් විගණනය කිරීමේ දී නීතියට පටහැනි සෑම ගිණුම් විෂයයක්ම විගණකාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලැබිය යුතු අතර, නීතිවිරෝධී ගෙවීම් කරන හෝ කිරීමට බලය දෙන තැනැත්තා විෂයෙහි එය අධිකාරයක් කළ යුතු ය. තව ද, යම් තැනැත්තකුගේ යොජාලකිල්ල හෝ විෂමාවාරය නිසා දරන ලද යම් උපකාරවක හෝ පාඩුවක මුදල ද තව ද, ගිණුම් දක්විය යුතු වූ එහෙත් එසේ දක්වනු නොලැබූ, මුදල ද ඒ තැනැත්තාට විරුද්ධව අයකරනු ලැබිය යුතුය. ඒ සෑම අවස්ථාවකදීම ඒ තැනැත්තාගෙන් ලැබිය යුතු මුදල සහතික කරනු ලැබිය යුතු අතර, පළාත් පාලන කොමසාරිස්වරයා මගින් තම තීරණය ලියවිල්ලකින් ඒ තැනැත්තාට දනුම් දිය යුතු ය. පළාත් පාලන කොමසාරිස්වරයා විසින් ඒ දන්විම ලියාපදිංචි තැපෑලෙන් ඒ තැනැත්තා වෙත යැවිය යුතු ය. එසේ යටිතල ලැබුවහොත් සාමාන්‍ය තැපෑල් කටයුතු කිරීමේ දී ඒ තීරණය ඇතුළත් ලිපිය භාර දෙනු ලබන අවස්ථාවේ දී ඒ තැනැත්තා විසින් එය භාරගනු ලැබූ ලෙස සැලකිය යුතු ය. තව ද, ඒ ලිපිය තැපෑල් කළ බව ඔප්පු කිරීමට ඒ ලිපියෙහි නිසි ලෙස ලිපිනය ලියා තැපෑලට දමූ බව ඔප්පු කිරීම ප්‍රමාණවත් වන්නේ ය.

එසේ වුව ද, ප්‍රාදේශීය සභාවක් විසින් දරන ලද වියදම් කිසිවක් අමාත්‍යවරයා විසින් අනුමත කරනු ලැබූ වියදම් වේ නම් විගණකාධිපතිවරයා විසින් ඒවා ප්‍රතික්ෂේප නොකරනු ලැබිය යුතු ය.

(4) යම් ප්‍රාදේශීය සභාවක යෝජනා සම්මතයකින් බලය දෙනු ලැබූ වියදම් කිසිවකට අදාළ ඒ ප්‍රාදේශීය සභාවේ ගිණුම් විෂයයක් මේ වගන්තියේ (3) වන උපවගන්තිය යටතේ නීතියට පටහැනි වෙනැයි විගණකාධිපතිවරයා විසින් ප්‍රතික්ෂේප කරනු ලබන අවස්ථාවක, ඒ යෝජනා සම්මතයට පත්වේ ඡන්දය දුන් ප්‍රාදේශීය සභාවේ සභාපතිවරයා සහ ඒ ප්‍රාදේශීය සභාවේ වෙනත් සෑම සභිකයකුම යහ එක් එක් තැනැත්තා ඒ උප වගන්තියේ කාර්යය සඳහා ගෙවීම කළ හෝ ගෙවීම කිරීමට බලය දුන් තැනැත්තකු ලෙස සලකනු ලැබිය යුතු ය.

(5) යම් තැනැත්තකුට විරුද්ධව යම් අධිකාරයක් හෝ ඉඩ නොදීමක් කිරීමට පෙර ඒ තැනැත්තාට කරුණු ප්‍රකාශ කිරීමට හෝ සුදුසු යයි ඔහු කල්පනා කරන කාරණා සම්බන්ධයෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට අවස්ථාවක් විගණකාධිපතිවරයා විසින් දෙනු ලැබිය යුතු ය. තව ද, විගණකාධිපතිවරයා විසින් ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම කරනු ලබන අවස්ථාවක දී ඔහු ගෙන් ඉල්ලීමක් කරනු ලැබූ විට ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම සම්බන්ධයෙන් තම තීරණය සඳහා හේතු ඒ තැනැත්තා වෙත ලියවිල්ලකින් ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

(6) (අ) යම් අධිකාරයකින් හෝ ඉඩ නොදීමකින් අතෘප්තියට පත් යම් තැනැත්තකු විසින්, ඊට විරුද්ධව අභියාචනාධිකරණය වෙත අභියාචනයක් කරනු ලැබිය හැකි ය. ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම නීතියට අනුකූල නොවන බව අභියාචනාධිකරණයේ මතය වන්නේ නම් ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම ස්ථිර කරනු ලැබිය හැකි ය. නැතහොත් ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම ලිහිල් කිරීම හෝ පසෙක තැබීම කරනු ලැබිය හැකි ය.

ගණන්
විගණනය
කිරීම.

107. (1) (අ) එක් එක් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් එහි ගණන් විගණකාධිපතිවරයා ලවා වර්ෂයක් පාසා විගණනය කරවා ගත යුතු ය. ඒ ගණන් විගණනය කිරීමෙහි ලා තමාට සහාය වීම පිණිස තමාගේ විධානය හා පාලනය යටතේ ක්‍රියා කරන සුදුසුකම් ලත් යම් විගණකවරයකුගේ හෝ විගණකවරයන්ගේ සේවය විගණකාධිපතිවරයා විසින් ලබා ගත හැකි ය.

(ආ) උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක එක් එක් මුදල් වර්ෂයේ ගණන් විගණනය කිරීම සඳහා ඒ මුදල් වර්ෂය අවසාන වීමෙන් පසු මාස හතරක් ඇතුළත ඒ ආයතනයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා විසින් විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු ය.

(2) විගණකාධිපතිවරයාට සහ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක ගණන් විගණනය කිරීමෙහි ලා ඔහුට සහාය වන යම් තැනැත්තකුට ගණන් විගණනය කිරීමේ කාර්යය සඳහා අවශ්‍ය යයි විගණකාධිපතිවරයා සලකන ඒ ආයතනයේ සියලු පොත්, වාර්තා, බද්දු, ගිවිසුම්, වවුචර් සහ වෙනත් ලේඛන බැලීමට ඉඩ තිබිය යුතු අතර, ඒ කාර්යය සඳහා සපයන ලෙස නියම කරනු ලබන භාණ්ඩ හානි හමන් දැන්තා පොරතුරු ඒ ආයතනය විසින් හා එහි නිලධරයන් විසින් ඔවුන්ට භාජනය යුතු ය.

(3) උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක ගණන් විගණනය කිරීමෙහි ලා විගණකාධිපතිවරයා විසින් දරනු ලබන වියදම් පියවීමේ කාර්යය සඳහා මුදල් විෂයය භාර අමාත්‍යවරයාගේ එකඟත්වය ඇතිව අමාත්‍යවරයා විසින් නිශ්චය කරනු ලබන පාපිලිකයක් ඒ ආයතනයේ විශ්වවිද්‍යාල අරමුදලින් විගණකාධිපතිවරයාට ගෙවිය යුතු ය. විගණකාධිපතිවරයා විසින් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයකින් ලබන ලද යම් පාපිලිකයක් ඒ විගණන කාර්යය සඳහා ඔහු විසින් සේවයෙහි යොදවනු ලැබූ යම් සුදුසුකම් ලත් විගණකවරයකුට හෝ විගණකවරයන්ට ගෙවන ලද යම් මුදලක් ඉන් අඩු කර ගැනීමෙන් පසු ඒකාබද්ධ අරමුදලට බැර කළ යුතු ය.

(4) මේ වගන්තියෙහි කාර්ය සඳහා “සුදුසුකම් ලත් විගණකවරයා” යන යෙදුමෙන්—

(අ) ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනයේ හෝ නීතියෙන් පිහිටුවන ලද වෙනත් යම් ආයතනයක හෝ සාමාජිකයකු වූ ද ගණකාධිකාරීවරයකු වශයෙන් වෘත්තීයයෙහි සේවයට ඒ ආයතනයේ සභාව විසින් නිකුත් කරන ලද සහතිකයක් දරන්නා වූ ද තැනැත්තෙක්; හෝ

පනත

විසින්
වර්ෂයක්
ගණන්
ව පිළිබඳ
ත් ක්‍රියා
යකුගේ
ගණකාරී

ආයතනය විසින්
රජා ලවා වර්ෂයක්
සූතු ය. එ් ගණන්
ව සහය දීම පිණිස
යටතේ ක්‍රියා
විගණකවරයකුගේ
සේවය විගණකාරී
කරන ය.

ඉදිරි
දහා ඒ
හතරක්
යන නිල
ත ඉදිරි

එක් එක් ඉදිරි
කිරීම සඳහා ඒ
පසු මාස හතරක්
බාහිර විධායක නිල
වරයා වෙත ඉදිරි

තනතුර
ත්තකුට
කාඩ්පත
ගිවිසුම්
ඒ කාර්
දත්තා
ඔවුන්ට

පන ආයතනයක
යම් තැනැත්තකුට
යයි විගණකාධිපති
පන, ඔප්පු, ගිවිසුම්,
සූතු අතර, ඒ කාර්
කැකි තමන් දත්තා
යන් විසින් ඔවුන්ට

මෙහි (ා
කාර්යය
ආභිප
යක් ඒ
) ගෙවිය
තයකින්
හු විසින්
කුට හෝ
කීමෙන්

විගණක කිරීමෙහි ලා
පියවීමේ කාර්යය
එකඟත්වය ඇතිව
පාරිශ්‍රමිකයක් ඒ
අධිපතිවරයාට ගෙවිය
ආයතන ආයතනයකින්
යය සඳහා ඔහු විසින්
විගණකවරයකුට හෝ
අඩු කර ගැනීමෙන්

විගණක

සුකම් ලත් විගණක

ය හෝ
ක හෝ
වශයෙන්
කිකුත්
නෙක්;

ආයතනයේ හෝ
ම ආයතනයක හෝ
වර්ෂයකු වශයෙන්
සහාය විසින් කිකුත්
වූ ද තැනැත්තෙක්;

(4) යම් ගණකාධිකාරී සමාගමක එක් එක් තේවැසික හවුල්කරු
ලි ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ ආයතනයේ හෝ
නීතියෙන් පිළිවෙත ලද තෙතන් යම් ආයතනයක හෝ
සාමාජිකයකුට සිටින්නේ ද එමෙන් ම ගණකාධිකාරීවරයකු
වශයෙන් වෘත්තියෙකු යෙදීම සඳහා එහි ආයතනයේ
සහාය විසින් කිකුත් කරන ලද සහතිකයක් දරන්නේ ද
එවැනි ගණකාධිකාරී සමාගමක්; හෝ

අදහස් වේ.

(5) උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක ගණන් විගණකාධිපතිවරයා
විසින් විගණනය කිරීම කෙරෙහි හා ඒ සම්බන්ධයෙන්, ආණ්ඩුක්‍රම
ව්‍යවස්ථාවේ 154 වන ව්‍යවස්ථාවේ විධිවිධාන අදාළ විය යුතු ය.

(6) (අ) විගණකාධිපතිවරයා විසින්, ඔහුගේ මහල අනුව, ගණන්
වල ඇති, නීති විරෝධී හෝ නීතියට පටහැනි කිසිම
කරුණකට ඉඩ නොදිය යුතු අතර ඒ ගෙවීම කරන
හෝ ඒ සඳහා බලය දෙන නිලධරයා, ආචාර්යවරයා
හෝ සේවකයා විෂයෙහි එය අධිකාර කළ යුතු ය. ඒ
නිලධරයා, ආචාර්යවරයා හෝ සේවකයා විසින් ගණන්
පෙන්විය යුතුව තිබුණු කළු එසේ ගණන්
නොපෙන්වන ලද යම් මුදලක් ඒ නිලධරයා, ආචාර්ය
වරයා හෝ සේවකයා කෙරෙහි වැය බර කළ යුතු ය.
තවද විගණකාධිපතිවරයා විසින් එවැනි එක් එක්
අවස්ථාවේ දී ඒ තැනැත්තාගෙන් අය විය යුතු මුදල
සහතික කළ යුතු ය.

(ආ) (අ) ඡේදය යටතේ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක
යම් නිලධරයකුට, ආචාර්යවරයකුට හෝ සේවකයකුට
විරුද්ධව යම් අධිකාරයක් හෝ ඉඩ නොදීමක් පිළි
බඳව සහතික කිරීමට පෙර විගණකාධිපතිවරයා විසින්,
ඒ යෝජිත අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම සම්බන්ධ
යෙන් ඒ තැනැත්තාට නිවේදනය කොට ඒ අධිකාරය
හෝ ඉඩ නොදීමට විරුද්ධව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමේ
හෝ කරුණු කියා සිටීමේ අයිතිවාසිකම පිළිබඳව
ඒ තැනැත්තාට දන්වා, ඒ දැන්වීම ගැනීමේ දින සිට
දින දහසතරකට නොඅඩු දිනයක ඒ කරුණු කියා
සිටීම සම්බන්ධයෙන් විභාග කිරීම හා පරීක්ෂා කිරීම
සඳහා වේලාවක් හා ස්ථානයක් නියම කළ යුතු ය.
තවද ඒ විභාගය හා පරීක්ෂණය අවසන් කිරීමෙන්
පසු විගණකාධිපතිවරයා විසින්, ඒ කරුණු සටහන්
කොට ඒ සම්බන්ධයෙන් තම තීරණයට හේතු
දක්වමින් තීරණයක් ගත යුතු අතර, ඒ තීරණය හා
ර්ට හේතු ඒ තැනැත්තා වෙත හා අවස්ථාවෙන්වන
පරිදි විශ්වවිද්‍යාලයේ හෝ විවෘත විශ්වවිද්‍යාලයේ
ලේඛකාධිකාරීවරයා වෙත හෝ විශ්වවිද්‍යාලයේ
විද්‍යායතනයේ ලේකම්වරයා වෙත දැන්විය යුතු ය.

පනත

(ඇ) විගණකාධිපතිවරයාගේ තීරණයෙන් අනාප්ත යම් තැනැත්තකු විසින්, ඒ තීරණය ඒ තැනැත්තා වෙත දැන්වීමෙන් පසු දින දහනරක් ඇතුළත, එයට විරුද්ධව කොමිෂන් සභාව වෙත අභියාචනා කළ හැකි ය :

අ
තැන
ඇ
අ

එසේ වුව ද විගණකාධිපතිවරයා විසින් යෝජිත අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම පිළිබඳව ඇතුළු දෙනු ලැබීමෙන් පසු විගණකාධිපතිවරයා ඉදිරිපත් (ආ) ඡේදය යටතේ ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම සම්බන්ධයෙන් පැවැත්වෙන යම් පරීක්ෂණයකට හෝ විභාගයකට පැමිණීම හෝ භාග්‍යාගිවීම ප්‍රතික්ෂේප කරන හෝ පැහැර හරින යම් තැනැත්තකුට මේ ඡේදය යටතේ කොමිෂන් සභාව වෙත අභියාචනා කිරීමට හිමිකම් නොමැත්තේ ය.

යා වි
ව දැ
ඉදි
ත් ඉඩ
රීක්ෂ
හවිම
තැන
ව වෙ

(ඈ) (ඇ) ඡේදය යටතේ යම් අභියාචනයක් ලැබීමෙන් පසු කොමිෂන් සභාව විසින් ඒ අභියාචනය සැලකිල්ලට ගන්නා කොට—

යාක්
යාචන

(i) අභියාචනයෙහි දැක්වෙන කැණ අනුව ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම ලිහිල් කිරීම යුක්ති සහගත හා සාධාරණ බව කොමිෂන් සභාව සලකන්නේ නම්, එසේ කරන ලෙස කියම් කිරීම ; හෝ

ය
නාදීම
බාරණ
ම්, එ

(ii) ඒ අධිකාරයේ හෝ ඉඩ නොදීමේ ප්‍රමාණය වෙනස් කිරීම හෝ ස්ථිර කිරීම ; හෝ

හ
ඊර් ක

(iii) ඒ අධිකාරය හෝ ඉඩ නොදීම සම්බන්ධයෙන් විගණකාධිපතිවරයා විසින් දරන්නට සිදු වූ විෂදම් පිළිබඳව නියමයක් කිරීම හා ඒ තැනැත්තා වෙත හා අවස්ථාවෝචිත පරිදි අදාළ විශ්වවිද්‍යාලයේ හෝ විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ ලේඛනාධිකාරිවරයා වෙත හෝ විශ්වවිද්‍යාලීය විද්‍යායතනයේ ලේකම්වරයා වෙත සහ විගණකාධිපතිවරයා වෙත ඒ තීරණය දැන්වීම

නාදීම
ලිහිත්
මයක්
අව
සෙ
ධනාඊ
යතන
පස

කළ යුතු ය.

(ඉ) යම් තැනැත්තකුට විරුද්ධව වූ අධිකාරයක් හෝ ඉඩ නොදීමක් විගණකාධිපතිවරයා විසින් සහතික කරනු ලැබ ඇති අවස්ථාවක, ඒ සහතිකය හෝ (ඇ) ඡේදයේ (ii) වන අනුඡේදය යටතේ කොමිෂන් සභාව විසින් මුදල් ප්‍රමාණය සම්බන්ධයෙන් වෙනස් කරන ලද පරිදි වූ ඒ සහතිකය, එහි ඇතුළත් කරුණු සම්බන්ධයෙන් සෘජු බැලීමට පිළිගත යුතු සාක්ෂියක් වන්නේ ය.

වූ අධි
හ විදි
හිකය
කො
න්
තුල
තු ය

යම්
වන
යට
කළ

විස
ලැබී
(ආ)
සම්
හෝ
ස්ව
මේ
වනා

පස
ලැබී

එ
කිසි
විෂ
ලෙස

බාණය

යෙන්
සිදු වූ
හා එ
පරිදි
විෂ්ට
වනා
වනා එ

ත් ඉව
කරනු
වේදයේ
විසින්
නා ලද
මිබන්ඩ
වේදය

අධ්‍යාපන යම්
තාක්ෂණික වෙන
ඇතුළත, එයට
අභියාචනා කළ

යා විසින් යෝජනා
ව දැනුම් දෙනු ලැබී
ඉදිරියෙන් (ආ)
ඉඩ නොදීම යම්
විශේෂයකට හෝ
නිශ්චිත ප්‍රතික්ෂේප
තාක්ෂණිකව මේ
ව වෙන අභියාචනා

යක් ලැබීමෙන් පසු
තාවකාලීනව පැවැත්වීමට

කරුණු අනුව එ
තාක්ෂණික ලිපිල් කිරීම
බාරණ බව කොමිෂන්
මේ, එසේ කරන ලෙස

නොදීමේ ප්‍රමාණය
එර කිරීම; හෝ

නොදීම සම්බන්ධයෙන්
විසින් දරන්නට සිදු වූ
මගක් කිරීම හා එ
අවස්ථාවේදී පරිදි
හෝ විවෘත විෂ්ට
කාරිවරයා වෙත හෝ
යනාතයේ ලේකම්වරයා
වෙත එ

අධ්‍යාපන හෝ ඉඩ
විසින් සහතික කරනු
විකය හෝ (ආ) වේදයේ
කොමිෂන් සභාව විසින්
වෙනස් කරන ලද
තුළත් කරුණු සම්බන්ධ
තු කාක්ෂිකක් වන්නේ ය.

(ඊ) (i) (ඇ) වේදය යටතේ කොමිෂන් සභාව විසින් අති
යාචනාක් ස්ථිර කර ඇති අවස්ථාවක; හෝ

(ii) (ඇ) වේදයේ අතුරු විධානය යටතේ අභියාචනා
කිරීමේ අයිතියක් යම් තාක්ෂණිකව නැති
අවස්ථාවක,

අයකර ගත යුතු ලෙස, එවැනි යම් සහතික කිරීමකින්
විධානය කරනු ලැබූ මුදල, එ සම්බන්ධ ගාස්තු ද සමඟ
අයකර ගැනීම සඳහා එ අධ්‍යාපන කරනු ලැබීමෙන් මාස
තුනක් ඇතුළත තාක්ෂණික කොමිෂන් සභාවේ තීරණය
දැනුම් දෙනු ලැබීමෙන් මාස තුනක් ඇතුළත ගෙවීම
කරනු නොලැබූ හෝ ගෙවීමේ එකඟතාවයට එළඹෙන කො
ලැබූ හෝ අවස්ථාවක, එ අධ්‍යාපන හෝ ඉඩ නොදීම
සහතික කරනු ලැබුවේ යම් තාක්ෂණිකව විරුද්ධව ද
එ තාක්ෂණිකව විරුද්ධව, උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ
ප්‍රධාන විධායක නිලධාරියා විසින් හෝ එ නිලධාරියා
විසින් ලියවිල්ලකින් බලය දෙනු ලැබූ යම් තාක්ෂණිකව
විසින් හෝ එසේ අය කර ගත හැකි ලෙස සහතික කරනු
ලැබූ මුදල අය කර ගැනීම සඳහා නඩුවක් තිසි අධිකරණ
බලය ඇති අධිකරණයක පැවරිය යුතු ය.

108. (1) විගණකාධිපතිවරයා විසින් එක් එක් උසස් අධ්‍යාපන
ආයතනයේ ගණන් පරීක්ෂා කොට—

(අ) තමාට අවශ්‍ය සියලු තොරතුරු හා පැහැදිලි කිරීම් තමා විසින්
ලබා ගන්නා ලද්දේ ද නැද්ද යන්න ප්‍රකාශ කරමින්;

(ආ) වාර්තාවේ සඳහන් ගණන් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ
මුදල් පිළිබඳව සත්‍ය වූත් සාධාරණ වූත් තත්ත්වයක්
පිළිබිඹු වන පරිදි තිසි අධ්‍යාපන පිළියෙල කර ඇත්තේ ද
යන්න සඳහන් කරමින්; සහ

(ඇ) එ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ කටයුතු හා ගණන් පිළි
බඳව වූ යම් පරීක්ෂණයක දී පාර්ලිමේන්තුවට වෘද්ධන් විස
හැකි යයි හාමා අදහස් කරන එ ගණන්වල යම් කරුණකට
අවධානය යොමු කරවමින්

වාර්තාවක් පැවරිය යුතු ය.

(2) විගණකාධිපතිවරයා විසින් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක්
සම්බන්ධ තම වාර්තාව එ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනය වෙත සහ
කොමිෂන් සභාව වෙත යැවිය යුතු ය.

(3) (2) වන උපවගන්තියේ සඳහන් විගණකාධිපතිවරයාගේ
වාර්තාව එ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ පාලක බලමණ්ඩලය
විසින් සලකා බැලිය යුතු අතර එ සලකා බැලීමෙන් පසු උසස්
අධ්‍යාපන ආයතනය විසින් එ වාර්තාව උසස් අධ්‍යාපන ආයතනය
වෙත සහ කොමිෂන් සභාව වෙත එවීමෙන් පසු මාස තුනක් ඇතුළත,
එ වාර්තාවෙහි පෙන්නුම් කරන ලද කරුණු සම්බන්ධයෙන් ගන්නා
ලද හෝ ගැනීමට යෝජිත පියවර විගණකාධිපතිවරයා වෙත දැන්විය
යුතු ය.

විගණකාධිපති
වරයාගේ
වාර්තාව.

14(2)C

13(7)D

105(3)

197 දින 35

විගණනය කරනු ලබන ගණන් පල කිරීම.

වාර්ෂික ගණන් හා විගණකාධිපති වරයාගේ වාර්ෂික වාර්තාව අමාත්‍යවරයා වෙත යැවීම යුතු බව.

1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ ඇතැම් විධිවිධාන අදාළ වන බව.

109. උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක එක් එක් මුදල් වර්ෂය සඳහා වූ ගණන් විගණනය කිරීමෙන් පසු, ගැසට් පත්‍රයෙහි පළ කරනු ලැබිය යුතු ය.

110. එක් එක් වර්ෂය සම්බන්ධයෙන් වූ විගණකාධිපතිවරයාගේ වාර්තාව ලැබීමෙන් පසු මාස තුනක් ඇතුළත එක් එක් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනය විසින්, එහි පාලක බලමණ්ඩලයේ යම් අදහසක් වෙතොත් එය සමග ඒ වාර්තාව ද එම අදාළ වන ගණන් ප්‍රකාශය ද අමාත්‍යවරයා වෙත සහ කොමිෂන් සභාව වෙත යැවිය යුතු ය. අමාත්‍යවරයා විසින් ඒවායේ පිටපත් ඒ ගණන් හා වාර්තාව අදාළ වන වර්ෂයට ඉක්බිතිව ම එළඹෙන වර්ෂය අවසානවීමට පෙර පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරියේ සභාගත කිරීමට ඇරඹිය යුතු අතර එයින් උද්ගත වන යම් ප්‍රශ්නවලට ඒ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධරයා පාර්ලිමේන්තුවේ මහජන ශික්ෂම් කාරක සභාව ඉදිරියෙහි පෙනී සිට පිළිතුරු දිය යුතු ය.

111. 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතෙහි 13 වන වගන්තියේ (3) වන, (4) වන හා (7) වන උපවගන්තිවල විධිවිධාන ද 15 වන වගන්තියෙහි විධිවිධාන ද, අවශ්‍ය වෙතත් කිරීම් සහිතව, යම් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක ගණන් විගණනයට සහ ඒ සම්බන්ධයෙන් අදාළ වන්නේ ය.

XIV වන කොටස

ශිෂ්‍ය සභා හා සංගම්

ශිෂ්‍ය සභාව.

112. (1) එක් එක් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයට ඒ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ තත් කාලයෙහි ශිෂ්‍යයන්ට සිටින තැනැත්තන් අතුරින් තෝරා පත් කර ගනු ලබන ශිෂ්‍ය නියෝජිතයන්ගෙන් සමන්විත ශිෂ්‍ය සභාවක් තිබිය යුතු ය.

(2) ශිෂ්‍ය සභාවට කරනු ලබන තෝරා පත් කර ගැනීමක් සඳහා වූ සෑම ඡන්ද විමසීමක් ම එක් එක් අධ්‍යයන වර්ෂය ආරම්භයේ දී අදාළ උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධරයා විසින් නම් කරනු ලබන තැනැත්තා හෝ තැනැත්තන් විසින් පැවැත්විය යුතු ය. ඒ ඡන්ද විමසීමවල දී ඡන්දය දීම රහස් ඡන්දය මගින් විය යුතු ය.

(3) ශිෂ්‍ය සභාවක ධුර කාලය, එය තෝරා පත් කරනු ලැබුවේ යම් අධ්‍යයන වර්ෂයක දී ද ඒ අධ්‍යයන වර්ෂය අවසානයේ දී අවසන් වන්නේ ය.

ශිෂ්‍ය සභාවේ නිලධරයෝ.

113. (1) එක් එක් ශිෂ්‍ය සභාව විසින්, සභාපතිවරයකු, උප සභා පතිවරයකු, ලේකම්වරයකු හා කණිෂ්ඨ භාණ්ඩාගාරිකයකු තෝරා පත් කළ යුතු අතර ඔවුහු ශිෂ්‍ය සභාවේ නිලධරයෝ වන්නාහ.

(2) එක් එක් ශිෂ්‍ය සභාවට ජ්‍යෙෂ්ඨ භාණ්ඩාගාරිකයකු විය යුත්තේ ය. ඔහු ශිෂ්‍ය සභාව විසින් නම් කරනු ලබන අවාර්යවරයකු විය යුතු අතර ඔහුගේ නම් කිරීම ඒ සභාව අයත් උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයේ ප්‍රධාන විධායක නිලධරයා විසින් අනුමත කරනු ලැබ තිබිය යුතු ය.

ලැබූ අවස්ථාවක, ඒ තැනැත්තා වාසය කරන හෝ ණය දෙන ලද්දේ යම් ඉඩමක් සම්බන්ධයෙන් ද ඒ ඉඩම පිහිටි අධිකරණ බල සීමාව ඇතුළත වූ මහෙස්ත්‍රාත් අධිකරණය වෙත ගොවිජන සංවර්ධන සභාව හෝ ගොවි සංවිධානය ලේඛිමක් කරනු ලැබිය යුතු අතර, ඒ මුදල් ප්‍රමාණය ඒ අධිකරණය විසින් නියම කරන ලද දඩයක ආකාරයෙන් අයකර ගනු ලැබිය යුතු ය.

(5) ගොවිජන විනිශ්චය සභාවේ අත්සන යටතේ වූ සහතිකයක්, එහි ප්‍රකාශිත මුදල් ප්‍රමාණය ණයක් ගෙවීමක් වශයෙන් එහි සඳහන් තැනැත්තාගෙන් අය විය යුතු බවට එහි ප්‍රකාශිත කරුණු සම්බන්ධයෙන් බැඳු බැල්මට පිළිගත හැකි සාක්ෂියක් විය යුතු ය.

58. (1) සෑම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවක ම ගිණුම්, මුදල් විෂය භාර අමාත්‍යවරයාගේ එකඟත්වය ඇතිව, කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් තත් කාලයේ නිශ්චිතව සඳහන් කරනු ලැබිය හැකි යම් ආකෘතියක් වූ යම් විස්තර ඇතුළත් කර පවත්වා ගෙන යා යුතු ය. සෑම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවකම එක් එක් වර්ෂය සඳහා වූ ගිණුම් විගණකාධිපති විසින් විගණනය කරනු ලැබිය යුතු ය.

විගණනය සහ ගිණුම්.

(2) සෑම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවකම ගිණුම් කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ විධාන මත එම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවට පත් කරන ලද පරිපාලන සම්බන්ධීකරණ ලේකම් විසින් පවත්වාගෙන යනු ලැබිය යුතු ය.

(3) ගොවිජන සංවර්ධන සභාවක සම්බන්ධීකරණ ලේකම් විසින්, සභාවේ ගිණුම් එම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවේ ආමාණිකයන් විසින් පරීක්ෂා කරනු ලැබීම සඳහා තැබිය යුතු ය.

59. (1) ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ අර්ථානුකූලව සෑම ගොවිජන සංවර්ධන සභාවක් ම රාජ්‍ය සංස්ථාවක් මෙන් සලකා, එම සභාවේ ගිණුම් විගණනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 වන ව්‍යවස්ථාව අදාළ කරනු ලැබිය යුතු ය. එසේ වුවද එකී සභාවක ගිණුම් විගණනය කිරීමේ ක්‍රියා පරිපාටිය සකස් කිරීමට කොමසාරිස් ජනරාල්වරයාට බාධාවක් නොවිය යුතු ය.

ගොවිජන සංවර්ධන සභාවේ විගණනය කිරීම.

(2) තම මතය අනුව අනුමත හෝ නිති විරෝධී යයි හැඟි යන ගිණුම් පිළිබඳ සෑම විෂයකට ම විගණකාධිපති විසින් අවසර දෙනු නොලැබිය යුතු අතර, ඒ ගෙවීම් කරන හෝ

ක්‍රියාත්මක කරන එම ගොවිජන සංවර්ධන සභාව නිලධාරීන් හෝ සේවා නියුක්තයා මත කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් අධිභාරයක් පැනවිය යුතු ය. තව ද, ඒ නිලධාරියා හෝ සේවා නියුක්තයා විසින් ගිණුම් ගත කළ යුතුව නිකුත් කළ ගිණුම් ගත නොකළ යම් මුදලක්, කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් ඒ නිලධාරියාට හෝ සේවා නියුක්තයාට එරෙහිව වැය බරක් කළ යුතු ය. ඉතිරිවීම්, කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් ඒ තැනැත්තාගෙන් අය විය යුතු මුදල සහතික කරනු ලැබිය යුතු ය.

(3) එවැනි යම් අධිභාරයක් හෝ අවසර නොදීමක් සහතික කිරීමට පෙරාතුව, කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් යෝජිත අධිභාරය හෝ අවසර නොදීම පිළිබඳව ඒ තැනැත්තා වෙත දැනුම් දෙනු ලැබිය යුතු අතර, ඒ අධිභාරය හෝ අවසර නොදීමට එරෙහිව නියෝජිත ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ කරුණු විමසා බැලීමට ඒ තැනැත්තාට අවස්ථාවක් සලස්වා දිය යුතු ය. ඉතිරිවීම්, කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් තම තීරණය පිළිබඳව එයට හේතු ද සමඟ ඒ තැනැත්තා වෙත දැනුම් දිය යුතු ය.

(4) යම් තැනැත්තකුට එරෙහිව අධිභාරයක් හෝ අවසර නොදීමක් කොමසාරිස් ජනරාල් විසින් සහතික කරනු ලැබූ අවස්ථාවක, එම සහතිකය, එහි ප්‍රකාශිත කරුණු සම්බන්ධයෙන් නීර්ණාත්මක සාධකයක් වන්නේ ය.

(5) යම් අධිභාරයක් හෝ අවසර නොදීමක් නිසා අනාප්තියට පත් යම් තැනැත්තකු විසින්, කොමසාරිස් ජනරාල්ගේ තීරණය තමා වෙත දැනුම් දුන් දින පටන් දින හිහක් ඇතුළත තීරණයට එරෙහිව අමාත්‍යවරයාගේ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත අභියාචනා කරනු ලැබිය හැකි අතර, අභියාචනයේ පිටපතක් කොමසාරිස් ජනරාල් වෙත යැවිය යුතු ය. එවැනි යම් අභියාචනයක් කරනු ලැබූ විට, විෂයානුගත හරය අනුව, ඒ ලේකම් විසින් ප්‍රශ්නය තීරණය කිරීම නිත්‍යානුකූල වන්නේ ය.

(6) අවස්ථාවෝචිත පරිදි, අධිභාරයට හෝ අවසර නොදීමට ලක් වූ මුදල සම්පූර්ණයෙන් හෝ ඉන් යම් කොටසක් අයකට ගැනීමට හේතු ඇතැයි තමා සිතන්නේ නම්, එම මුදල එම අභියාචනය කරනු ලැබූ තැනැත්තාගෙන් අයකරිය යුතු ය. අමාත්‍යවරයාගේ අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් නියමයක් පිටින් විධාන කරනු ලැබිය හැකි අතර, අධිභාරය හෝ අවසර නොදීම නිත්‍යානුකූල ලෙස කර ඇත්තේ වූ ද, විෂයානුගත විශේෂ අවස්ථා අනුව අධිභාරය හෝ අවසර නොදීම ලිහිල් කිරීම සාධාරණ වේ.

PART IV

AUDITOR GENERAL TO IMPOSE SURCHARGE

5. (1) (a) Notwithstanding anything to the contrary in any other written law, the Auditor General shall impose a surcharge on the value of the deficiency or loss in every transaction of an audited entity, where the Auditor General has reasonable grounds to believe that such transaction has been made contrary to any written law, and has caused any deficiency or loss due to fraud, wilful negligence, misappropriation or corruption of those involved in that transaction.

(b) Any person involved in causing the deficiency or loss referred to in paragraph (a) shall hereinafter be referred to as the "person who is responsible for the deficiency or loss".

(2) The Auditor General shall impose the surcharge under subsection (1), against any person who is responsible for the deficiency or loss, either jointly or severally.

(3) The Auditor General shall, in determining the amount to be recovered, adopt the following procedure,:-

(a) issue a notice to each person in respect of whom the surcharge is to be imposed specifying the reasons for such imposition, and afford an opportunity for each such person to make representation to show cause, in writing in respect of subsections (1) and (2), within a period of fourteen days from the date of receipt of the Notice;

(b) consider the representations made under paragraph (a) prior to making a decision on the surcharge to be imposed;

(c) where no representations have been made within the time specified, the Auditor General shall proceed to make a decision on the surcharge to be imposed. The surcharge shall be decided on the cumulative of the amount of the deficiency or loss and such interest as may

have accrued, charged on the rates for Treasury bills when the deficiency or loss was committed;

(d) the decision of the Auditor General under paragraphs (b) and (c) shall be communicated forthwith to each person who is responsible for the deficiency or loss by issuing a surcharge certificate, through the Chief Accounting Officer, specifying the following-

(i) the reasons for surcharging;

(ii) the amount to be recovered includes the deficiency or loss of the transaction, the surcharge imposed and any interest percentage, as may be determined, for any delay of payment of the said amounts exceeding two months from the date of payment specified;

(iii) the action contemplated for its recovery;

(iv) the date on or before which the amount specified under item (ii) is to be paid;

(v) the details for payment of the amount to be recovered.

(5) The Chief Accounting Officer shall recover the amount specified under subsection (3)(d)(ii) from the person who is responsible for the deficiency or loss who may be in-service or not in-service at the time of the audit, within one month of the date of payment as specified in the surcharge certificate.

6. (1) Any person aggrieved by a decision made by the Auditor General under section 21 may, within one month from the date of receiving the Surcharge Certificate, appeal against such decision to the Surcharge Appeal Committee appointed under section 23.

(2) The said Surcharge Appeal Committee may-

(a) allow the appeal;

(b) amend, alter or vary the decision; or

(c) disallow the appeal.

(3) (a) The decision made under subsection (1) shall be communicated to the appellant in writing and the Auditor General through the Chairman of the Surcharge Appeal Committee;

(b) The Auditor General shall immediately execute the decision through the Chief Accounting Officer and report back to the Commission in writing, within one month from the date of issue of such communication.

(4) Where any person is dissatisfied by the decision of the Committee he may appeal to the Court of Appeal within thirty working days from the date of issue of the communication under subsection (3)(b) of this section.

7. (1) There shall be a Surcharge Appeal Committee appointed by the Audit Service Commission (hereinafter referred to as the "Committee") consisting of not less than three members, from among those having experience in auditing, law and public finance management, to hear and determine appeals by any person aggrieved by a decision made under section 21.

(2) A member of the Commission who shall be a retired judge of the Court of Appeal or the High Court of Sri Lanka, shall be its Chairman.

(3) The Committee shall not consist of members from the National Audit Office and the Sri Lanka State Audit Service. The Auditor General shall not be a member of the Committee. The Committee shall act independently of the Auditor General.

(4) The said Committee shall with the approval of the Audit Service Commission determine the appeal procedure and rules pertaining to appeal, which shall be published in the *Gazette*.

8. The Chief Accounting Officer shall credit, all such sums of money collected as surcharge and interest accrued, if any, under section 21(3)(d)(ii), to the Consolidated Fund :

Provided that where the surcharge is related to a transaction made in respect of a Provincial Council or a local authority, the sum collected as surcharge shall be credited to the Provincial Fund of such Provincial Council or the Fund of the relevant local authority, as the case may be.

9.(1) Where any sum to be recovered under sections 21 (3)(d) and 22(2) has not been paid within the time specified and where the Auditor General is satisfied that immediate action is necessary for the recovery of such sum, unless an appeal is pending in the Court of Appeal under section 22(4), the Auditor General may issue a certificate containing particulars of such sum to be recovered and the name and last known place of employment or residence of the person who is responsible for the deficiency or loss, to a Magistrate having jurisdiction in the division in which such place is situated within a period of ninety working days.

(2) (a) The Magistrate shall thereupon summon such person who is responsible for the deficiency or loss to show cause as to why further proceedings for the recovery of the sum to be recovered shall not be taken against him.

(b) Where the person who is responsible for the deficiency or loss fails to show sufficient cause, the sum to be recovered shall be deemed to be a fine imposed by a sentence of the Magistrate on such person who is responsible for the deficiency or loss for an offence punishable with fine only and not punishable with imprisonment.

(3) (a) The certificate issued by the Auditor General shall be conclusive proof that the sum to be recovered has been duly assessed and is in default in any proceeding before the Magistrate under subsection (1).

(b) The Magistrate shall not consider any plea that the sum to be recovered is excessive or incorrect.

(c) The proceeding under this section shall be conducted within thirty days from the date of issue of the certificate under subsection (1).

(4) The provisions of Chapter XXIV of the Code of Criminal Procedure Act, No. 15 of 1979, shall *mutatis mutandis* apply in relation to default of payment of a fine, and in addition the Magistrate may make any direction which, he could have made at the time of imposing such sentence.

(5) Nothing in subsection (2) to (5) of section 291 of the Code of Criminal Procedure Act, No. 15 of 1979, shall apply in any case referred to in subsection (1).

(6) In any case referred to in subsection (2), where in default of payment of the fine, the person who is responsible for the deficiency or loss is sentenced to imprisonment, the Magistrate may allow time for the payment of the amount of that fine or direct payment of that amount to be made in instalment.

(7) Where a Magistrate directs under subsection (5) that payment be made in instalments and default is made in the payment of any one instalment, proceedings may be taken as if default had been made in payment of all the instalments then remaining unpaid.

(8) Wherever the Auditor General issues a certificate under subsection (1), he shall at the same time issue to the person who is responsible for the deficiency or loss, whether resident or non-resident, a notification thereof by personal service, registered letter sent through the post or tele mail service; but the non- receipt of such notification by the person who is responsible for the deficiency or loss shall not invalidate proceedings under this section.

